ΠΛΗΡΩΜΕΝΟ ΤΕΛΟΣ
ΤΑΧ. ΓΡΑΦΕΙΟ ΚΕΜΠ ΚΡΥΟΝΕΡΙΟΥ
ΕΛΤΑ Hellenic Post
ΚΩΔ. ΕΝΤΥΠΟΥ: 6427

Ο ΦΑΡΟΣ ΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗΣ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΙΤΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ
Οκτώβριος - Νοέμβριος - Δεκέμβριος 2014
Τεύχος 52ο

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Στόχος όλων μας είναι να ενημερώνουμε και να εμπλουτίζουμε τις γνώσεις μας γύρω από το παρελθόν και το σύγχρονο πολιτιστικό γίγνεσθαι της Αλεξανδρούπολης αλλά και της ευρύτερης περιοχής.

"*Ο ΦΑΡΟΣ ΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗΣ*" επιζητεί τις συνεργασίες των αναγνωστών και τις θεωρεί απαραίτητες και χρήσιμες. Όλα τα αποστελλόμενα κείμενα λοιπόν πρέπει να αναφέρονται σ' αυτά τα γεγονότα και κυρίως στο ιστορικό και ανεξερεύνητο παρελθόν της Αλεξανδρούπολης. Οι φίλοι αναγνώστες θα πρέπει να αποφεύγουν τις αναφορές σε περιστατικά και βιώματα καθαρά προσωπικά, εκτός εάν αυτά εγγίζουν γεγονότα και καταστάσεις γενικού πολιτιστικού ενδιαφέροντος.

Η Σ.Ε. θα έχει την ευχέρεια να επιλέγει την αποστελλόμενη ύλη και να κρίνει με αμερόληπτη διακριτικότητα ποια θα είναι κατάλληλα για δημοσίευση. Παρακαλούνται οι αναγνώστες που στέλνουν εργασίες προς δημοσίευση να επισυνάπτουν φωτογραφικό υλικό με σχετικές λεζάντες. Οι φωτογραφίες να είναι φωτογραφικά αντίγραφα και όχι φωτοτυπίες. Φωτογραφίες και κείμενα δεν επιστρέφονται.

Οι συνεργασίες παρακαλούμε να αποστέλλονται στην εξής διεύθυνση: **Κράτης Ποιμενίδης, Κερκύρας 65 - Κυψέλη, Τ.Κ. 113 62 Αθήνα**.

Όσοι ενδιαφέρονται να ενημερώνουν τους αναγνώστες του περιοδικού για εκδόσεις βιβλίων ή περιοδικών τους παρακαλούμε να αποστέλλουν αντίτυπο στη διεύθυνση: **Αλεξάνδρα Μποτονάκη, Θεμιστοκλέους 33, Τ.Κ. 154 51 Νέο Ψυχικό - Αθήνα, τηλ.: 210 6723649, fax: 210 6753216**.

Επειδή πιστεύουμε ότι διακαής πόθος όλων μας είναι η έκδοση του παρόντος περιοδικού να διαρκέσει πολλά χρόνια και σταδιακά να επιτυγχάνεται η βελτίωσή του με αύξηση σελίδων και προσθήκη χρωμάτων, παρακαλούμε να συμβάλετε στην προσπάθειά μας με οικονομική ενίσχυση. Μπορείτε λοιπόν να ενισχύσετε οικονομικά την έκδοση του περιοδικού με δύο τρόπους: α) Ως δωρεά ή χορηγία, β) Ως προσφορά για κοινωνικούς λόγους.

Και στις δύο περιπτώσεις μπορείτε να καταθέσετε το ανάλογο ποσόν στον λογαριασμό μας:

0026-0251-56-0100338892 στην ΤΡΑΠΕΖΑ EFG EUROBANK - ERGASIAS, αναγγέλλοντας τηλεφωνικώς την κατάθεση στο τηλέφωνο **210 600 48 55** ή να στείλετε ταχυδρομική επιταγή στο όνομα του ταμία **Παναγιώτη Τσιακίρη, Επτανήσου 7 - 153 41 Αγία Παρασκευή Αττικής** και όχι στον τίτλο του περιοδικού. Η αναγραφή ως δικαιούχου του τίτλου "Ο Φάρος της Αλεξανδρούπολης" καθιστά πολύ δύσκολη την είσπραξη, διότι το περιοδικό δεν είναι νομικό πρόσωπο.

Για τους αποδέκτες του εξωτερικού ο αριθ. λογ/σμού είναι:
GR5702602510000560100338892
BIC: EFG BGRAAXXX

Ο ΦΑΡΟΣ ΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗΣ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ - ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2014

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ: Πολιτιστικός και Ψυχαγωγικός Σύλλογος Αλεξανδρουπολιτών Αττικής.
Συγγρού 137 & Αιγαίου Τ.Κ. 171 21 Νέα Σμύρνη
5ος όροφος, Τηλ. 210 3215354
ΕΚΔΟΤΗΣ: Παν. Παρασκευόπουλος Πρόεδρος
Ομηρίδου 82-84
185 37 Πειραιάς
Τηλ. 210 4181762
Υπεύθυνος κατά νόμον:
Παν. Παρασκευόπουλος Πρόεδρος Συλλόγου
Επιμέλεια ύλης: Αλεξάνδρα Μποτονάκη
Τηλ. 210 6723649 Fax: 210 6753216
Το κύριο άρθρο και όσα κείμενα είναι ανυπόγραφα απηχούν τις απόψεις της Σ.Ε.
Τα ενυπόγραφα άρθρα εκφράζουν τις απόψεις του συγγραφέα.
Τιμή τεύχους 0,01 €
Κωδικός 6427

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΕΚΤΥΠΩΣΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ
STILVOPRESS
Β. Μπουζάλας - Κ. Ζουγανέλης Ο.Ε.
Τηλ./Fax: 210 9734630
e-mail: omilosalphaomega@gmail.com

Τη Συντακτική Επιτροπή αποτελούν το Δ.Σ. του Συλλόγου:
Παρασκευόπουλος Παναγιώτης, Ποιμενίδης Κράτης, Κοντογιώργης Απόστολος, Κουκουρίκου-Ραχούλη Στρατούλα, Τσιακίρης Παναγιώτης, Καραμανίδου-Μίχου Γεωργία, Μποτονάκη Αλεξάνδρα, Γεωργίου Γρηγόρης, Γιασεμάκης Θεόδωρος.
Διορθώσεις: Ελευθερία Δαουλτζή-Μανή, Αλεξάνδρα Μποτονάκη και Κράτης Ποιμενίδης

Εξώφυλλο: *Εικόνα της Παναγίας της Τριφώτισσας*
Οπισθόφυλλο: *Το τέμπλο του Ι.Ν. Αγίου Νικολάου Αλεξανδρούπολης*

Καλλιτεχνική Σύνθεση: Απόστολος Μπουζάλας

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

σελ.

ΕΠΕΤΕΙΑΚΑ **Αλεξάνδρα Μποτονάκη:** 100 χρόνια από την έναρξη του Α' Παγκοσμίου πολέμου και η ευρύτερη περιοχή μας (ΜΕΡΟΣ Β') 4

Φωτεινή Ηλιοπούλου-Παπαρήγα: Τα χρόνια περνούν αλλά οι αναμνήσεις μένουν 8

Ζαφείρης Αλεξιάδης: Επιστροφή στο 5ο Δημοτικό Σχολείο 9

Ο Β' Παγκόσμιος πόλεμος και ο σιδηρόδρομος 11

Μια αληθινή ιστορία 11

Ανέστης Νικολαΐδης: Το παράρτημα Γυμνασίου 12

Μαρία Γκούτη: Από το θαύμα της στρατιάς του Έβρου στην «έντιμο ειρήνη» της Λωζάννης (ΜΕΡΟΣ Α') 14

Αλεξάνδρα Μποτονάκη: Τα ποτάμια της Θράκης μέσα από τους αρχαίους συγγραφείς (ΜΕΡΟΣ Β') 17

Στρυμόνας - Αμφίπολις 20

Γεώργιος Καραχάλιος: Η ιστορία του Ηρώου του Στρατιωτικού Νεκροταφείου Αλεξανδρούπολης 21

Γεωργία Καραμανίδου: Τριήμερη εκδρομή στα Ιωάννινα, Ζαγοροχώρια και Μέτσοβο 23

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ ΓΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ 24

Υβόννη Δαΐδου: Η συνεστίασή μας 25

Αλεξάνδρα Μποτονάκη: Η Αλεξανδρούπολη του Μεγάλου Αλεξάνδρου 26

Γεώργιος Ι. Μηνόπουλος: Ανδρέας Τσολάκης 28

Πασχάλης Χριστοδούλου: Παναγία η Τριφώτισσα στη Θεσσαλονίκη 30

Γρηγόρης Γεωργίου: Ευχετήριες κάρτες 31

Θεόδωρος Ορδουμποζάνης: Από τα Αρχιγένεια Εκπαιδευτήρια Επιβατών στα Πανεπιστημιακά τμήματα Δημοτικής Εκπαίδευσης της Αλεξ/λης 32

Φίλιππος Μανουηλίδης: Ο Θρακιώτης επιφανής πολιτικός που ξεχάστηκε (ΜΕΡΟΣ Β') 35

Πασχάλης Χριστοδούλου: Ονόματα οδών της Αλεξανδρούπολης (ΜΕΡΟΣ Β') 37

Χρήστος Γ. Ανδρεάδης: Η κατάσταση της παιδείας στην περιοχή της Αλεξανδρούπολης στις αρχές του 20ού αιώνα (ΜΕΡΟΣ Β') 38

Γιώργος Ψύλλας: Ο Ορέστης μας (ΜΕΡΟΣ Β') 40

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ - ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ 41

Φωτεινή Βελισσαροπούλου: Ευάγγελος Β. Βελισσαρόπουλος 42

ΔΩΡΕΕΣ ΚΑΙ ΧΟΡΗΓΙΕΣ 43

Γιώργος Χατζηανδρέου: Πατριδογραφία (ΜΕΡΟΣ Β') 44

ΚΑΤΑΧΩΡΗΣΕΙΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΛΙΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ 46

Υβόννη Δαΐδου: Επιλογές από τον Τύπο της Αλεξανδρούπολης 48

Παναγιώτης Τσιακίρης: Μνήμες και πρόσωπα 50

Στρατούλα Κουκουρίκου: Συνταγές 51

Σκίτσα: **Γρηγόρης Γεωργίου, Ανέστης Νικολαΐδης, Γιώργος Χατζηανδρέου**

Αγαπητοί συμπολίτες και συμπολίτισσες
Αγαπητοί φίλοι και φίλες
ΧΡΟΝΙΑ ΠΟΛΛΑ! ΚΑΛΗ ΧΡΟΝΙΑ!

Το περιοδικό μας «Ο Φάρος της Αλεξανδρούπολης» έχει τα γενέθλιά του. Αισίως με το 52ο τεύχος, που κρατάτε στα χέρια σας, συμπλήρωσε 13 χρόνια ζωής και μια γόνιμη και παραγωγική δραστηριότητα, που σηματοδοτήθηκε από τη δική σας αγάπη, αναγνώριση, εμπιστοσύνη, ηθική και οικονομική στήριξη, αλλά και τις άοκνες προσπάθειες της συντακτικής επιτροπής, καθώς και τις εθελοντικές συνεργασίες από συντάκτες διαφόρων κειμένων.

Και συνεχίζουμε... με την ίδια πίστη και αισιοδοξία θεωρώντας ότι το περιοδικό μας αποτελεί τον συνδετικό κρίκο των Αλεξανδρουπολιτών που κατοικούν στην αγαπημένη μας πόλη και αυτών που διαμένουν στο Λεκανοπέδιο της Αττικής και σε διάφορες πόλεις της Ελλάδας αλλά και του εξωτερικού.

Στις 31 Οκτωβρίου, 1 και 2 Νοεμβρίου πραγματοποιήσαμε τριήμερη εκδρομή στα Ιωάννινα - Ζαγοροχώρια και Μέτσοβο, που στέφθηκε με απόλυτη επιτυχία, συντελούντος του εξαιρετικού καιρού και του υψηλού επιπέδου ξενοδοχείου όπου διαμείναμε. Σχετικό ρεπορτάζ και φωτογραφικό υλικό θα βρείτε σε άλλη σελίδα.

Στις 28 Νοεμβρίου 2014 πραγματοποιήσαμε συνεστίαση σε ταβέρνα της Αμφιθέας με την ευκαιρία της συμπλήρωσης 30 ετών από την ίδρυση του Συλλόγου μας και της κυκλοφορίας του πεντηκοστού τεύχους του περιοδικού μας. Ρεπορτάζ και φωτογραφικό υλικό θα βρείτε σε άλλη σελίδα.

Με ευχαρίστηση σας ενημερώνουμε ότι η κοπή της Βασιλόπιτάς μας θα πραγματοποιηθεί στις **18 Φεβρουαρίου 2015**, ημέρα **Τετάρτη** και ώρα **18:30** έως **21:30** στην αίθουσα **PACIFIC ATLANTIC** του ξενοδοχείου **ATHENS PLAZA** στην πλατεία Συντάγματος. Λεπτομέρειες για το μενού κ.λπ. θα πληροφορηθείτε με προσωπική επιστολή που θα σας σταλεί εγκαίρως.

Όπως κάθε χρόνο έτσι και φέτος κατά τη διάρκεια της ανωτέρω εκδήλωσης θα βραβεύσουμε τα παιδιά των μελών μας για την εισαγωγή τους σε Α.Ε.Ι. και Τ.Ε.Ι.

Και αυτό το τεύχος περιλαμβάνει ποικίλη ύλη. Εκτός από τις καθιερωμένες σελίδες και συνεργασίες, τις ματιές μας στο πολιτισμικό παρόν και παρελθόν της πόλης μας, επιμείναμε στην ιστορική προσέγγιση μεγάλων ιστορικών γεγονότων (Α' Παγκόσμιος πόλεμος, στρατιά του Έβρου) πάντοτε σε σχέση με τον περιοχή μας, ευρύτερη ή στενότερη.

Παράλληλα, επειδή στο τρίμηνο αυτό περιέχεται, ως επετειακό, και η έναρξη του Β' Παγκοσμίου πολέμου, αφήσαμε να μιλήσουν για την περίοδο αυτή όχι τα επίσημα ιστορικά βιβλία αλλά οι απλές, συγκινητικές όμως αναμνήσεις των παλαιοτέρων από εμάς, που έζησαν με τον ένα ή τον άλλο τρόπο τα χρόνια του πολέμου και του εμφυλίου που ακολούθησαν.

Τέλος ψάξαμε στην αρχαία γραμματεία και ανακαλύψαμε την εικόνα, γεμάτη θαυμασμό, που έφτιαξαν οι αρχαίοι μας (μυθολογία, ποίηση, ιστορία) για την ιδιαίτερη πατρίδα μας, μήπως και συγκινήσουμε τους σύγχρονους Έλληνες...

Ο χρόνος κυλά πολύ γρήγορα· έτσι πέρασε και η τελευταία διετία και η θητεία του παρόντος Διοικητικού Συμβουλίου πλησιάζει προς το τέρμα της. Σε λίγους μήνες θα κληθείτε για να ακούσετε τον απολογισμό μας και να εκλέξετε νέο Δ.Σ. Παρακαλούμε, όσοι έχετε διάθεση για προσφορά να ετοιμάσετε τις αιτήσεις σας για υποβολή υποψηφιοτήτων στις προσεχείς αρχαιρεσίες.

Κλείνοντας θα ήθελα να ευχηθώ καλύτερες ημέρες για τη δοκιμαζόμενη πατρίδα μας και ο νέος χρόνος να χαρίζει σε σας και στις οικογένειές σας υγεία, αισιοδοξία και χαμόγελα.

Με φιλικούς χαιρετισμούς

Για το Διοικητικό Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος
Παναγιώτης Ορ. Παρασκευόπουλος

ΕΠΕΤΕΙΑΚΑ

100 χρόνια από την έναρξη του Α΄ Παγκοσμίου πολέμου και η ευρύτερη περιοχή μας. Λίγο πριν, λίγο μετά...

ΜΕΡΟΣ Β΄

Ο ξεριζωμός των Ανατολικοθρακιωτών (1914-1918)

*Γράφει η **Αλεξάνδρα Μποτονάκη***

Στο προηγούμενο τεύχος προσεγγίσαμε τη μεγάλη προσφυγιά των «Δεδεγατσιανών», μετά το τέλος των Βαλκανικών πολέμων και κατά τις αρχές του Μεγάλου πολέμου,που ήταν αποτέλεσμα της Βουλγαρικής κατοχής και των απελάσεων, στις οποίες προέβησαν οι βόρειοι γείτονές μας. Υπενθυμίζουμε ότι με τη συνθήκη του Βουκουρεστίου(1913) η δυτική Θράκη είχε δοθεί και επισήμως στη γείτονα χώρα και οι Βούλγαροι αισθάνονταν ότι το όνειρό τους να αποκτήσουν έξοδο στο belomorie, στη Λευκή θάλασσα, στο Αιγαίο δηλαδή, είχε λάβει σάρκα και οστά. Ένα-δυο χρόνια αργότερα περίπου, οι βόρειοι γείτονές μας μπήκαν στον μεγάλο πόλεμο ως σύμμαχοι των Γερμανών και των προ ολίγου εχθρών τους Οθωμανών Τούρκων,αφού προηγουμένως έπαιξαν διπλό παιχνίδι και με τους Αγγλογάλλους!

Γιατί όμως προτίμησαν να στηριχθούν στην ισχύ των Γερμανών και Νεότουρκων;

Είναι γνωστό ότι κατά τη διάρκεια του Α΄ Βαλκανικού πολέμου, όταν η Βουλγαρία που ήταν αντίπαλος της Οθωμανικής αυτοκρατορίας και αγωνιζόταν μαζί με τους Έλληνες και Σέρβους για την απαλλαγή τους από τον Οθωμανικό ζυγό, καταλαμβάνοντας, εκτός από την ιδιαίτερη πατρίδα μας, την Ξάνθη, την Κομοτηνή αλλά και τις Σέρρες και Δράμα της Ανατολικής Μακεδονίας, είχε φθάσει μάλιστα μέχρι και την κατάληψη της Αδριανούπολης ύστερα από σκληρή πολιορκία (13 Μαρτίου 1913) και όχι μόνον. Επί πλέον οι Βούλγαροι είχαν «βάλει πόδι» και στην Ανατολική Θράκη και είχαν καταλάβει σημαντικές πόλεις με ελληνική ιστορία και πληθυσμό ή αναίμακτα ή με σκληρές μάχες, έφθασαν μάλιστα μέχρι την Τσατάλτζα, προ των πυλών της Κωνσταντινούπολης. Με τις γνωστές όμως συνθήκες περιορίστηκαν δυτικά μέχρι τον Έβρο.

Μεχρι τον Σεπτέμβριο του 1915 δεν είχαν αποφασίσει με ποιους δυνατούς θα συμμαχήσουν, για να καρπωθούν ό,τι απώλεσαν από τους Βαλκανικούς πολέμους. Μετά όμως την αποτυχία της Αντάντ στην Καλλίπολη, τον Απρίλιο του 1915, ο Βούλγαρος βασιλιάς Φερδινάνδος συνήψε συμμαχία με τους Αυστρογερμανούς, τον Σεπτέμβριο του ίδιου έτους, με την ελπίδα ότι έμελλαν οι κεντρικές δυνάμεις να είναι και οι τελικοί νικητές του Μεγάλου πολέμου. Προχώρησαν μάλιστα και στην προετοιμασία της ολοκλήρωσης του ονείρου τους. Το 1916 κατέλαβαν περιοχές της Ανατολικής Μακεδονίας από την ελεύθερη Ελλάδα, η οποία δεν είχε μπει ακόμα στον πόλεμο. Για να συνδέσουμε την αναφορά μας αυτή με την επικαιρότητα εννοούμε την περιοχή γύρω από τον Στρυμόνα και την Αμφίπολη, στην οποία κατασκεύασαν οχυρά κ.λπ. Φαίνεται όμως ότι ο βουλγαροτουρκικός ανταγωνισμός επεκτεινόταν και στην Ανατολική Θράκη, που ήταν ο κατ΄ εξοχήν χώρος των Τούρκων [3].

Από το 1908 οι Νεότουρκοι, με την εξέγερση εναντίον του καθεστώτος του Αβδούλ Χαμίτ, παρά τις εξαγγελίες τους για ισονομία και ισοπολιτεία σε όλους τους υπηκόους της Οθωμανικής αυτοκρατορίας, ανεξαρτήτου εθνικότητας

> *Στην κατάσταση αυτή αντέδρασε μια ομάδα Τούρκων εθνικιστών, που αντικειμενικός της στόχος δεν ήταν η αδύνατη πια ανασύσταση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας αλλά η δημιουργία από τα υπολείμματά της ενός τουρκικού εθνικού κράτους, βασισμένου εδαφικά κυρίως στην κατά πλειονότητα τουρκόφωνη και μουσουλμανική «Ανατολία» (Μικρά Ασία). Ηγέτης της ομάδας αυτής αναδείχθηκε ο στρατηγός Μουσταφά Κεμάλ (αργότερα Ατατούρκ), παλαιό στέλεχος των Νεοτούρκων και ήρωας του Α΄ Παγκοσμίου πολέμου.* [7]

> *Οι επαναστάτες του 1908 προέρχονταν κυρίως από την τουρκική μικροαστική τάξη και βοηθήθηκαν από τους Τουρκοτατάρους αστούς της Ρωσίας, που είχαν εγκατασταθεί στην Οθωμανική Αυτοκρατορία, και, αμέσως μετά την επικράτησή τους, από την ελληνική, αρμενική και εβραϊκή αστική τάξη. Για το εγχείρημα χρησιμοποίησαν νεαρούς αξιωματικούς του οθωμανικού στρατού.* [7]

και θρησκείας και την υπόσχεση για ψήφιση νέου συντάγματος που θα εξασφάλιζε τα παραπάνω, αποδύθηκαν σε έναν αγώνα εκτουρκισμού όλων των εθνοτήτων που ήταν εγκατεστημένες στα εδάφη της Οθωμανικής επικράτειας, **αποβλέποντας στην ομοιογένεια του πληθυσμού του νέου κοσμικού και όχι σουλτανικού κράτους, που έμελλαν να δημιουργήσουν**.

Περισσότερο επικίνδυνοι και αρνητικοί στην πραγματοποίηση των σχεδίων τους ήταν οι ευημερούντες Έλληνες, εγκαταστημένοι στα εύρωστα αστικά κέντρα της Ανατολικής Θράκης (ευρωπαϊκής περιοχής) και της Μ. Ασίας, με ένα παραπάνω εμπόδιο στην ομογενοποίηση: ήταν χριστιανοί

ορθόδοξοι και είχαν πνευματικό ηγέτη, τον Οικουμενικό Πατριάρχη, με επί αιώνες έδρα την Κωνσταντινούπολη.

Οι Νεότουρκοι, μέσα σε ένα επαναστατικό πνεύμα, και κατά τη διάρκεια του Μεγάλου πολέμου, τόλμησαν και λειτούργησαν δυναμικά, με ευέλικτη διπλωματία και με τη βοήθεια των Αυστρογερμανών, πριν αναλάβουν και επισήμως τη διακυβέρνηση της νέας Τουρκίας το 1923.

...η δημιουργία ενός νέου και εντελώς ανεξάρτητου τουρκικού κράτους, θεμελιωμένου στην αρχή της εθνικής αυτοδιάθεσης... [2]

Κατά την ίδια σχεδόν περίοδο δηλαδή, κατά την οποίαν οι Δυτικοθρακιώτες έπαιρναν τον δρόμο της προσφυγιάς, διωγμένοι από τους Βουλγάρους, όπως περιγράψαμε στο προηγούμενο τεύχος, οι Θρακιώτες της ανατολικής Θράκης βίωναν ανάλογες δραματικές καταστάσεις που τις προκαλούσαν, με διαφορετικές στρατηγικές, οι ανατολικοί γείτονές μας, οι Οθωμανοί Τούρκοι, το τρίτο μέλος της τριπλής Συμμαχίας.

Σε κάποιο σημείο όμως ο στόχος και των δύο γειτονικών χωρών συνέπιπτε οφειλόμενος σε διαφορετικό αίτιο. Οι μεν να βγουν στην Άσπρη θάλασσα και να ισχυροποιήσουν τη θέση τους, οι δε ένα ομοιογενές κράτος χωρίς δυναμικές μειονότητες, επικίνδυνες για τη σταθερότητα και ηρεμία του κράτους τους έχοντας βεβαίως ως συμμάχους τους ισχυρότερους «μεγάλους».

Και σε αυτή την περίπτωση,εκτιμούν οι ιστορικοί,πρωταγωνιστικό ρόλο παίζουν οι Γερμανοί: «***Ο εκτουρκισμός των Ανατολικοθρακιωτών περιελάμβανε βαρειά φορολογία, λεηλασία περιουσίας, καθολική στράτευση, ατιμώσεις, σφαγές, διαρπαγές της σοδειάς, εμπορικούς αποκλεισμούς με την εποπτεία του γερμανικού στρατού, που ήταν εμπνευστές των διώξεων. Οι Γερμανοί θεωρούσαν τους Ελληνικούς πληθυσμούς αποσταθεροποιητικό παράγοντα για την εθνολογική ομοιογένεια της Τουρκίας***» [6]

Κατά τον Α' Παγκόσμιο πόλεμο, που στην πραγματικότητα διοικούσε ως δικτάτωρ ο Εμβέρ Πασάς[1] και η εξουσία του σουλτάνου ήταν σκιώδης, ο εκτοπισμός των Ανατολικοθρακιωτών από τις εστίες τους δεν περίμενε τη συνθήκη της Λωζάννης και την ανταλλαγή των πληθυσμών. Έγινε κατά την περίοδο του Μεγάλου πολέμου, χωρίς οριστική επιστροφή (όπως έγινε με τους Δυτικοθρακιώτες), με σχέδιο και «έξυπνη» πολιτική.

Ένα γεγονός του 1909, που προκάλεσε διπλωματικό πρόβλημα και την ανάκληση του γενικού προξένου Αδριανούπολης Ν. Ξυδάκη, ήταν η ανακάλυψη ελληνικών όπλων στη Μακρά Γέφυρα (Ουζούν Κιουπρού, πόλη της Ανατολικής Θράκης με έντονο το ελληνικό στοιχείο, υψηλής πολιτισμικής παρουσίας [3] [6]). Το γεγονός αυτό «***κρίθηκε ως ένα πολυσήμαντο γεγονός από την πλευρά των Νεοτούρκων που εγκυμονούσε σοβαρότατους κινδύνους για την εδαφική ακεραιότητα της Τουρκίας και απειλούσε άμεσα τους βασικούς στόχουςτους***» [3] Και έτσι άρχισαν όλα εις βάρος του ελληνικού στοιχείου. Τα γεγονότα συνωστίζονται στη δεκαετία που ακολουθεί, ενώ συγκλονίζουν την περιοχή δύο Βαλκανικοί πόλεμοι και ένας παγκόσμιος. Κατά τη διάρκεια αυτής της δεκαετίας προετοιμάζεται και η καινούργια Τουρκία και ο νέος ηγέτης της:

Οι άνδρες άνω των 45 ετών, που δεν στρατεύονταν, επάνδρωναν τα τάγματα εργασίας, τα διαβόητα Αμελέ Ταμπουρού. Εκεί πολλοί πέθαναν από κακουχίες, πείνα και αρρώστιες. Όσοι είχαν ηλικία 25-45 ετών μπορούσαν αρχικά να εξαγοράσουν τη στρατιωτική τους θητεία. Όσοι δεν πλήρωσαν χαρακτηρίστηκαν λιποτάκτες. Μετά την κατάργηση της δυνατότητας εξαγοράς της θητείας σημειώθηκαν χιλιάδες λιποταξίες και όσοι συνελήφθησαν, εκτελέστηκαν. [9]

...Είπα ότι η βούληση του τουρκικού έθνους να διαφεντεύει μόνο του το πεπρωμένο του μονάχα από την Ανατολία θα μπορούσε να ξεπηδήσει...

...Η ιστορία μάς έχει δείξει ότι σε όλες τις μεγάλες επιχειρήσεις το sine qua non της επιτυχίας είναι η παρουσία ενός ηγέτη συνεχούς ευρηματικότητας και ανεξάντλητης ενέργειας... [2]

Οι μελετητές, τους οποίους αναφέρουμε στις πηγές μας, έχουν καταλήξει στα εξής αξιοπρόσεκτα συμπεράσματα, που εξηγούν το παραπάνω επιχείρημα των Νεότουρκων: Στόχος των Νεότουρκων ήταν η δημιουργία ενός ομοιογενούς κράτους και την ομοιογένεια αυτήν υπόσχονταν κυρίως πληθυσμοί προερχόμενοι από την Ανατολία.

Έπρεπε να απομακρυνθούν οι ελληνικοί πληθυσμοί που αποτελούσαν τον δυναμικό κοινωνικό και οικονομικό

Στον γεωγραφικό αυτό χώρο οι Νεότουρκοι έδρασαν με βάση συγκεκριμένο σχέδιο, που αποσκοπούσε στη συνολική λύση του εθνολογικού προβλήματος της Θράκης, με τον μαζικό εκτοπισμό των μη μουσουλμανικών πληθυσμών από την Κωνσταντινούπολη έως την Αδριανούπολη και την αντικατάστασή τους από συμπαγείς μουσουλμανικές μάζες, που προέρχονταν από τη Δυτική Θράκη, τη Βοσνία, την Ερζεγοβίνη, την Αλβανία και τη Μακεδονία. Στην εφαρμογή του μεγαλεπήβολου αυτού σχεδίου οι Νεότουρκοι είχαν τη θερμή γερμανική συμπαράσταση, που στόχευε φυσικά σε πολιτικές και οικονομικές σκοπιμότητες στον οθωμανικό χώρο. [1]

1. Ο Ισμαήλ Εμβέρ Πασάς, υπήρξε επιφανής Τούρκος στρατηγός, στέλεχος του κινήματος των Νεοτούρκων, με πλούσια στρατιωτική και πολιτική δράση κυρίως κατά του παλαιού καθεστώτος και των στρατιωτικών που πρόσκειντο στον 36ο και τελευταίο σουλτάνο Μωάμεθ Ε' Ρεσάτ, αδελφό του Αβδούλ Χαμίτ. Έφθασε να καταλάβει το αξίωμα του Υπουργού Στρατιωτικών,κατά τον Α' Παγκόσμιο πόλεμο,στην πραγματικότητα όμως διοικούσε το στρατό ως δικτάτωρ, με τη βοήθεια των Γερμανών. [8]
Η μεγαλύτερη επιτυχία του ήταν η ανακατάληψη της Αδριανούπολης την οποίαν είχαν καταλάβει οι Βούλγαροι κατά τον Α' Βαλκανικό πόλεμο.

Τα ερείπια της εκκλησίας του Αγίου Ευθυμίου στο Ναΐπκιοϊ της περιφέρειας της Ραιδεστού.

παράγοντα της Οθωμανικής περιόδου,επικίνδυνοι όμως για τη συνοχή του νέου κράτους, και να αντικατασταθούν από γηγενείς της ενδοχώρας ή από μουσουλμανικούς πληθυσμούς της Μακεδονίας, της Ηπείρου, **χωρίς όμως να φανεί ότι η αλλαγή γίνεται βίαια αλλά με απόφαση των ιδίων των Ελλήνων**. [3], [4], [6]

«Δεν τους διώξαμε εμείς, μόνοι τους έφυγαν».

Έτσι διευκόλυναν την μετακίνησή τους από τα χωριά αλλά και τα μεγάλα αστικά κέντρα της ενδοχώρας προς τα λιμάνια του Ευξείνου πόντου, της Προποντίδας ή τα παράλια της Μ. Ασίας, ούτως ώστε να είναι εύκολη η επιβίβασή τους στα ελληνικά πλοία, που διακινούνταν στην περιοχή, και κατά συνέπεια η σίγουρη και οριστική μεταφορά τους στα λιμάνια της Ελλάδας και της Μ. Ασίας.

Από την έκδοση του Οικουμενικού Πατριαρχείου «Μαύρη Βίβλος», η οποία περιέχει στοιχεία, αριθμούς, χρονολογίες και ονόματα που αποκαλύπτουν τις διώξεις, λεηλασίες και καταστροφές, κατά επαρχίες,πόλεις και χωριά, ξεχωρίζουμε ένα απόσπασμα αναφερόμενο στην Αίνο και τα χωριά της.

Και πίσω από όλα αυτά, όπως προαναφέραμε, εμπνευστές του σχεδίου ήταν οι Γερμανοί,ο πυρήνας των Κεντρικών Δυνάμεων, των οποίων στόχος ήταν να εξασφαλίσουν την υπεροχή τους στην Ανατολική Θράκη, δηλαδή στα Δαρδανέλλια! Για αυτόν το λόγο συμμάχησαν με την πρό τινος εχθρό τους Τουρκία αλλά... χωρίς πληθυσμούς αποσταθεροποιητικούς, όπως ήταν οι ελληνικοί!

Οι Γερμανοί μπορεί να μην είχαν αποικιοκρατικές βλέψεις στην περιοχή, όπως είχαν οι Άγγλοι, οι Γάλλοι, οι Ιταλοί. **Οι επιδιώξεις τους ήταν να έχουν τον έλεγχο των πετρελαϊκών αποθεμάτων της Βόρειας Μεσοποταμίας αφενός και αφετέρου τον έλεγχο της σιδηροδρομικής γραμμής Βαγδάτη -Βερολίνου, στηριζόμενοι επάνω σε ένα σίγουρο σύμμαχο με εθνική ομοιογένεια και νέα δυναμική**!

Έπρεπε λοιπόν να απομακρυνθούν τα ξένα δυναμικά και αλλόθρησκα στοιχεία, που δεν βοηθούσαν στη συνοχή του Τουρκικού κράτους!

Αξίζει να αναφέρουμε δύο ονόματα Γερμανών αξιωματούχων που ξεχωρίζουν από τον ρόλο που έπαιξαν κατά τον Α' παγκόσμιο πόλεμο εις βάρος των Ανατολικοθρακιωτών και όχι μόνον: Ο της περιόδου εκείνης Γερμανός πρέσβης **Hans Fraiherr von Wangenheim** (1855-1915) «μελέτησε την κατάλυση της οικουμενικότητας του Πατριαρχείου και την μετατροπή του σε Υπουργείο» [6], και παράλληλα είχε τον απόλυτο έλεγχο του τύπου και της κοινής γνώμης στην Κωνσταντινούπολη, **καλλιεργώντας την «διαπίστωση» ότι οι Χριστανοί πλούσιοι δυναστεύουν τον μουσουλμάνικό λαό**. Ο στρατωτικός σύμβουλος και ανώτατος στατιωτικός διοικητής του στρατού της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, κατά την αρχή του Μεγάλου Πολέμου, **Όθων Λήμαν φον Σάντερς** (1855-1929) θεωρείται από τους ιστορικούς ότι λειτούργησε και σε επίπεδο καθοδήγησης και οργάνωσε τον Τουρκικό στρατό, μάλιστα με τόση επιτυχία, ώστε να οδηγήσει τις κεντρικές δυνάμεις στην περιφανή νίκη στην Καλλίπολη εναντίον της Αντάντ (δες τ. 51, σελ. 6).

Από τη μικρή έρευνα που πραγματοποιήσαμε, για να συντάξουμε το άρθρο αυτό διαπιστώσαμε ότι ο ξερριζωμός των Αρμενίων που έγινε κατά την περίοδο αυτή είναι γνωστός και μάλιστα χαρακτηρίζεται και ως γενοκτονία,ενώ η τραγωδία των Ανατολικοθρακιωτών ελάχιστα περιγράφεται

Ἀμυγδαλιά καί Μαΐστρος: Τά χωρία ταῦτα καί πρό τῆς κυβερνητικῇ διαταγῇ μετατοπίσεως αὐτῶν, ἠναγκάσθησαν νά καταφύγωσιν εἰς τάς μονάς Σκαλωτῆς καί ἁγίου Παντελεήμονος φεύγοντα τάς κακώσεις καί τάς διαρπαγάς τῶν τούρκων. Ἐπανακάμψαντα ἀργότερον εἰς τά ἴδια, ἐξεκενώθησαν κατά τόν Ἀπρίλιον 1915 ἐντός τριῶν ὡρῶν καί ἐγκατεστάθησαν, τό μέν πρῶτον εἰς Μπεσαΐτ, τό δέ δεύτερον εἰς Καστρίτσα. Ἐκ Μαΐστρου ἐφονεύθησαν οἱ δύο βουκόλοι τοῦ Ἀχιλλέως Νιώτη, Χρῆστος καί Μποζίκος καί ἐξ Ἀμυγδαλιᾶς ἕτεροι δύο.

Αἶνος: Ἡ πόλις αὕτη, ἀπό τῆς ἐνάρξεως ἤδη τοῦ βαλκανικοῦ καί κατόπιν τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πολέμου, ἐπέσυρεν ὅλως ἰδιαιτέρως τήν μῆνιν τῶν τε κυβερνητικῶν ὑπαλλήλων καί τῶν συνοίκων τούρκων ἐπιζητούντων τήν ἐκεῖθεν ἀπομάκρυνσιν τῶν ἡμετέρων. Τό σχέδιον τοῦτο ματαιωθέν τότε ἐπέτυχε περί τά τέλη Αὐγούστου 1915, ὅτε ἐξεκενώθη ἡ Αἶνος, τῶν κατοίκων αὐτῆς μετατοπισθέντων εἰς Μάλγαρα. Δέκα πέντε ἐκ τῶν 17 ἐκκλησιῶν καί παρεκκλησίων καταστράφησαν, ἡ βιοβλιοθήκη τῆς σχολῆς περιλαμβάνουσα 1900 τόμους διηρπάγη, ἡ μονή τῆς Σκαλωτῆς ἐπυρπολήθη, αἱ δέ μοναί ἁγίου Παντελεήμονος καί Τσαντῆρι κατεδαφίσθησαν. [4]

στα σημαντικά γεγονότα του πρώτου παγκοσμίου πολέμου. Είναι γεγονός ότι πολλοί από τους Έλληνες πρόσφυγες,μετά από την «χάρτινη» συνθήκη των Σεβρών (1920) ξαναγύρισαν στις εστίες τους, για να ξαναφύγουν όμως οριστικά, σε δυο-τρία χρόνια με την ανταλλαγή της συνθήκης της Λωζάννης (1923).

Το θέμα είναι εξαιρετικά ευρύ και έχει προς μελέτη και άλλες παραμέτρους: Τη στάση της Ελληνικής κυβέρνησης στο πρόβλημα, τον ρόλο του Πατριαρχείου, το ερώτημα αν πρέπει να χαρακτηρισθεί η φυγή των Ανατολικοθρακιωτών γενοκτονία, όπως των Αρμενίων, κ.ά.

Εμείς απλώς προβάλαμε στους αναγνώστες μας μια σελίδα της πολυτάραχης ιστορίας των προγόνων, πολλών από μας.

Ως επίλογο μάλιστα της ιστορικής προσέγγισης που προσπαθήσαμε να συνθέσουμε στο σοβαρό αυτό θέμα, που αφορά και σε εμάς και στους γείτονές μας, θα μεταφέρουμε μία σκέψη, παρμένη από το οπισθόφυλλο βοηθήματος που χρησιμοποιήσαμε ως πηγή [4]: «...Ταυτόχρονα, μας κάνει να σκεφτούμε πού μπορεί να οδηγήσει τους λαούς ο συστηματικά καλλιεργούμενος εθνικός φανατισμός και μισαλλοδοξία» και μάλιστα όταν η γεωπολιτική θέση της χώρας τους εξακολουθεί να είναι τέτοια που προκαλεί... όπως προκαλούσε και τον περασμένο αιώνα, γιατί όχι και τους περασμένους αιώνες ή ακόμη και τις περασμένες χιλιετίες, και θα προκαλεί...

Διανομή συσσιτίου, κατά τον πρώτο διωγμό, σε πρόσφυγες από την Ανατολική Θράκη, στη Μυτιλήνη.

Βιβλιογραφία

1) *Θράκη*, Γενική Γραμματεία Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης, σελ. 239 κ.ε..

2) ΤΟ ΒΗΜΑ/ΙΣΤΟΡΙΑ 9/2/2003. *50+1 Λόγοι που άλλαξαν τον κόσμο*. Ελευθέριος Βενιζέλος - Κεμάλ Ατατούρκ.

3) Μ. Μουτσόπουλος, Κ. Βακαλόπουλος, Αρ. Κεσόπουλος: *Αλησμόνητες πατρίδες της Θράκης*, εκδ.Τζιαμπίρης - Πυραμίδα, σελ. 310-345.

4) Οικουμενικό Πατριαρχείο 1919. *ΜΑΥΡΗ ΒΙΒΛΟΣ διωγμών και μαρτυρίων του εν Τουρκία Ελληνισμού*, 1914-1918.

5) Ιερά Μητρόπολις Ξάνθης και Περιθεωρίου. Δημήτρη Α. Μαυρίδη, *Από την ιστορία της Θράκης,1875-1925*, Ξάνθη 2006.

6) Ιφιγένεια Βαμβακίδου, αν. καθηγήτρια νεότερης ελληνικής ιστορίας Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας: *Ο ξεριζωμός του Θρακικού Ελληνισμού* (έντυπο από την ομιλία που εκφωνήθηκε κατά το 9ο παγκόσμιο συνέδριο Θρακών τον Αύγουστο του 2012).

7) Εκδοτική Αθηνών, *Παγκόσμια ιστορία*, λήμμα *Βουλγαρία*, σελ. 148 κ.ε., λήμμα *Τουρκία*, σελ. 352 κ.ε., λήμμα *Οθωμανική Αυτοκρατορία*, σελ. 152 κ.ε.

8) Εγκυκλοπαίδεια *«Ήλιος»*, λήμμα *Εμβέρ πασάς*.

9) *Θέματα Νεοελληνικής Ιστορίας, Γ' Τάξη Ενιαίου Λυκείου, Ο.Ε.Δ.Β. Αθήνα, 2000.*

10) Βασιλική Τσακόγλου, *Ο πρώτος διωγμός των Ελλήνων στην Ανατολική Θράκη (1913-1918).*

Η επανάσταση των Νεοτούρκων (1908) υποστηρίχθηκε αρχικά και από τους υπόδουλους στην Αυτοκρατορία λαούς και, κυρίως, από την ελληνική, αρμενική και εβραϊκή αστική τάξη. Αλληγορική απεικόνιση της επαναφοράς σε ισχύ του Συντάγματος του 1876 από τους Νεότουρκους σε έγχρωμη ελληνική λιθογραφία της εποχής *(Αθήνα, Εθνικό Ιστορικό Μουσείο).* [7]

ΤΡΙΤΗ ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΗ ΚΑΤΟΧΗ ΚΑΙ ΜΕΤΑ...

Πέντε κείμενα γραμμένα από τρεις εκλεκτούς συνεργάτες μας με νοσταλγία, συναίσθημα, ίσως και πικρία αλλά παράλληλα μεστά μηνυμάτων για τους νεότερους αντικαθιστούν την απαραίτητη αναφορά μας στα, μετά το 1940, συμβάντα στην ιδιαίτερη πατρίδα μας. Τεύχος Οκτωβρίου - Νοεμβρίου - Δεκεμβρίου κάθε έτους.

Διαβάστε τα και μεταφερθείτε στα δύσκολα εκείνα χρόνια που έζησε ο λαός μας, κάνοντας τις ανάλογες σκέψεις...

Τα χρόνια περνούν αλλά οι αναμνήσεις μένουν...

Γράφει η ***Φωτεινή Ηλιοπούλου-Παπαρήγα***

Ιδίως σε εμάς, που ζήσαμε το διάστημα της Βουλγαρικής κατοχής, μένουν βαθιά μέσα στις καρδιές μας ριζωμένες. Όταν κηρύχθηκε ο Ελληνοϊταλικός πόλεμος το '40 ήμουν μαθήτρια τρίτης Δημοτικού, στο πρότυπο της Ακαδημίας. Οι σειρήνες, οι καμπάνες ηχούσαν και εμείς, παιδιά, δεν μπορούσαμε να καταλάβουμε τι θα ακολουθούσε μετά.

Οι σπουδάστριες έκλαιγαν, δεν ήξεραν τι να κάνουν. Και εμείς, παιδιά, χαιρόμασταν που δε θα κάνουμε σχολείο. Γυρνώντας σπίτι μας βρίσκαμε τους γονείς μας προβληματισμένους. Συχνά περνούσαν αεροπλάνα και φοβούνταν οι γονείς μας. Κάναμε στον κήπο μας καταφύγιο και, όταν ακούγαμε τις σειρήνες, κατεβαίναμε στο καταφύγιο. Ήμασταν επταμελής οικογένεια. Αυτό κράτησε 5-6 μήνες.

Όλοι οι κάτοικοι της πόλης μας ήταν προβληματισμένοι, άφησαν τα υπάρχοντά τους, πήραν ορισμένα απαραίτητα και έφυγαν, άλλοι με τρένα και άλλοι με καΐκια. Εμείς σαν οικογένεια πήγαμε στη Λήμνο. Εκεί με όλες τις δυσκολίες καθήσαμε έξι μήνες. Μετά γυρίσαμε στην πόλη μας και βρήκαμε τους κατακτητές Βουλγάρους. Αυτοί υπόσχονταν ότι δε θα μας πειράξουν.

1948. Χαρούμενη παρέα πάνω στο αναμνηστικό του πολέμου. Από αριστερά: Άγνωστη, Χαμπαρίδου Τασούλα, Ηρώ Παρασκευοπούλου, Άρτεμις Φράσκου και Εύα Παπαδοπούλου.

Αρχείο Εύας Παπαδοπούλου

1950. Τελειόφοιτες πια του Γυμνασίου παρελαύνουμε στη λεωφόρο Βασιλέως Γεωργίου στην Αλεξανδρούπολη.

Αρχείο Φωτεινής Ηλιοπούλου-Παπαρήγα

Τον πρώτο χρόνο τα πράγματα πήγαν κάπως καλά. Στη συνέχεια, μας υποχρέωσαν να γραφτούμε Βούλγαροι, για να έχουμε όλα τα προς το ζην αγαθά. Αλλά οι γονείς μας δεν το δέχτηκαν και άρχισε πια για εμάς μια οδυνηρή κατάσταση. Υποχρέωσαν τους γονείς μου να γράψουν τα παιδιά τους στο Βουλγαρικό σχολείο όπου μας έδιναν κουπόνια και έτσι παίρναμε τρόφιμα για να ζήσουμε.

Ο πατέρας μου ήταν ιχθυοπώλης στο επάγγελμα. Οι Βούλγαροι κατέσχεσαν το μαγαζί του και εκείνον τον είχαν ως υπάλληλο. Έτσι, κατά καιρούς, τρώγαμε ψάρια. Η μητέρα μαζί με άλλες γειτόνισσες έβγαζαν από τα μεγάλα ψάρια τα συκώτια τους και τα έκαναν σαπούνι για καθαριότητα.

Αλλά η αγανάκτηση του κόσμου και η στενοχώρια ήταν μεγάλη για την κατάσταση που περνούσαν και έλεγαν:

μαράθηκε ο βασιλικός, μαράθηκε ο δυόσμος
πότε θα φύγουν οι Βούλγαροι, να ησυχάσει ο κόσμος.

Μετά από τέσσερα χρόνια κατοχής[1] αυτοί έφυγαν και άρχισε η πόλη μας να βρίσκει το ρυθμό της.

1. Η πόλη μας γνώρισε τρεις βουλγαρικές κατοχές: την πρώτη κατά τον Β' Βαλκανικό πόλεμο, τη δεύτερη μετά τη Συνθήκη του Βουκουρεστίου, 1913-1920, και την τρίτη κατά το 1941-44.

Επιστροφή στο 5ο Δημοτικό Σχολείο

Γράφει ο ***Ζαφείρης Αλεξιάδης***

Έτος 1940 και εγώ μικρό παιδί επτά ετών, όλος χαρά, γράφτηκα στην πρώτη δημοτικού.

Ενώ ήμασταν στο μαθησιακό επίπεδο με τα κουλουράκια και τα μπαστουνάκια, που τα χαράζαμε στη μαθητική πλάκα μας και εγώ ανατρίχιαζα από το σύρσιμο του κοντηλιού επάνω της, το σχολείο έκλεισε λόγω πολέμου και γενικής επιστράτευσης.

Με το κλείσιμό του χάρηκα, λυπήθηκα; Δεν ξέρω.

Για την αναπλήρωσή του, κάτι προσπάθησαν να μας διδάξουν οι δικοί μας στο σπίτι. Κάτι γράφαμε, κάτι διαβάζαμε, λίγη αριθμητική. Εμάς όμως πιο πολύ μας τραβούσε το παιχνίδι και το ελεύθερο, στις αλάνες και στη Δεξαμενή, που ήταν στη γειτονιά μας.

Για να μας φρονηματίσουν μας έλεγαν το σοφό «άνθρωπος αγράμματος, ξύλο απελέκητο» και αυτό το ξύλο, πελεκημένο ή απελέκητο, εμείς δεν το καταλαβαίναμε.

Το άλλο, το ακαταλαβίστικο, ήταν η προπαίδεια, που οι δικοί μας τη θεωρούσαν την κορυφή των μαθηματικών και από την οποία εγώ ήξερα μόνο το «εξ, εξ, τριανταέξ» και τίποτε άλλο.

Αργότερα, η έμφυτη ροπή μας για μάθηση και η περιέργειά μας, ίσως και η πίεση των Βουλγάρων, μας ανάγκασαν να γραφτούμε στο κατοχικό βουλγάρικο σχολείο. Γρήγορα όμως το βαρεθήκαμε. Ήδη προφτάσαμε και μάθαμε μερικές επίμαχες για τότε βουλγάρικες λέξεις: «χλιέπα, μάντζα... νιάμα», δηλαδή «ψωμί, φαΐ, δεν έχει». Μάθαμε και μερικές βουλγάρικες βρισιές, που ως αγόρια το θεωρούσαμε καθήκον μας να τις γνωρίζουμε.

Τέλος, το 1944, ήρθε η πολυπόθητη απελευθέρωση και ανάμεσα στα άλλα εντυπωσιακά που ακολούθησαν, άνοιξαν και τα σχολεία.

Το 5ο Δημοτικό Σχολείο, χωρίς πόρτες, χωρίς παράθυρα, ήταν ένα κατοχικό κουφάρι και δεν μπορούσε να χρησιμοποιηθεί.

Μας μάζεψαν όλα τα παιδιά, από την ευρύτερη περιοχή του Αγίου Ελευθερίου, σε εκείνο το κτίσμα, που είναι κάτω στο λιμάνι και που αργότερα ονομάστηκε «**το μεταγωγών**», γιατί εκεί, στα χρόνια του εμφυλίου, συγκέντρωναν όσους επρόκειτο να εξορίσουν, όσο να μαζευτούν πολλοί και να έρθει το οπλιταγωγό να τους πάρει και να τους ξεφορτώσουν στον Άγιο Ευστράτιο.

Εγώ ήμουν ήδη δέκα χρονών και γράφτηκα στην πρώτη τάξη, που ήταν η πλυπληθέστερη όλων των άλλων τάξεων και συγκέντρωνε παιδιά από εφτά μέχρι δέκα-δώδεκα χρονών.

Με είδε η δασκάλα, μου έρριξε μια ματιά, με μέτρησε από μπόι και από γνώσεις και με ρώτησε αν ξέρω να μετράω μέχρι το είκοσι.

– Ξέρω και παραπάνω, της είπα. Ξέρω και το εξ, εξ, τριανταέξ.

– Μπράβο, μου κάνει. Θα πας στη δευτέρα τάξη που είναι στην απέναντι πόρτα.

Πήγα. Με τις γνώσεις μου προβιβάστηκα επαξίως, μέσα σε μια μέρα, στη δευτέρα τάξη.

Η δασκάλα της δευτέρας με μέτρησε κι αυτή και με ρώτησε αν ξέρω να ανεβαίνω δύο-δύο μέχρι το είκοσι.

– Ξέρω, ξέρω και να κατεβαίνω, της είπα. Ξέρω και το εξ, εξ, τριανταέξ.

Το είπα, γιατί αντιλήφθηκα ότι η κουβέντα αυτή είχε κάτι μαγικό, κάτι σαν το «άμπρα - κατάμπρα» και μετρούσε για τους μεγάλους και ας μην την καταλάβαινα εγώ.

– Δεν είσαι για τη δευτέρα τάξη, μου κάνει. Θα πας στη διπλανή πόρτα που είναι η τρίτη.

Πήγα. Εκεί η δασκάλα με ρώτησε αν ξέρω πρόσθεση.

– Ξέρω, της είπα.

– Εφτά και εφτά, πόσο κάνει;

– Δεκατέσσερα.

– Μπράβο, μου κάνει.

– Ξέρω και αφαίρεση, ξέρω και πολλαπλασιασμό. Ξέρω και το εξ, εξ, τριανταέξ, πέταξα και τη μαγική κουβέντα.

– Ξέρεις και διαίρεση;

– Όχι, γιατί δεν την ξέρει ούτε η θεια μου η Ευθυμία.

– Ποιά είναι αυτή;

– Είναι η θεία μου που μου έμαθε την πρόσθεση, την αφαίρεση και τον πολλαπλασιασμό.

– Σου έμαθε και το εξ, εξ, τριανταέξ;

– Όχι, αυτό το άκουσα που έλεγαν τα μεγάλα παιδιά στη γειτονιά.

Τελικά η δασκάλα δε με έστειλε σε άλλη τάξη. Με κράτησε στην τρίτη για να μάθω και τη διαίρεση. Με στρίμωξε με τα άλλα παιδιά σε ένα θρανίο και εγώ σκεφτόμουν γιατί η μαγική μου κουβέντα, το «εξ, εξ, τριανταέξ», έχασε τη δύναμή της.

Το «Μεταγωγών» δεν προσφερόταν για σχολείο. Οι αίθουσες μικρές, συνηθισμένα δωμάτια και τα παιδιά καθόμασταν το ένα στα γόνατα του άλλου. Εξ άλλου ήδη το προόριζαν για άλλη χρήση.

Στα διαλείμματα τα παιδιά σκορπούσαμε στο λιμάνι και παίζαμε ανάμεσα στα σταθμευμένα σιδηροδρομικά βαγόνια και οι δάσκαλοι πάσκιζαν όσο να μας συγκεντρώσουν και να μας μπάσουν στις τάξεις. Ευτυχώς που τότε δεν κυκλοφορούσαν αυτοκίνητα.

Για να αποσυμφορηθεί η κατάσταση, τα παιδιά του Αλήμπεη από την τρίτη και την τετάρτη τάξη, θα πηγαίναμε στο σχολείο της Ακαδημίας. Παιδιά στην πέμπτη και στην έκτη τάξη δεν υπήρχαν.

Το σχολείο της Ακαδημίας δεν ήταν κοντά αλλά παιδιά εμείς, άλλο που δε θέλαμε. Ήταν ωραίο σχολείο, μεγάλες αίθουσες, μεγάλη αυλή, παιδιά από άλλες γειτονιές. Μου άρεσε πολύ.

Εκείνο που μου άρεσε περισσότερο ήταν που τον Φεβρουάριο μας προβίβασαν στην άλλη τάξη, μια και έμαθα τη διαίρεση και τα υπόλοιπα του «εξ, εξ, τριανταέξ».

Τον Ιούνιο ξανά μας προβίβασαν και έτσι τον Σεπτέμβριο του 1945 γράφτηκα στην πέμπτη τάξη.

Εν τω μεταξύ έβαλαν πόρτες και παράθυρα στο δικό μας σχολείο, έφυγε και η διμοιρία των Ιερολοχιτών-Ριμινιτών που ήταν προσωρινά στρατωνισμένη εκεί, και πηγαίναμε κανονικά πια στο σχολείο της γειτονιάς μας, από όπου αποφοίτησα από την έκτη τάξη σε ηλικία δεκατεσσάρων ετών.

Τα χρόνια εκείνα λειτούργησε στο σχολείο μας μαθητικό συσσίτιο, **που έδινε κάθε πρωί στους μαθητές ένα κύπελο γάλα και μια κουταλιά μουρουνόλαδο**. Δεν μπόρεσα να ξεχωρίσω ποτέ ποιο από τα δύο είχε την αποκρουστικότερη γεύση.

Εκείνο που μας άρεσε με το συσσίτιο ήταν ότι έπρεπε να κτιστεί πίσω από το σχολείο ένα μαγειρείο, όπου θα παρασκευαζόταν το πρωινό από σκόνη γάλα και η συγκέντρωση των υλικών για την ανέγερσή του ανατέθηκε από τον δάσκαλό μας, τον κύριο Παπαγεωργίου, σε εμάς, στα αγόρια των δύο μεγάλων τάξεων. Μοναδική ευκαιρία για χαβαλέ.

Ήδη γνωρίζαμε από τα κατοχικά σουλάτσα μας σε ποιο φράχτη υπήρχαν σιδερένιοι πάσαλοι και σε ποια γκρεμίσματα θα βρίσκαμε πέτρα για το χτίσιμο.

Πήραμε το γαϊδουρόκαρο από την αυλή του συμμαθητή μας του Κώστα Χάμου, ζευτήκαμε καμιά δεκαριά αγόρια και κουβαλούσαμε πέτρες και σίδερα, ξυλώνοντας φράχτες και γκρεμίζοντας ετοιμόρροπους τοίχους και σε δέκα ημέρες τα υλικά είχαν συγκεντρωθεί. Ανασκουμπώθηκαν και οι γονείς μας και ανέλαβαν το χτίσιμο. Γρήγορα το μαγειρείο ήταν έτοιμο. Έφεραν και την κυρά Κατίνα Κάλφα από τα Καραγατσιανά και κάθε πρωί ρουφούσαμε με προσπάθεια το γάλα για να πάει κάτω η κουταλιά του μουρουνόλαδου και να ξεπλυθεί το στόμα μας από την αηδιαστική του γεύση.

Με τέτοια και με άλλα παρόμοια και με λίγα μαθήματα τελειώσαμε το Σχολείο.

Γράμματα πολλά δε μάθαμε. Μάθαμε όμως να προσπαθούμε, να συνεργαζόμαστε, να ξεχωρίζουμε το ουσιώδες από το ασήμαντο, να δημιουργούμε προτεραιότητες και η προτεραιότητά μας τότε ήταν να επιβιώσουμε, να ορθοποδήσουμε και να αφήσουμε πίσω ό,τι κακό έκανε η κατοχή και ο εμφύλιος.

Το «Μεταγωγών»

Το κτήριο «το Μεταγωγών», εκτός από τη θλιβερή ιστορία του για τον τρόπο που χρησιμοποιήθηκε στα χρόνια του εμφυλίου, με μια μικρή επιφύλαξη από μέρους μου, έχει και την ακόλουθη ιστορία.

Το κτήριο κτίστηκε ή αποπερατώθηκε από τους Βουλγάρους στα χρόνια της κατοχής με αγγαρεία, με προσωπική εργασία των κατοίκων της Αλεξανδρούπολης.

Μετά την απελευθέρωση, όταν ζητήθηκαν από τους Βουλγάρους οι πολεμικές επανορθώσεις για όσα δεινά έπραξαν στη χώρα μας, οι Βούλγαροι ζήτησαν να υπολογιστεί και το κτήριο αυτό, ως μέρος των επανορθώσεων προς την Ελλάδα, προβάλλοντας το επιχείρημα ότι κτίστηκε από αυτούς.

Ασοβάντιστο και κακοφτιαγμένο χρησιμοποιήθηκε ως κρατητήριο μεταγωγών. Για τον λόγο αυτό υψώθηκε πέτρινη περίφραξη φυλακής στην αυλή του με συρματόπλεγμα.

Στην άλλη γωνία, ανατολικότερα του κτηρίου που αναφερόμαστε, ένα ισόγειο επίμηκες κτήριο χρησιμοποιήθηκε στα χρόνια της κατοχής από τους Βουλγάρους ως στρατιωτικό κονσερβοποιείο ψαρικών, τόνου και λακέρδας.

(Από το βιβλίο του Ζαφ. Αλεξιάδη ΑΛΗΜΠΕΗ, έκδοση Εθνολογικό Μουσείο Θράκης, σελ. 95)

Ο Β' Παγκόσμιος πόλεμος και ο σιδηρόδρομος

Γράφει ο ***Ζαφείρης Αλεξιάδης***

Το 1941, με την κατάρρευση του ελληνικού μετώπου, ο Ελληνικός στρατός που εγκλωβίστηκε στην Ανατολική Μακεδονία και στη Θράκη, συγκεντρώθηκε στην Αλεξανδρούπολη και με το υπάρχον σιδηροδρομικό υλικό, σε ατμομηχανές και βαγόνια, πέρασε στην Τουρκία και ανατίναξε πίσω του τη γέφυρα στον Έβρο.

Στο Ουζούν Κιοπρού (Μακρά Γέφυρα) τους ζητήθηκε να παραδώσουν τον οπλισμό τους. Ο διοικητής του στρατού Ζήσης, από ευθιξία, αυτοκτόνησε με το περίστροφό του.

Οι Τούρκοι χρησιμοποίησαν το σιδηροδρομικό υλικό και με την απελευθέρωση επέστρεψαν ένα μέρος από αυτό. Στα πλευρά των ατμομηχανών και των βαγονιών και στα παράθυρά τους υπήρχε το τουρκικό μισοφέγγαρο.

Η φωτογραφία με το μισοφέγγαρο στην ατμομηχανή αποτελεί ντοκουμέντο του γεγονότος.

(Πληροφορίες και στο βιβλίο μου ΑΛΗΜΠΕΗ, που εκδόθηκε από το Εθνολογικό Μουσείο Θράκης της Αγγέλας Γιαννακίδου, σελ. 22 και 175.)

1948. Ο μηχανοδηγός Θεόδωρος Ντάρμας και ο θερμαστής Ζαχαρίας Αγγελίδης στην ατμομηχανή με το μισοφέγγαρο.

Αρχείο Γεωργίου Ντάρμα

Μια αληθινή ιστορία

Οι εμφύλιες συγκρούσεις έφεραν μεγάλες κι αμέτρητες συμφορές στις πολιτείες, συμφορές που γίνονται και θα γίνωνται πάντα όσο δεν αλλάζει η φύση του ανθρώπου, συμφορές που μπορεί να είναι βαρύτερες ή ελαφρότερες κι έχουν διαφορετική μορφή ανάλογα με τις περιστάσεις.

Θουκυδίδου Γ' §82, μετάφραση Άγγελος Βλάχος

Νοέμβρης μήνας (1η Νοεμβρίου 1947). Το τρένο ανέβαινε αγκομαχώντας την ανηφόρα του χάρτη. Στην πραγματικότητα τσουλούσε με συγκρατημένη ταχύτητα στην ισιάδα της πεδιάδας του Έβρου. Με τα τσάφα-τσούφα του διασκέδαζε τη μοναξιά της διαδρομής και πότε-πότε δήλωνε την παρουσία του με τα του-τουτ, τα σφυρίγματά του. Ξεκίνησε από την Αλεξανδρούπολη και ανηφόριζε για τη Νέα Ορεστιάδα.

Η Ορεστιάδα, σκέτη, χωρίς το «Νέα», έμεινε από την άλλη μεριά του Έβρου, Σε εκείνα τα δύσκολα χρόνια της δεύτερης δεκαετίας του χίλια εννιακόσια οι άνθρωποί της αναγκάστηκαν να πάρουν των ομματιών τους και να περάσουν από την εδώ μεριά. Η ανάγκη τούς έκανε να στήσουν εδώ το χωριό τους και η νοσταλγία να το ονομάσουν Ορεστιάδα βάζοντας μπροστά το «Νέα».

Πριν από πολλά χρόνια, στην εποχή των παραμυθιών, ο Ορέστης, ο μοναχογιός του Αγαμέμνονα, κουβαλώντας την ενοχή από το ανοσιούργημά του που σκότωσε τη μάνα του, την Κλυταιμνήστρα, και αλλοπαρμένος και κυνηγημένος από τις Ερινύες ανηφόρισε κατά τα μέρη μας και εκτελώντας την εντολή του χρησμού των θεών βρήκε τη συμβολή των τριών ποταμών, του Έβρου, του Άρδα και του Τούντζα, λούστηκε στα νερά τους, έδιωξε από πάνω του την κατάρα, ηρέμησε, ανάσανε και έχτισε την Ορεστιάδα.

Εκείνος απαλλάχτηκε από το μίασμα· φαίνεται όμως ότι κάτι έμεινε από αυτό στην περιοχή και ταλάνιζε και ταλαιπωρούσε τους κατοίκους της.

Αυτά σκεφτόταν ο μηχανοδηγός της εμπορικής αμαξοστοιχίας που ανηφόριζε προς τη Νέα Ορεστιάδα. Και τώρα, εποχή του εμφυλίου και ο κόσμος πάλι βουτηγμένος στα βάσανα και στην ανησυχία.

Το τρένο περνούσε δίπλα από χωριά, ανάμεσα από φρεσκοσπαρμένα χωράφια. Η γη δέχτηκε τον σπόρο που θα τον κρατούσε στα σπλάχνα της εγκυμονούσα όλο τον χειμώνα, για να τον βλαστήσει την άνοιξη και να δώσει την πλούσια σοδειά με τον ερχομό του καλοκαιριού.

Οι χαμηλές πλαγιές και οι ομαλοί λόφοι, χρωματισμένοι με τα ζεστά φθινοπωρινά χρώματα, σε όλες τις αποχρώσεις του καστανοκόκκινου και του χρυσοκίτρινου.

Η αμαξοστοιχία περνούσε ανάμεσα από μουριές που όλο το καλοκαίρι τάισαν με το φύλλωμά τους τον μεταξοσκώληκα και τώρα γυμνόκλαδες ετοιμάζονταν για τον χει-

μερινό ύπνο τους· και ο μεταξοσκώληκας, άλλη παραμυθένια ιστορία, ο ερχομός του στην περιοχή, τότε, μια φορά κι έναν καιρό στα βυζαντινά τα χρόνια...

Ο μηχανοδηγός θεωρούσε τον εαυτό του τυχερό που εκτελούσε με το τρένο του αυτή τη διαδρομή και σκεφτόταν τους συναδέλφους του σιδηροδρομικούς των ΣΕΚ που ήταν υποχρεωμένοι να ταξιδεύουν στις επικίνδυνες περιοχές του Πόταμου, του Άβαντα, του Κιρκά και της Συκοράχης.

Παρ' όλα αυτά, είχε τις αισθήσεις του σε υπερένταση, γυρμένος στο πλάι με τον αγκώνα στηριγμένο στο παραθύρι και το μάτι καρφωμένο μπροστά να εξετάζει τη γραμμή μέτρο-μέτρο.

Ήταν συχνές οι ανατινάξεις στις μικρογέφυρες, τον τελευταίο καιρό. Στις μεγάλες γέφυρες υπήρχε στρατιωτική φρουρά και είχαν κτιστεί πολυβολεία.

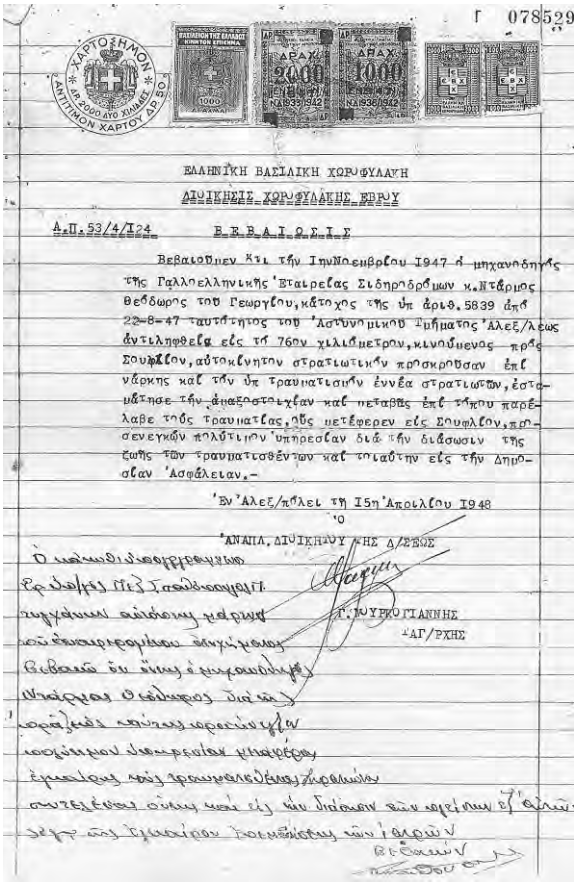

Γ 078529

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΗ

ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΗΣ ΕΒΡΟΥ

Α.Π.53/4/Τ24 Β Ε Β Α Ι Ω Σ Ι Σ

Βεβαιοῦμεν κατ' τὴν Ἰουνοεμβρίου 1947 ὁ μηχανοδηγὸς τῆς Γαλλοελληνικῆς Ἑταιρείας Σιδηροδρόμων κ. Ντάρμος Θεόδωρος τοῦ Γεωργίου, κάτοχος τῆς ὑπ' ἀριθ. 5839 ἀπὸ 22-8-47 ταυτότητος τοῦ Ἀστυνομικοῦ Τμήματος Ἀλεξ/λεως ἀντιληφθεὶς εἰς τὸ 76ον χιλιόμετρον, κινούμενος πρὸς Σουφλίον, αὐτοκίνητον στρατιωτικὸν προσκρούσαν ἐπὶ νάρκης καὶ τὸν ὑπ' τραυματισμὸν ἐννέα στρατιωτῶν, ἐσταμάτησε τὴν ἀμαξοστοιχίαν καὶ μεταβὰς ἐπὶ τόπου παρέλαβε τοὺς τραυματίας, οὓς μετέφερεν εἰς Σουφλίον, προσενεγκὼν πολύτιμον ὑπηρεσίαν διὰ τὴν διάσωσιν τῆς ζωῆς των τραυματισθέντων καὶ τοιαύτην εἰς τὴν Δημοσίαν Ἀσφάλειαν.-

Ἐν Ἀλεξ/πόλει τῇ 15ῃ Ἀπριλίου 1948

Ὁ ΑΝΑΠΛ. ΔΙΟΙΚΗΤΟΥ ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΗΣ Δ/ΣΕΩΣ

Γ. ΛΥΡΟΓΙΑΝΝΗΣ

ΛΑΓ/ΡΧΗΣ

Τώρα το τρένο έτρεχε δίπλα στον δημόσιο δρόμο και η έκπληξη, ένα στρατιωτικό *Τζέιμς*, γεμάτο στρατιώτες, είχε ρυθμίσει την ταχύτητά του και πήγαινε πλάι-πλάι με το τρένο. Οι στρατιώτες, νέα παιδιά όλοι τους, του κουνούσαν το χέρι σαν να πήγαιναν σε σχολική εκδρομή. Τους κουνούσαν και αυτοί με τον θερμαστή τα μουτζουρωμένα από κάρβουνο μαντήλια τους. Τράβηξε την αλυσίδα και τους χαιρέτησε με τα του-τουτ της και η ατμομηχανή. Κόρναρε παρατεταμένα και ο οδηγός του *Τζέιμς*.

Τα δύο μεταφορικά μέσα ταξίδευαν παράλληλα δίπλα-δίπλα, τόσο κοντά που ξεχώριζε το χαμόγελο στα πρόσωπα των στρατιωτών. Και ξαφνικά μια έκρηξη! Το Τζέιμς προς στιγμήν χάθηκε μέσα στη σκόνη και στον καπνό της έκρηξης και αμέσως μετά σύρθηκε με το πλευρό πεσμένο στην άσφαλτο. Ο δρόμος γέμισε με τα ματωμένα κορμιά των στρατιωτών και με τα βογγητά τους. Ο μηχανοδηγός, με κίνδυνο της δικής του ζωής τώρα, τράβηξε αμέσως τον μοχλό της τροχοπέδης. Οι σιδερένιοι τροχοί του τρένου ακινητοποιημένοι σύρθηκαν επάνω στις ράγες πετώντας σπίθες και στριγγλίζοντας ανατριχιαστικά. Όταν, επιτέλους, το τρένο ακινητοποιήθηκε, ο μηχανοδηγός, ο θερμαστής και οι δύο τροχοπεδίτες από τα βαγόνια έτρεξαν προς το αυτοκίνητο, το χτυπημένο από τη νάρκη. Η φρίκη απλωμένη επάνω στο οδόστρωμα.

Χωρίς να χάνουν καιρό έπιασαν προσεκτικά τα κομματιασμένα κορμιά των τραυματιών και τους νεκρούς και τα μετέφεραν στο τρένο.

Ο μηχανοδηγός έβαλε όπισθεν. Ο θερμαστής λαχανιασμένος φτυάριζε βιαστικά το κάρβουνο και το έριχνε στη φωτιά. Σήκωσαν ατμό. Η μηχανή ανέπτυξε τώρα όλη την ταχύτητά της και κατηφόριζε προς την Αλεξανδρούπολη, να προφτάσει να πάνε τα παιδιά στο νοσοκομείο.

Μηχανοδηγός εκείνης της αμαξοστοιχίας ήταν ο συμπολίτης μας **Θεόδωρος Ντάρμας** και θερμαστής ο **Ζαχαρίας Αγγελίδης**.

Το Παράρτημα Γυμνασίου

Η κατεδάφιση της Ιστορίας

*Γράφει ο **Ανέστης Νικολαΐδης***

Με συγκίνηση είδα τη φωτογραφία, το "Παράρτημα" του Γυμνασίου μας, στο ένθετο του 5ού τεύχους του Περιοδικού μας. Η εικόνα του αυτόματα με παρέπεμψε, πάνω από μισό αιώνα πίσω, όταν πρωτοφοίτησα στην πρώτη τάξη, κατά τη σχολική περίοδο 1938-39. Θα μου επιτρέψετε να σας ξεναγήσω σε εκείνα τα χρόνια, απ' ό,τι κράτησε η νεανική μου μνήμη.

Ένα μεγάλο οικόπεδο σε σχήμα "Π" είναι ο χώρος που περικλείει τον Άγιο Νικόλαο, τον Πολιούχο της Αλεξανδρούπολης, δίπλα το Επισκοπείον, την έδρα της Ιεράς Μητροπόλεως, ενδιάμεσα τη μεγαλόπρεπη νεόκτιστη αίθουσα πνευματικών εκδηλώσεων, παραδίπλα του Επισκοπείου τη Λεονταρίδειο Σχολή Αρρένων, στη συνέχεια και ως το τέρμα της Μαζαράκη τους χώρους καθαριότητας, το μικρό κοιμητήριο κοιμηθέντων Μητροπολιτών, καθώς και το κοιμητήριο τριάντα Ρώσων αξιωματικών-στρατιωτών, που προσβλήθηκαν από την επιδημία του τύφου και ενταφιάστηκαν εδώ, όταν το 1878, Ρωσικό Σύνταγμα Μηχανικού στρατοπέδευσε στον Μαΐστρο. Να σημειώσω, με την ευκαιρία, ότι στις 28 Οκτωβρίου 2011, συγχρόνως με την επέτειο του ΟΧΙ, έγινε επιμνημόσυνη δέηση, παρουσία Ρωσικών Αρχών, στο κενοτάφιο, με συμμετοχή Ναυτικού Ρωσικού

αγήματος στην παρέλαση.

Δεξιά της Μητρόπολής μας ορθώνεται το Γ' Δημοτικό Σχολείο και απέναντί του υπήρχε το "Παράρτημα", ένα μακρόστενο, σε σχήμα παραλληλόγραμμου κτήριο, που κατέληγε ως τη Μαζαράκη. Κοινός ήταν ο "αύλειος" χώρος, στρωμένος με αμμοχάλικο, όπου κάποιες λακκούβες κρατούσαν νερά της βροχής. Λόγω της κατωφέρειας του εδάφους, προς τη μεριά της Μαζαράκη, ο χώρος χωριζόταν σε δύο επίπεδα. Η κύρια είσοδος της εκκλησίας και της Λεονταρίδειου Σχολής (Γυμνάσιο) ήταν και είναι από την οδό Μαζαράκη, ακριβώς απέναντι από τον κινηματογράφο ΗΛΥΣΙΑ. Μάλιστα δυσάρεστα σχόλια έχουν γραφεί στον τύπο, για άσεμνες, προκλητικές κινηματογραφικές αφίσες απέναντι από τον Ιερό Ναό. Το Γ' Δημ. Σχολείο είχε είσοδο από την επάνω μεριά. Το Παράρτημα είχε αίθουσες διδασκαλίας και στην αίθουσα προς τη μεριά της Μαζαράκη, λόγω της κατωφέρειας, ανεβαίναμε με σκαλιά, ενώ στο υπόγειο υπήρχαν αποθηκευτικοί χώροι του Γυμνασίου.

Σε μία από τις αίθουσες, στην πρώτη τάξη, πήραμε το "βάπτισμα" στα πρώτα μαθήματα. Σαν να ακούω την καθάρια "στεντόρεια" φωνή του αείμνηστου φιλόλογου Γιαννακούρου:

«Λύκος διώκει αμνόν...»

Ευθυτενής, ευπαρουσίαστος, επιβλητικός και μόνο η παρουσία και ο τρόπος διδασκαλίας του, επέβαλλε απόλυτη σιγή και προσήλωση στο μάθημα ο καλός καθηγητής.

Αυτός ο χώρος, σε σχήμα "Π", που τα κτήριά του αποτελούσαν τον πνευματικό πνεύμονα της πόλης, απέπνεε σεβασμό και ιερότητα.

Εάν στην οδό Εμπορίου χτυπούσε η καρδιά της αγοράς, εδώ χτυπούσε η πνευματική, εθνική έπαρση της πόλης μας. Σε εθνικές επετείους, δοξολογίες και παρελάσεις ή εκδηλώσεις, ο χώρος έπαιρνε εορταστική εθνική μεγαλοπρέπεια. Δυστυχώς, ο πόλεμος του '40, η τετράχρονη βουλγαρική κατοχή, η χειρότερη από όλες, επέφερε πολλά δεινά στην πατρίδα μας.

Την περίοδο μετά την κατοχή, όσοι αξιωθήκαμε τη ζωή, επανήλθαμε σαν λαβωμένα πουλιά για να την πιάσουμε από την αρχή.

Η κάτω μεριά της αίθουσας του "Παραρτήματος" χρησιμοποιήθηκε ως οικοτροφείο, για τα παιδιά που προερχόμασταν από την περιφέρεια και δεν είχαμε στέγη, καθότι και η πόλη ήταν καθημαγμένη από την Βουλγάρικη κατοχή.

Φθινόπωρο του 1944, περίοδος ΕΑΜοκρατίας, μέχρι τη Συμφωνία Βάρκιζας τον Φεβρουάριο του 1945, ήταν πολύ δύσκολα τα πράγματα και δυσκολότερα για εμάς που ήμασταν μακριά από τις εστίες μας. Από τους στρατώνες είχαν μεταφέρει εγκαταλειμμένα μονά κρεβάτια και οι αίθουσες διδασκαλίας μεταβλήθηκαν σε αίθουσες *«δίκην θαλάμου στρατωνισμού»*.

Από την απέξω μεριά του "Παραρτήματος", στον κατηφορικό δρόμο που τέμνει τη Μαζαράκη, είχαν στηθεί τα "καζάνια" που παρείχαν συσσίτιο και σε παιδιά της γειτονιάς. Βέβαια, τα όσπρια είχαν την τιμητική τους και ας ήταν μπαγιάτικα, προηγούμενων χρόνων. Ήταν πολύ δύσκολη αυτή η μεταβατική περίοδος. Ο κόσμος αλαφιασμένος προσπαθούσε να βρει τον εαυτό του. Μετά τη Συμφωνία της Βάρκιζας και την έλευση των επισήμων Αρχών, δειλά-δειλά άρχισε να ροδίζει το χαμόγελο· τα υπόλοιπα, τα ξέρετε.

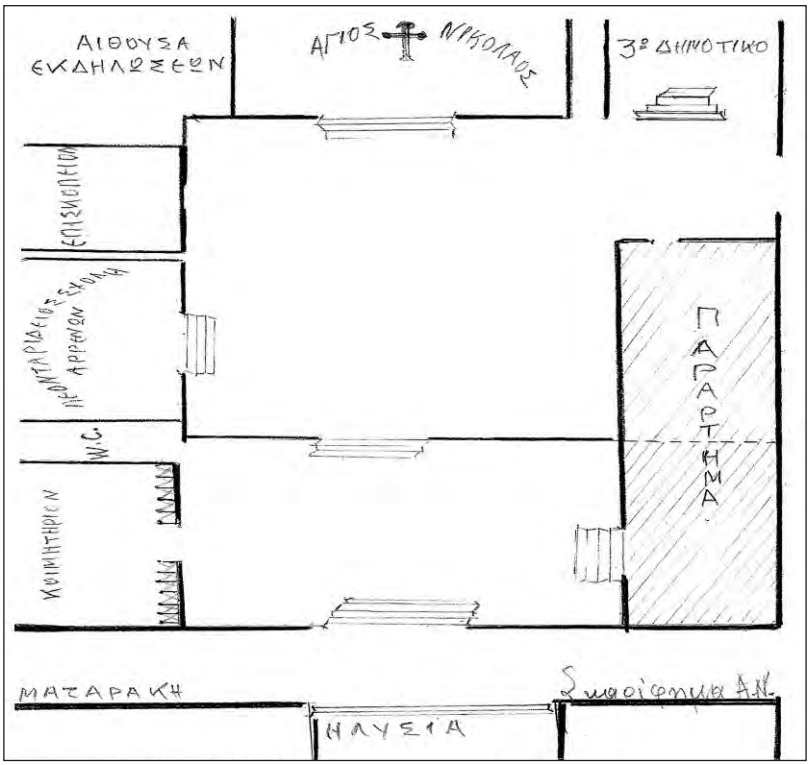

Συχνά περνάω από εκεί και ένας κόμπος στέκει μέσα μου. Κάποτε εδώ ήταν το "ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ". Σαν να ακούω την πρωινή προσευχή: *"Δίνε μας από ψηλά, θάρρος, δύναμη, χαρά. Φώτιζέ μας την ψυχή στο καλό, στην αρετή"* και βέβαια την αξέχαστη φωνή του Γιαννακούρου: *"Έκαστος άνθρωπος δυο πήρας φέρει, την μεν έμπροσθεν, την δε όπισθεν"* Αυτή η Αισώπεια παραβολή, παραμυθία, για *"την όπισθεν πήρα"*, νομίζω πως τώρα μας είναι επίκαιρη από ποτέ. Γιατί, όλα τα ρίχνουμε *"στην όπισθεν"*.

Με την απουσία του "ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ" νιώθω τον χώρο ακρωτηριασμένο. Λυπάμαι πολύ που με τόση ευκολία κατεδαφίζουμε, όπως και το "Πασαλίκι", τα ελάχιστα κτήρια που έχει η πόλη μας και που συνδέονται με την ιστορία της. Η κατεδάφιση ιστορικών κτηρίων, μνημείων, σημαίνει κατεδάφιση της ιστορίας μας.

ΟΙ ΝΕΟΙ ΜΑΣ... ΓΡΑΦΟΥΝ

Από το θαύμα της στρατιάς του Έβρου στην «έντιμο ειρήνη» της Λωζάννης...

«Τι είναι η Θράκη;» Ματιές στις εφημερίδες του 1922

*Γράφει η **Μαρία Γκούτη***

Η ιστορία της αναδιοργάνωσης του ελληνικού στρατού μετά την κατάρρευση του μικρασιατικού μετώπου και η δημιουργία της στρατιάς του Έβρου είναι αρκετά γνωστή, αν και όχι όσο θα οφείλαμε ως πολίτες και δρώντα υποκείμενα. Μια σύντομη ιστορική αναφορά θα ήταν χρήσιμη στο βαθμό που θα ανασύρει από τη μνήμη μας την καθοριστική αυτή περίοδο της ελληνικής ιστορίας, την πλήρη γεγονότων πολιτικού και στρατιωτικού και βέβαια εθνικού χαρακτήρα.

Ο ελληνικός Μεσοπόλεμος ξεκινάει το 1922. Με κάποια καθυστέρηση σε σχέση με τα άλλα ευρωπαϊκά κράτη. Η Ελλάδα παρέμενε σε εμπόλεμη κατάσταση διεκδικώντας το όνειρο της Μεγάλης Ιδέας. Αυτό που καθόριζε μέχρι τότε την εξωτερική πολιτική του ελληνικού κράτους. Το διεκδικούσε από τους Βαλκανικούς πολέμους (1912-13) για πρώτη φορά με τρόπο αποτελεσματικό και υπό μία ρεαλιστική βάση. Ο ελληνικός στρατός, μετά τις νίκες στους Βαλκανικούς και τη σημαντική όσο και νικηφόρα συμμετοχή του στον Α'Παγκόσμιο Πόλεμο, αλλά και την «έντιμο παρουσία» του στην ουκρανική εκστρατεία, μετέβη με ενθουσιασμό στις μικρασιατικές ακτές. Οι αξιωματικοί ένιωθαν πιο κοντά παρά ποτέ στον τότε εθνικό πόθο: «*Η είδησις αυτή εχαιρετίσθη με έξαλλον ενθουσιασμόν. Η χαρά όλων ήτο απερίγραπτος*»[1]. Την απερίγραπτη χαρά διαδέχθηκε η απογοήτευση, η λύπη και ο θυμός, όταν δύο χρόνια μετά την απόβαση ο ελληνικός στρατός έπρεπε να αποχωρήσει και μαζί με αυτόν εκατοντάδες χιλιάδες Έλληνες - Μικρασιάτες και Πόντιοι - που θα έπρεπε να «συνωστίζονται» ως πρόσφυγες πια στη μικρή και αρχικά αφιλόξενη πατρίδα. Η μεγίστη εθνική τραγωδία δε θα μπορούσε να αποτελεί μέρος ενός σύντομου άρθρου, αλλά η αναφορά σε αυτή καθίσταται απαράιτητη στο βαθμό που η λήθη δε συμβαδίζει με την Ιστορία.

Την πρώτη «λύση» στην καταστροφή ανέλαβαν να δώσουν στρατιωτικοί προερχόμενοι από το μικρασιατικό μέτωπο. Τα υπολείμματα του ελληνικού στρατού που είχαν περάσει από το Τσεσμέ στη Χίο και τη Λέσβο σχημάτισαν μία επαναστατική επιτροπή υπό τους συνταγματάρχες Ν. Πλαστήρα και Σ. Γονατά (11/9/1922). Οι συγκεκριμένοι αξιωματικοί είχαν καταφέρει να πειθαρχήσουν μέρος του υπό διάλυση στρατού μετά την κατάρρευση του μετώπου[2]. Από τα νησιά του ανατολικού Αιγαίου ο στρατός με την απαραίτητη στήριξη του στόλου κατέπλευσε προς τα λιμάνια της ανατολικής Αττικής και κατευθύνθηκε προς την πρωτεύουσα[3], όπου ήδη ένα αεροπλάνο είχε ρίξει προκήρυξη με τα αιτήματα του κινήματος[4]. Εν τω μεταξύ απότακτοι βενιζελικοί αξιωματικοί υπό τον στρατηγό Θ.Πάγκαλο είχαν περικυκλώσει την πόλη και είχαν προβεί σε ενέργειες εκδικητικού χαρακτήρα και συλλήψεις, τις οποίες ακύρωσε αμέσως ο Πλαστήρας[5]. Σε ενθουσιώδη ατμόσφαιρα υποδέχθηκε ο λαός τους ηγέτες του κινήματος στην Αθήνα[6]. Ο τύπος ανακοίνωσε με ανάλογο ενθουσιασμό την επικράτηση του κινήματος και αποκάλεσε τους πρωτεργάτες «*τιμωρούς και σωτήρας*»[7].

Το στρατιωτικό κίνημα που οργανώθηκε (14/9/1922) αμέσως μετά την ήττα, γνωστό ως η «Επανάστασις του 1922» επεδίωξε την πρώτη εκκα-

---

[1] Αρχείο Π.Σ.Δέλτα, *Νικόλαος Πλαστήρας, Εκστρατεία της Ουκρανίας 1919,* επιμ. Π.Α.Ζάννας, Ερμής, Αθήνα, 2007, σ.53.

[2] Πρόκειται για τη ΙΙη Μεραρχία, το 34ο Σύνταγμα Πεζικού, το 5/42 και 1/38 Σύνταγμα Ευζώνων. Το τελευταίο υπό τον συνταγματάρχη Ζήρα κατευθύνθηκε στη Θράκη, ενώ ο Πλαστήρας εκτός από το 5/42 Ευζώνων διοικούσε και μέρος της XIIIης Μεραρχίας, την οποία είχε αναλάβει να ανασυντάξει με δική του πρωτοβουλία. Γ.Ε.Σ./ Δ.Ι.Σ., *Το τέλος της εκστρατείας , 1922, Σύμπτυξις του Γ' Σώματος Στρατού*, τ. 7ος, μέρος Β', Έκδοσις Διευθύνσεως Ιστορίας Στρατού, Αθήναι, 1962, σ.σ.198-234.

[3] Χ. Μπαμπούνης, *Αναφορά στα αποτελέσματα των βουλευτικών εκλογών 1928-36 στη Λαυρεωτική και τα Μεσόγεια, Πρακτικά Α' Επιστημονικής Συνάντησης Ν.Α.Αττικής, Καλύβια, 19-21.10.1984*, Ανάτυπο, Αθήνα, 1985, σ. 142.

[4] Γονατά Στ., *Απομνημονεύματα, 1897-1957*, (αυτοέκδοση), Αθήναι, 1958, σ.232.

[5] Δαφνής Γρ., *Η Ελλάς μεταξύ των δύο πολέμων, 1923-1940,* Κάκτος, Αθήνα, 1997, σελ.39.

[6] Αρχείο Π.Σ.Δέλτα, *Ελευθέριος Βενιζέλος*, επιμ.Π.Α.Ζάννας, Ερμής, Αθήνα, 1988, τ.Α΄, σ. 129.

[7] Ελεύθερος Τύπος, 15/9/1922, αρ.φ. 2041. Πρόκειται για πρωτοσέλιδο άρθρο του Γ.Παπανδρέου.

θάριση στρεφόμενο κατά των κρατούντων στα πολιτικά και στρατιωτικά πράγματα. Ανάγκασαν τον Κωνσταντίνο να μεταβεί εσπευσμένα στην Ιταλία[8] και τελικά να παραιτηθεί (27/9/1922), ενώ ο θρόνος πέρασε στον Γεώργιο Β'. Ανέθεσαν στον Ελ. Βενιζέλο τη διπλωματική εκπροσώπηση της χώρας στο εξωτερικό[9]. Επιπλέον, κήρυξαν για πρώτη φορά μετά τις συνταγματικές ρυθμίσεις του 1911 την κατάσταση πολιορκίας σε όλη τη χώρα[10]. Ένα σύνθετο έργο με επιτακτικής ανάγκης παραμέτρους περίμενε την επαναστατική κυβέρνηση. Έπρεπε άμεσα να ανασυγκροτηθεί ο στρατός, ώστε να περιοριστούν οι υπερφίαλες τουρκικές βλέψεις για τη Θράκη, να αποκατασταθούν οι εκατοντάδες χιλιάδες πρόσφυγες, να διενεργηθούν ελεύθερες εκλογές και να αποδοθούν ευθύνες για την καταστροφή του «ονείρου» που έτρεφε επί έναν αιώνα την εθνική συνείδηση και καθόριζε την εξωτερική πολιτική.

Αιφνιδιάζοντας την ελληνική κυβέρνηση, οι σύμμαχοι οργάνωσαν διάσκεψη στα Μουδανιά, για μια ανακωχή που ευνοούσε προκλητικά την τουρκική πλευρά. Η διάσκεψη των Μουδανιών (20-29 Σεπτεμβρίου), όπου υπογράφτηκε τελικά η ανακωχή, δημιουργούσε τετελεσμένα γεγονότα υπέρ των Τούρκων, οι οποίοι στη Λωζάννη θα εμφανίζονταν να διεκδικούν και τη δυτική Θράκη[11]. Η βεβιασμένη εκκένωση της περιοχής από τους Έλληνες δεν προέκυψε ως πολεμικό, ούτε ως διπλωματικό κεκτημένο των Τούρκων, αλλά ως μία κίνηση καλής θέλησης των Συμμάχων προς τους Τούρκους, τους οποίους είχαν πλέον προσεταιριστεί[12]. Η στάση των συμμάχων ήταν τέτοια, που η ελληνική αντιπροσωπεία, αποτελούμενη από συνταγματάρχες (Πτ. Σαρηγιάννης, Αλ. Μαζαράκης-Αινιάν), έναν διπλωματικό σύμβουλο (Π.Οικονόμου-Γκούρας) και με τη συνοδεία του Πλαστήρα επιβεβαίωσε την άποψη που προϋπήρχε στη συνείδηση των αξιωματικών, ότι «*ο στρατός μας δεν ηττήθηκε, αλλά επροδόθη*»[13].

Οι στρατιωτικοί απογοητευμένοι από τη στάση των άλλοτε Συμμάχων μεταβαίνουν, χωρίς να υπογράψουν τη συμφωνία, στην Ανατολική Θράκη για επιθεώρηση του στρατού. Η παρουσία του Πλαστήρα, του «Μαύρου Καβαλάρη» των πρόσφατων τότε εθνικών αγώνων, διεγείρει το φρόνημα των στρατιωτών και ξεσηκώνει τους ελληνικούς πληθυσμούς. Ήταν άλλωστε, αυτός που στην προκειμένη ιστορική φάση είχε διασώσει την τιμή του ελληνικού στρατού και είχε διακρίνει μέσα από την καταστροφή την ελπίδα. Στην Αδριανούπολη διατυπώνει τη σημασία της Θράκης και την αυτοπεποίθηση του στρατού για τη διακδίκησή της: «*Η Θράκη αποτελεί την ψυχή της Ελλάδος. Ο στρατός μας ανασυγκροτείται ώστε να αποτελέσει το προπύργιό της.*» Οι εφημερίδες της εποχής, κυρίως αυτές που στηρίζουν την κυβέρνηση, διακηρύσσουν την αισιοδοξία τους για την προσάρτηση όλης της Θράκης στην Ελλάδα.

Ωστόσο, οι στρατιωτικοί δεν μπορούσαν να υπερβούν τη διπλωματία και όταν γίνεται γνωστή η στάση των Συμμάχων στα Μουδανιά, το «*Ελεύθερον Βήμα*» (29/11/1922) ορίζει τη γη της Θράκης: «*Τι είναι η Θράκη για την Ελλάδα; Ένας φούρνος με καρβέλια χαρισμένος σε μια φαμίλια που πεινά. Να τι χάνουμε! Έναν ατέλειωτο σιτοβολώνα, μια γη που τη σπέρνουν τα χέρια του Θεού, και το στάχυ το χρυσό κάνει το ένα*

---

[8] Η φιλοβενιζελική εφημερίδα *Ελεύθερον Βήμα (20/10/1922)* καταγγέλλοντας τη βασιλική αλαζονεία εκείνες τις κρίσιμες ώρες θεωρεί «υπέρ το δέον γενναιόδωρον» την προσφορά 1.000.000 χρυσών δραχμών από τον Πλαστήρα προς τον Κωνσταντίνο, προκειμένου ο τελευταίος να αναχωρήσει συνοπτικά και άμεσα. Π.Πετρίδης, *Σύγχρονη Πολιτική Ελληνική Ιστορία, Από την αποκατάσταση της συνταγματικής νομιμότητας στο δικτατορικό καθεστώς της 4ης Αυγούστου*, εκδόσεις « Γκοβόστη», Αθήνα, 2000, τ. 3ος, σ.66.

[9] Γ. Γιαννουλόπουλος, «Από τις Σέβρες στη Λωζάννη», στο Συλλογικό*: Ιστορία της Ιστορίας του 20ου αιώνα, ο Μεσοπόλεμος, 1922-1940*, επιστ.επιμελ. Χρ. Χατζηιωσήφ, Βιβλιόραμα, Αθήνα, 2000, Β' τόμος, μέρος 1ο, σ.σ. 258-259.

[10] Ν. Αλιβιζάτος, *Οι πολιτικοί θεσμοί σε κρίση, 1922-1974, όψεις της ελληνικής εμπειρίας*, μτφρ. Βεν Σταυροπούλου, Θεμέλιο, 1995, Αθήνα, σ.44.

[11] Α. Ρήγος , *Τα κρίσιμα χρόνια, 1922-1935*, Παπαζήσης, Αθήνα, 1995, τ. Α'.

[12] Γ. Ρούσσος, *ό.π.*, σε.312.

[13] Πρόκειται για την άποψη που επικρατούσε στις τάξεις του στρατού κατά την υποχώρηση και θα την διατύπωνε ο Πλαστήρας στην ομιλία του από τα παλαιά ανάκτορα(4/17 Οκτωβρίου). Την ίδια άποψη είχε διατυπώσει και ο στρατηγός Λ.Παρασκευόπουλος : «Ο στρατός μας δεν ενικήθη...» Λεων. Παρασκευόπουλος, *Αναμνήσεις 1896-1920*, Αθήνα, 1933, Πυρσός, τ. Β', σ.σ. 90-91. Στη συνομιλία του με τον Άγγλο στρατηγό Χάριγκτων ο Πλαστήρας αρνήθηκε την άποψη των συμμάχων ότι οι Έλληνες ήταν ηττημένοι και υποχρεωμένοι να δεχτούν οποιαδήποτε απόφαση λήφθηκε ερήμην τους. Προκάλεσε δε τον Άγγλο στρατηγό να στείλει επιτελείο επιθεώρησης της ετοιμότητας του στρατού στον Έβρο, όπου θα κατευθυνόταν και ο ίδιος αργότερα. .Πεπονής, *Ν.Πλαστήρας*, Σύλλογος Μεσενικολιτών, Αθήνα, 1993 (α' έκδοση 1948), σ.219.

εκατό! Βουνά ξανθά, οι θυμωνιές υψώνονται κάθε τόσο μέσα στο σπανό ίσωμα και κόβουν τη μονοτονία...». Την έξοδο των προσφύγων από την Ανατολική Θράκη θα περιγράψει τον Οκτώβριο όλος ο ελληνικός, αλλά και ο ξένος τύπος. Ο νεαρός Ερνεστ Χεμινγουαίη, ανταποκριτής τότε στην *Toronto Daily Star* θα μιλήσει για: «*είκοσι μίλια κάρα το ένα πίσω από το άλλο, βόδια και καταλασπωμένοι νεροβούβαλοι, ενώ αποκαμωμένοι άντρες, γυναίκες και παιδιά βαδίζουν στα τυφλά κάτω από τη βροχή πλάι στα επίγεια αγαθά τους...*».

Ο ελληνικός στρατός στον Έβρο, το λεγόμενο «θαύμα της στρατιάς του Έβρου», είχε ανασυγκροτηθεί υπό τον υποστράτηγο, Θ.Πάγκαλο. Οι στρατιωτικοί, που συνιστούσαν την κυβέρνηση αυτή, γνώριζαν ότι υπερείχαν στη Θράκη, όπως γνώριζαν και την αδυναμία των Τούρκων να μεταφέρουν δυνάμεις στην περιοχή λόγω έλλειψης θαλάσσιων μέσων. Οι «αδιάλλακτοι» αξιωματικοί υπό τους Πάγκαλο, Οθωναίο και Χατζηκυριάκο μέμφονταν την Επανάσταση για τη διαλλακτικότητά της στο ζήτημα της Θράκης, ενώ ο Πλαστήρας που πιεζόταν πολλαπλά –διπλωματικά, στρατιωτικά και οικονομικά λόγω των εξόδων συντήρησης του στρατού[14]– απείλησε τους συναδέλφους του με παραίτηση. Δήλωσε στους «αδιάλλακτους» ότι τάσσεται υπέρ της δυναμικής επανάκτησης της Θράκης, μόνο εφόσον εξαντληθούν οι διπλωματικές επιλογές[15]. Τελικά από τους έξι νομούς της ως τότε Γενικής Διοίκησης Θράκης, μόνο δύο επιδικάζονταν στην ελληνική επικράτεια (Έβρου, Ροδόπης)[16]. Η περιοχή παραχωρήθηκε (12/25 Νοεμβρίου) και ο αριθμός των προσφύγων αυξήθηκε κατά 250.000 περίπου με όσα σήμαινε αυτό[17]. Ωστόσο, θα πρέπει να αναγνωριστεί στους στρατιωτικούς της επαναστατικής επιτροπής τόσο η απειρία τους σε διπλωματικές διαπραγματεύσεις, όσο και η εμπειρία των συνεπειών στη μη συμμόρφωση στις απαιτήσεις των Συμμάχων.

Εν τω μεταξύ είχε αρχίσει η συνδιάσκεψη της Λωζάννης (7/20 Νοεμβρίου) με σημαντικότερα θέματα για την ελληνική πλευρά τα ελληνοτουρκικά σύνορα στη Θράκη και το καθεστώς των νησιών του βορείου και ανατολικού Αιγαίου. Δύο από τις προτεραιότητες της Επαναστατικής Επιτροπής ήταν η αποκατάσταση της εύνοιας των Συμμάχων[18] που είχε διασαλευτεί από τις μετανοεμβριανές κυβερνήσεις και η ενίσχυση του μετώπου στη Θράκη, όπου η κατάσταση δεν ήταν αποθαρρυντική[19]. Λίγο πριν την κατάρρευση του μετώπου στην Ασία, είχε μεταφερθεί στη Θράκη μία ακόμα μεραρχία από το Δ' σώμα στρατού προκειμένου να ενισχυθεί η ιδέα της επίθεσης στην υπό συμμαχική κατοχή Κωνσταντινούπολη[20] και να πιεστεί ο Κεμάλ προκειμένου να υπογράψει ένα συμβιβασμό. Οι σύμμαχοι είχαν ενημερώσει τον Κεμάλ ότι δε θα τους δυσαρεστούσε η παραχώρηση της Θράκης ως τον Έβρο στην Τουρκία, κάτι που η ελληνική κυβέρνηση επίσημα αγνοούσε. Ωστόσο, ο Βενιζέλος τους ενημέρωσε ότι «*οι Τούρκοι σοβαρώς χειρονομούσι να μας εξώσωσι και εκ της δυτικής Θράκης*»[21]. Η παρουσία του ελληνικού στρατού στην περιοχή ενίσχυε τα διπλωματικά επιχειρήματα του Βενιζέλου στη Λωζάννη. Και ο ελληνικός στρατός θα παρέμενε στην περιοχή του Έβρου μέχρι την οριστική συμφωνία ειρήνης τον Ιούλιο του 1923...

Si velis pacem para bellum.
Εάν θέλεις ειρήνη, ετοίμαζε πολεμο.
(Ιούλιος Καίσαρ)

ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ

---

[14] Η παράταση της στρατιωτικής κινητοποίησης, έδινε στο Βενιζέλο το έρεισμα να πιέσει τους συμμάχους για επωφελή συμφωνία, σύμφωνα με τηλεγράφημα (19/6/1923) του Rumbold στον Curzon. Ωστόσο, η διατήρηση του στρατού της Θράκης σε κατάσταση συναγερμού κόστιζε στην Ελλάδα 7.000.000 δραχμές ημερησίως. D.B.F.P., 1919-1939 : London 1972, First Series, v. XVIII (Nr 622), p.879.

[15] *Αρχείον Θεοδ. Πάγκαλου*, επιμ. Θησέα Πάγκαλου, Κέδρος, Αθήναι, 1973, τ.Α', σ.65. Οι υποτιμητικές απόψεις των Οθωναίου, Πάγκαλου και Χατζηκυριάκου για τον Πλαστήρα κυκλοφορούσαν στον στρατό και έδιναν την εντύπωση της έλλειψης συνοχής εντός της Επανάστασης, ενώ καταδεικνύουν και την αυτοπεποίθηση των αδιάλλακτων σχετικά με το αξιόμαχο του στρατού. Γ.Ρούσσος, *ό.π.*, σ.352 και Σπ. Μαρκεζίνης, *Πολιτική Ιστορία της Συγχρόνου Ελλάδος*, Πάπυρος, Αθήνα, 1973, τ.2ος, σ.189.

[16] Μπαμπούνης, Χ., *Τοπική Αυτοδιοίκηση και ελλαδικός χώρος*, Εκδόσεις «Βάνιας», Αθήνα, 2007, σελ.91.

[17] Η «Σύμβαση περί ανταλλαγής των ελληνικών και τουρκικών πληθυσμών» υπογράφτηκε τελικά στη Λωζάννη στις 30/1/1923. Π.Πετρίδης, *ό.π.*, σ.σ. 232-244.

[18] Αλκ.Ρήγος, *Η Β' Ελληνική Δημοκρατία, 1924-1935, Κοινωνικές διαστάσεις της πολιτικής* σκηνής, Θεμέλιο, Αθήνα, 1999, σ.336.

[19] Δηλώσεις του Πλαστήρα σχετικά με το αξιόμαχο του ελληνικού στρατού στη Θράκη. *Ελεύθερον Βήμα*, 28/12/1922, αρ.φ.433.

[20] Υπέρ των δυνατοτήτων του ελληνικού στρατού τη δεδομένη στιγμή τάσσεται και ο ιστορικός D.Dakin, *Η ενοποίηση της Ελλάδας, 1770-1923*, μτφρ. , Μ.Ι.Ε.Τ., Αθήνα, 1982, σ.390.

[21] Πρόκειται για φράση από το ενημερωτικό τηλεγράφημα που είχε στείλει ο Βενιζέλος από το Παρίσι προς την Επαναστατική Επιτροπή. Μεταξύ άλλων τους γνωστοποιούσε ότι οι Τούρκοι επεδίωκαν υψηλές αποζημιώσεις και παράδοση του στόλου. Γ.Ρούσσος, *ό.π.*, σ.313 και Γ.Δαφνής, *ό.π.*, σ.50.

ΘΡΑΚΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ

Τα ποτάμια της Θράκης μέσα από τους αρχαίους συγγραφείς

*Γράφει η **Αλεξάνδρα Μποτονάκη***

ΜΕΡΟΣ Β'

Ὁ τε δι' Ἀβδήρων ῥέων ποταμός Νέστος...
(Ηρόδ. βιβλ. 7ο, 126)

Και ο ποταμός Νέστος που ρέει διαμέσου των Αβδήρων...

Κατὰ δὲ Ἄβδηρα λίμνην μὲν οὐδεμίαν ἐοῦσαν ὀνομαστὴν παραμείψατο Ξέρξης, ποταμὸν δὲ Νέστον ῥέοντα ἐς θάλασσαν...
(Ηρόδ. βιβλ. 7ο, 129)

Την περιοχή των Αβδήρων, επειδή δεν υπήρχε καμιά ονομαστή λίμνη, παρέκαμψε ο Ξέρξης και τον ποταμό Νέστο που έρρεε στη θάλασσα.

Ῥεῖ δ' οὗτος ἐκ τοῦ ὄρους ὅθεν περ καὶ ὁ Νέστος καὶ ὁ Ἕβρος· ἔστι δὲ ἐρῆμον τὸ ὄρος καὶ μέγα, ἐχόμενον τῆς Ροδόπης.
(Θουκυδ. βιβλ. Β', 97.1)

Ρέει λοιπόν και αυτός (εν. Στρυμόνας) από το όρος (εν. το όρος Όρβηλον) από το οποίο και ο Νέστος και ο Έβρος. Το όρος είναι και έρημο και μεγάλο, συνέχεια της Ροδόπης.

Ο **Νέστος** και ο **Στρυμόνας** είναι οι άλλοι δύο μεγάλοι ποταμοί της Θράκης[1], με κοινό χαρακτηριστικό ότι και σήμερα φέρουν το όνομα που είχαν και στην αρχαιότητα· γεωγραφικά όμως, κατά τη σημερινή διοικητική διαίρεση της Ελληνικής Επικράτειας, ο Νέστος αποτελεί το φυσικό όριο μεταξύ Ελληνικής Θράκης και Μακεδονίας, ενώ ο Στρυμόνας ρέει... ανελλιπώς στο έδαφος της Μακεδονίας, και κατά την αρχαιότητα και σήμερα, ή τουλάχιστον όριζε τα δυτικά όρια της Θράκης, κυρίως κατά τον 5ο και 4ο αι. και πριν από τον Φίλιππο Β'.

Θράκη διήκει ἀπὸ Σρυμόνος ποταμοῦ μέχρι Ἴστρου...

Η Θράκη εκτεινόταν από τον Στρυμόνα ποταμό μέχρι τόν Δούναβη...

Ἐν Θράκῃ ἥ νῦν Μακεδονία λέγεται...

Στη Θράκη, η οποία σήμερα ονομάζεται Μακεδονία...

Από δε του Φιλίππου και του Αλεξάνδρου το οριστικόν όριον της Θράκης έγινε προς δυσμάς ο Νέστος ποταμός. Οι Μακεδόνες ούτοι βασιλείς συμπεριέλαβον το πλουσιώτατον τούτο τμήμα της Θράκης εις την Μακεδονίαν και προς τούτο τοιαύτας εξέδωσαν διαταγάς κατά τους χρόνους εκείνους. Έδωκαν δε εξαιρετικήν σημασίαν εις την μεταξύ του Στρυμόνος και του Νέστου πλουσιωτάτην ταύτην χώρα και κατέστησαν αυτήν Μακεδονικήν ιδιοκτησίαν, κατόρθωσαν δε να έχουν μέγιστα εισοδήματα από τα μεταλλεία και την άλλην ευφυΐαν των τόπων εκείνων. Καθόσον όχι μόνον το Παγγαίον όρος είχε τα φημισμένα μεταλλεία χρυσού και αργύρου, αλλά και η μέχρι του Στρυμόνος και πέραν αυτού μέχρι της Παιονίας χώρα περιείχε τοιαύτα και οι οργώνοντες την χώραν εκείνων εύρισκον εις πολλά μέρη μόρια χρυσού. [2, με αναφορά στον Στράβωνα Ζ, 331]

Η μεγαλύτερη διαφορά μεταξύ αυτών των δύο ποταμών είναι το γεγονός ότι οι αρχαίοι συγγραφείς αναφέρονται συχνότερα στον Στρυμόνα απ' όσο στον Νέστο.

Ενδεικτικά σημειώνουμε ότι και στα εννέα βιβλία του Ηρόδοτου συναντούμε δύο φορές μόνο το λήμμα Νέστος (στα προτασσόμενα χωρία), ενώ το λήμμα Στρυμών τουλάχιστον 15.

Στους ποιητές, ο Ευριπίδης π.χ. στην τραγωδία «Ρήσος» κάθε φορά που αναφέρεται στον βασιλιά των Θρακών και σύμμαχο των Τρώων Ρήσο βρίσκει την ευκαιρία να υπενθυμίσει την καταγωγή του και συνεπώς τον Στρυμόνα

Ο Νέστος φέρεται να έχει και τα εξής ονόματα σε διάφορους αρχαίους συγγραφείς.

Συγκεκριμένα ο Αρριανός τον ονομάζει Νέσσον ή Νέσον και σε νομίσματα Ρωμαϊκής εποχής αναφέρεται ως Μέστος «ΠΡΟΣ ΜΕΣΤΩ». Οι Βυζαντινοί εξακολούθησαν να τον ονομάζουν Μέστον. Όπως ο Έβρος όμοια και ο Νέστος απεικονίζεται ως ποτάμιος θεός με τό όνομα ΜΕΣΤΟΣ.

Ο **Νέστος** πηγάζει από το όρος Σκόμιο (σημερινή Ρίλα) και μετά από ρου 243 (σήμερα) χλμ. εκβάλλει στο Θρακικό πέλαγος, απέναντι από τη Θάσο. Ο Στράβων[2] παρατηρεί ότι ο ποταμός είναι πολύ ορμητικός, δεν τον χωράει η κοίτη του, ότι «πλημμυρών κατακλύζει την χώραν, δηλαδή τα νότια αυτής μέρη, τα οποία είναι πεδινά, ενώ όλα τα άλλα είναι ανεξαιρέτως βραχώδη. Και του ποταμού τούτου αι όχθαι είναι βραχώδεις και πολύ υψηλαί». [2]

1. Δες περιοδικό μας τ.38 σελ. 5-6, *Η Θράκη και η έκτασή της από τους προϊστορικούς χρόνους μέχρι σήμερα.*
2. Στράβων (64 π.Χ. έως 24 μ.Χ.), Έλληνας Γεωγράφος από την Αμάσεια του Πόντου. Έγραψε μεταξύ άλλων και τα « Γεωγραφικά», σε 17 βιβλία, τα οποία διασώζονται όλα. Στο 7ο βιβλίο αναφέρεται στη Θράκη.

Προφανώς η περιγραφή αυτή συνειρμικά μας οδηγεί στην πανέμορφη εικόνα που μας χαρίζουν σήμερα τα «στενά» του ποταμού,όταν ταξιδεύουμε με το τραίνο από τη Θεσσαλονίκη προς Αλεξανδρούπολη ή όταν επισκεπτόμαστε το επισήμως αναγνωρισμένο πλέον «αισθητικό δάσος» της περιοχής.

Ο **Στρυμόνας** φαίνεται ότι είναι ιδιαίτερα αγαπημένος ποταμός στους αρχαίους μας. Ανάλογο, λόγω επικαιρότητας, ενδιαφέρον διαπιστώνουμε ότι γεννήθηκε ξαφνικά στους Νεοέλληνες, κυρίως στους νοτιότερους, για τον Στρυμόνα και για την πλούσια ιστορία τής πέριξ αυτού περιοχής. Η περιοχή αυτή και συγκεκριμένα μεταξύ Νέστου και κάτω Στρυμόνα περικλείει σημαντικές αρχαίες πόλεις: την Αμφίπολη[3], τους Φιλίππους, τη Νεάπολη (σημ. Καβάλα), τη Σκαπτή Ύλη (την πατρίδα του Θουκυδίδη).

Όπως για τον Έβρο έτσι και για τον Στρυμόνα υπάρχει ενδιαφέρον μυθολογικό υπόβαθρο που φθάνει μέχρι τον μύθο του Ωκεανού, θεού και πατέρα όλων των ποταμών. Ο Ησίοδος στη «Θεογονία» του περιλαμβάνει και τον Στρυμόνα, μεταξύ των τότε γνωστών «μεγάλων» ποταμών, που απέκτησε ο Ωκεανός με την Τηθύ (τη θηλυκή δύναμη της θάλασσας)[4].

Σύμφωνα με ελληνικό μύθο ο Στρυμόνας ήταν ο πιο αρχαίος βασιλιάς των Θρακών και είχε αποκτήσει τρεις γιούς από τη μούσα Τερψιχόρη: τον Βράγγα, τον Όλυνθον και τον Ρήσον ως επίσης και δύο κόρες.

Ῥῆσος παῖς μὲν ἦν Στρυμόνος τοῦ ποταμοῦ καὶ Τερψιχόρης, Μουσῶν μιᾶς, Θρᾳκῶν δὲ ἡγούμενος εἰς Ἴλιον παραγίνεται νυκτός, στρατ(οπεδ)ευομένων τῶν Τρώων παρὰ ταῖς ναυσὶ τῶν Ἑλλήνων...

Ο Ρήσος ήταν γιος του ποταμού Στρυμόνα και της Τερψιχόρης, μιας από τις Μούσες και οδηγώντας τους Θράκες έφθασε στο Ίλιον νύχτα, ενώ οι Τρώες είχαν στρατοπεδεύσει δίπλα στα πλοία των Ελλήνων...

Στην τραγωδία του Ευριπίδη «Ρήσος», στην οποία ο ποιητής πραγματεύεται τη συμμετοχή των Θρακών ως συμμάχων των Τρώων κατά την πολιορκία της Τροίας αλλά κυρίως τον φόνο του βασιλιά τους Ρήσου από τον Αιτωλό Διομήδη, γιο του Τυδέα, διαβάζουμε:

Τερψιχόρη δὲ ἐπιφανεῖσα τὸ τοῦ παιδὸς σῶμα ἀνείλετο...

Αλλά αφού εμφανίσθηκε η Τερψιχόρη έθαψε το σώμα του παιδιού της...

Άλλη εκδοχή του μύθου δίνει διαφορετικό όνομα μούσας στη μητέρα του Ρήσου. [1]

Στο καθαυτό κείμενο του Ευριπίδη, όταν ο αγγελιοφόρος βοσκός αναγγέλλει στον 'Εκτορα την αφιξη του Ρήσου στην Τροία:

Ρήσος 278-279

Εκ. ποίας πατρῴας γῆς ἐρημώσας πέδου;
Αγγ. Θρῄκης· πατρὸς δὲ Στρυμόνος κικλήσεται.

Από ποια πατρική χώρα βαδίζει...
Από τη Θράκη. Λέγεται ότι έχει πατέρα τον Σρυμόνα.

Σε παραλλαγή του προηγούμενου μύθου το αρχικό όνομα του ποταμού ήταν Παλαιστίνος.Ο βασιλιάς της Θράκης Στρυμόνας, γιος του Άρη [1], όταν έμαθε τον θάνατο του γιου του Ρήσου στα τείχη της Τροίας, ρίχθηκε απελπισμένος στον ποταμό Παλαιστίνο και από τότε ο ποταμός ονομάσθηκε Στρυμόνας. Η παραλλαγή του μύθου μας θυμίζει τον μύθο «Ρόμβος-Έβρος» και χρήζει βαθύτερης ανθρωπολογικής ή ψυχαναλυτικής ερμηνείας.

Επί πλέον και παλαιότερο όνομα Ηιονεύς αποδίδεται στον ποταμό, προφανώς από την πόλη Ηιόνα, που βρίσκεται στην περιοχή.

Σημειώνουμε ότι ο Αισχύλος χαρακτηρίζει τον Στρυμόνα «αγνό», καθαρό... στις «Ικέτιδες» και στους «Πέρσες».

Ο βασιλιάς Πελασγός απευθυνόμενος προς τον χορό των Δαναΐδων ζητά να απαντήσουν προς αυτόν με ειλικρίνεια στα ερωτήματά του.

Ικέτιδες 252-255

...ἐμοῦ δ' ἄνακτος εὐλόγως ἐπώνυμον γένος Πελασγῶν τήνδε καρποῦται χθόνα, καὶ πᾶσαν αἶαν, ἧς δι' ἀγνὸς ἔρχεται Στρυμών, τὸ πρὸς δύνοντος ἡλίου, κρατῶ.

...διότι αυτός είναι ο βασιλιάς των Πελασγών και επειδή αυτός είναι ο βασιλιάς τους ευλόγως το επώνυμο γένος των Πελασγών καρπούται αυτήν την γη και ο ίδιος κυβερνά όλη την περιοχή, την οποία διαρρέει ο καθαρός Στρυμόνας προς τα δυτικά...

Πέρσες 497

Ἠδωνίδ' αἶαν· νυκτὶ δ'ἐν ταύτῃ θεὸς χειμῶν' ἄωρον ὦρσε, πήγνυσιν δὲ πᾶν ῥέεθρον ἁγνοῦ Στρυμόνος.

...φθάσαμε στη χώρα των Ηδωνών. Αυτή τη νύχτα, ο θεός σήκωσε απρόσμενη κακοκαιρία και πάγωσε ολο το ρεύμα του καθαρού Στρυμόνα...

---

3. Δες σελ. 20

4. Οι άλλοι αναφερόμενοι ποταμοί είναι ο Νείλος, ο Ίστρος (Δούναβις), ο Μαίανδρος, ο Γρανικός, ο Σκάμανδρος, ο Σαγγάριος αλλά και ο Αλιάκμονας, ο Αλφειός, ο Πηνειός και ο Ηριδανός. Ο Ωκεανός και η Τηθύς αποτελούν το ζευγάρι που γέννησε και τις Ωκεανίδες, οι οποίες εκπροσωπούν τις πηγές και τα ρυάκια.

Στον Απολλόδωρο βρίσκουμε και άλλη παράδοση για τον Σρυμόνα, συνδεόμενη με τους άθλους του Ηρακλή, που «εξηγεί» τη μη πλωιμότητα του μεγάλου αυτού ποταμού! Ο Ηρακλής, καθώς επέστρεφε από τον 7ο άθλο (να φέρει τα βόδια του Γυρηόνη στον Ευρυσθέα), αφού περιπλανήθηκε σε πολλές χώρες της δύσης, έφθασε και στον Στρυμόνα με ένα μέρος από τα κατακτηθέντα ιερά βόδια. Δεν μπόρεσε όμως να βρεί πέρασμα στον μεγάλο ποταμό,ο ήρωας οργίσθηκε και για να τιμωρήσει τον ποταμό, έρριξε στο ρείθρο του τεράστιους βράχους για να μη περούν ούτε τα πλοία. Έτσι ο Στρυμόνας έπαψε πλέον να είναι πλωτός. [3], [1]

Υποθέτουμε ότι ο χαρακτηρισμός του Στρυμόνα από τον Ευριπίδη (Ρήσος, 3, 49) «καλλιγέφυρος» θα σχετίζεται με τον παραπάνω μύθο, εφόσον υπαινίσσεται ο ποιητής ότι ο ποταμός έχει όμορφη ή όμορφες γέφυρες. Ο ημίθεος θύμωσε και τιμώρησε. Ο άνθρωπος όμως, κατά τους ιστορικούς χρόνους, δημιούργησε.

Σχετικά με τις πηγές του Στρυμόνα διαπιστώνουμε ότι ορθώς ο ιστορικός Θουκυδίδης και ο Αριστοτέλης ορίζουν ότι ο ποταμός πηγάζει από το όρος Σκόμιον (Ρίλα) και όχι από τη Ροδόπη, όπως σημειώνει ο νεότερος γεωγράφος Στράβων. Υπενθυμίζουμε ότι και οι άλλοι δύο ποταμοί της Θράκης, δηλαδή ο Εβρος και ο Νέστος, πηγάζουν από το όρος Σκόμιον (Ρίλα)[5].

Διασώζεται η εξής παρατήρηση αρχαίου συγγραφέα για την ορμητικότητα του Στρυμόνα (σε Fragmenta, δηλαδή «αποσπάσματα»): *«εάν τις εμβάλη σκύφον εις τας δίνας του Στρυμόνος ποταμού, θα εύρη εις την λίμνην περί την πόλιν Απολλωνιάδα (την Κερκινίτιδα)... Και ο Στρυμών δια στενών ρέει.»* [2]

Ο κωμικός Αντιφάνης (4ος αι. π.Χ.) διασώζει μια περισσότερο ενδιαφέρουσα πληροφορία για τον ξακουστό ποταμό: τα εξαιρετικά του χέλια.

...ἐπώνυμός τις ἐν φήμαις βροτῶν Θρῄκης κατάρδων ποταμὸς ὠνομασμένος Στρυμών, μεγίστας ἐγχέλεις κεκτημένος...

και κάποιος φημισμένος στους θνητούς ποταμός της Θράκης, που ποτίζει με το όνομα Στρυμών, έχει μεγάλα χέλια...

Επειδή στο πέρασμά του ο Ξέρξης από τη Θράκη κατευθυνόμενος προς την Αθήνα ειχε κατακτήσει και την περιοχή του Στρυμόνα και τους εκεί κατοικούντας Θράκες Ήδωνες ή Ηδωνούς[6], έχουν βρεθεί στον Τίγρητα νομίσματα που προφανώς είχαν μεταφέρει στην επιστροφή τους οι Πέρσες. Τα αργυρά δεκάδραχμα νομίσματα φέρουν την επιγραφή: «ΓΕΤΑ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΗΔΩΝΩΝ» και «ΓΕΤΑΣΗΔΩΝΕΣΙΝΒΑΣΙΛΕΥΣ» και φυσικά αναφέρονται στον ηρωικό βασιλιά των Ηδωνών.

Η περιοχή μεταξύ των δυο ποταμών της Θράκης-Μακεδονίας Νέστου και Στρυμόνα έχει ιδιαίτερα αξιοπρόσεκτη ιστορία. Για κάποιους ανεξήγητους λόγους δεν έχει προβληθεί, όπως θα ήταν αναμενόμενο. Η ιστορία όμως δεν κατευθύνεται μόνον από τον άνθρωπο, τη βούλησή του, τα συμφέροντά του, το συναίσθημα και φαντασία του και οπωσδήποτε τη δύναμη του μυαλού του. Αυτές τις δυνάμεις τις χρησιμοποιεί για να επιτελέσει «τα μεγάλα και θωμαστά», κατά τον Ηρόδοτο, ανθρώπινα έργα. Η ιστορία κατευθύνεται και από αξίες που οδηγούν στην κάθαρση και την ισορροπία των πραγμάτων. Κάποιος όμως θυσιάζεται συνήθως, ο περισσότερο αθώος.

Λέτε να είναι ο «αγνός» Στρυμόνας, ο πολυτραγουδισμένος από τους αρχαίους ποιητές και συγγραφείς ή ο Νέστος και ο Έβρος, τα τρία ποτάμια της Θράκης των οποίων και εμείς προσεγγίσαμε με σεβασμό την ιστορικότητά τους;

Οι αρχαίοι μας φαίνεται ότι είχαν κατανοήσει την εξαιρετική γεωγραφική θέση των τριών «παραλλήλων» κατά τον ρου τους ποταμών. Μέσα από τους μύθους ή τις λυρικές εικόνες ή τέλος τις ιστορικές αναφορές τους ανακαλύπτουμε τον θαυμασμό τους για τους τρεις ποταμούς και την περιοχή τους. Εμείς;

Βιβλιογραφία

1. Pierre Grimal, *Λεξικό της Ελληνικής και Ρωμαϊκής Μυθολογίας*. Έκδοσις Επιστημονικών Βιβλίων και περιοδικών. Θεσσαλονίκη 1991.
2. Κωνσταντίνου Κουρτίδου, *Ιστορία της Θράκης Από των αρχαιοτάτων χρόνων μέχρι το 46 μ.Χ.* Εκδόσεις ΔΙΟΝ
3. Αχιλλέως Σαμοθράκη, *Ιστορικόν και Γεωγραφικόν Λεξικόν της Θράκης*. Εταιρεία Θρακικών Μελετών. Έκδοσις Β', Αθήναι 1963.
4. Decharme, *Μυθολογία της αρχαίας Ελλάδος* (μετάφραση Ι. Οικονομίδου).
5. *Αρχαίοι συγγραφείς*, εκδόσεις OXFORD UNIVERSITY PRESS LONDON e.c.4S
6. *Ι.Ε.Ε.* Εκδοτική Αθηνών τόμος ΙΓ, 1

5. Δες περιοδικό μας τ.49 σελ. 8, *Θράκη - Βορέης - Ψύχος*.
6. Θρακικο φύλο, που κατείχε την περιοχή πάνω από τις εκβολές του Στρυμόνα και ανατολικά της Κερκινίτιδας λίμνης. Υπήρξαν οι πιο πολιτισμένοι από όλους τους Θράκες, είχαν κόψει μάλιστα και επιχώρια αργυρά νομίσματα τον 6ο αι. π.Χ. Παράλληλα υπήρξαν πολεμικότατοι και υπερασπιστές της πλούσιας σε μεταλλεία χώρας τους, την οποία διεκδικούσαν Θάσιοι, Αθηναίοι, Μακεδόνες κ.ά.

Στρυμόνας - Αμφίπολις

Η Αμφίπολη υπήρξε μία από τις σημαντικές αποικίες των Αθηναίων στην περιοχή γύρω από τον Στρυμόνα,κατά τους κλασικούς χρόνους ,περιοχή που κατείχε το θρακικό φύλο Ήδωνες ή Ηδωνοί. Η πόλη αρχικά ονομαζόταν «Εννέα οδοί». Μέχρι το 357 π.Χ. οπότε ο Φίλιππος Β' της Μακεδονίας έστρεψε την προσοχή του στην Αμφίπολη, την διεκδίκησαν και οι άλλοι δύο «μεγάλοι» της εποχής,δηλαδή οι Αθηναίοι και οι Σπαρτιάτες, ακριβώς εξ αιτίας της σπουδαίας θέσης της, όχι χωρίς αντίσταση των Θρακών Ηδωνών.

Ο ιστορικός Θουκυδίδης σε αρκετά σημεία της ιστορίας του κάνει μνεία της πόλης, επειδή γνώριζε καλά την περιοχή, λόγω καταγωγής, αλλά και επειδή συμμετείχε, ως στρατηγός, κατά τον περίφημο «εμφύλιο»της εποχής, τον Πελοποννησιακό πόλεμο, στην προστασία της Αμφιπόλεως από τους Σπαρτιάτες. Επειδή όμως καθυστέρησε στην αποστολή του, η πόλη έπεσε στα χέρια των αντιπάλων, ο Θουκυδίδης καταδικάσθηκε σε εξορία, οπότε κατέφυγε στη Σκαπτή Ύλη, δίπλα στην Αμφίπολη, όπου και συνέγραψε την ιστορία του. Αυτά συνέβησαν πάνω από 60 χρόνια πριν από τη διεκδίκηση της Αμφίπολης από τη νέα δύναμη,τους Μακεδόνες και συγκεκριμένα τον πατέρα του Μ. Αλεξάνδρου Φίλιππο Β'.

Ο σπουδαίος αυτός βασιλιάς της Μακεδονίας, ως διορατικός ηγέτης, διείδε τη στρατηγική θέση της Αμφίπολης, όπως οι Αθηναίοι ειχαν επισημάνει, τον προηγούμενο αιώνα, την αξία της περιοχής σε προμήθεια ξυλείας, για την κατασκευή των πλοίων τους. Και οι δύο όμως την διεκδικούσαν, όπως και οι Ρωμαίοι αργότερα, για τα μεταλλεία χρυσού και αργύρου, το ασφαλες λιμάνι της, την ευφορίαν της γης και τα σιτηρά της, το ποτάμι με την ωραία γέφυρα και... και...

Αξίζει να αναφέρουμε ότι από το λιμάνι της ξεκίνησε ο Αλέξανδρος την εκστρατεία του προς την Ασία και στην Αμφίπολη κατέφυγε ο Περσεύς Β', τελευταίος βασιλιάς της Μακεδονίας (Πύδνα, 168 π.Χ.) και από εκεί στη Σαμοθράκη, όπου και αιχμαλωτίσθηκε από τους Ρωμαίους.

Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος Βρασίδας ἔχων τοὺς ἐπὶ Θράκης ξυμμάχους ἐστράτευσεν ἐς Ἀμφίπολιν τὴν ἐπὶ Στρυμόνι ποταμῷ Ἀθηναίων ἀποικία... ἔπειτα δὲ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἔτεσι δύο καὶ τριάκοντα ὕστερον, ἐποίκους μυρίους σφῶν τε αὐτῶν καὶ τῶν ἄλλων τὸν βουλόμενον πέμψαντες... καὶ αὖθις ἑνὸς δέοντι τριακοστῷ ἔτει ἐλθόντες οἱ Ἀθηναῖοι, Ἄγνωνος τοῦ Νικίου οἰκιστοῦ ἐκπεμφθέντος, Ἠδῶνας ἐξελάσαντες, ἔκτισαν τὸ χωρίον τοῦτο, ὅπερ πρότερον Ἐννέα ὁδοὶ ἐκαλοῦντο. ὡρμῶντο δὲ ἐκ τῆς Ἠιόνος, ἥν αὐτοὶ εἶχον ἐμπόριον ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ ποταμοῦ ἐπιθαλάσσιον, πέντε καὶ εἴκοσι σταδίους ἀπέχον ἀπὸ τῆς νῦν πόλεως, ἥν Ἀμφίπολιν Ἄγνων ὠνόμασεν, ὅτι ἀπ' ἀμφότερα περιρρέοντος τοῦ Στρυμόνος [διὰ τὸ περιέχειν τήν.] τείχει μακρῷ ἀπολαβὼν ἐκ ποταμοῦ ἐς ποταμὸν περιφανῆ ἐς θάλασσάν τε καὶ τὴν ἤπειρον ᾤκισεν...

Θουκ. Ξυγγραφή βιβλ. Δ, §102.

*Κατά τον ίδιο χειμώνα ο Βρασίδας με τους συμμάχους της Θράκης εξεστράτευσε στην Αμφίπολη, την αποικία των Αθηναίων στον Στρυμόνα... έπειτα και οι Αθηναίοι, ύστερα από 32 χρόνια έστειλαν 10.000 αποίκους, από δικούς τους πολίτες και ξένους, όσοι θέλησαν... και ύστερα από 29 χρόνια οι Αθηναίοι ήλθαν πάλι υπό την αρχηγία του Άγνωνος, γιου του Νικίου, ως ιδρυτού της αποικίας και, αφού έδιωξαν τους Ήδωνες, έκτισαν το «χωρίον» αυτό που παλαιότερα ονομαζόταν «**Εννέα οδοί**». Ξεκίνησαν από την Ηιόνα, την οποία αυτοί κατείχαν, εμπορικό λιμάνι στη θάλασσα, στις εκβολές του ποταμού Στρυμόνα, που απέχει 25 στάδια από τη σημερινή πόλη, την οποία ο Άγνων ονόμασε Αμφίπολη, επειδή και από τις δύο πλευρές της περιβαλλόταν από τον Στρυμόνα, **αφού τη χώρισε από τον ποταμό με τείχος, την έκτισε ώστε να φαίνεται καθαρά και από τη θάλασσα και από την ξηρά**...*

Χρυσός στατήρας του Μεγάλου Αλεξάνδρου από το Μουσείο της Αμφίπολης

Ο Λέων της Αμφίπολης. *Επιτάφιο μνημείο του 4ου αι. π.Χ. που στήθηκε προς τιμήν επιφανούς Μακεδόνα του οποίου η ταυτότητα σήμερα αμφισβητείται. Ανακαλύφθηκε κατά τον πόλεμο του 1912-1913, όταν Έλληνες στρατιώτες σκάβοντας βρήκαν τα θεμέλια της βάσης του και μερικά κομμάτια από το σώμα του λιονταριού.*

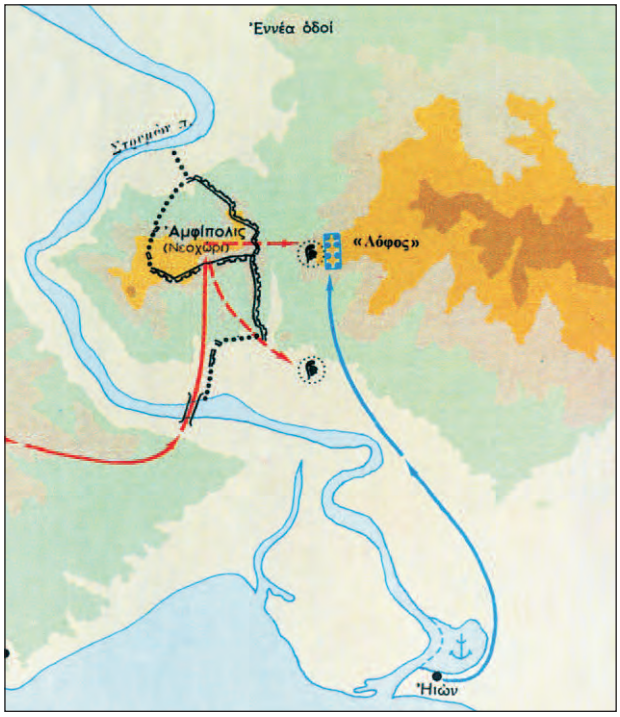

Η ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗ ΤΟΥ ΧΘΕΣ

Η ιστορία του Ηρώου του Στρατιωτικού Νεκροταφείου Αλεξανδρούπολης

Το εξομολογητικό κείμενο που θα διαβάσετε στη συνέχεια, γεμάτο συναισθηματική φόρτιση, αποδεικνύει την ειλικρίνεια, τιμιότητα και ευαισθησία δύο παλαιών Στρατιωτικών που υπηρέτησαν στην ακριτική περιοχή μας και την αγάπησαν σαν την ιδιαίτερη πατρίδα τους.

Σ.Ε.

Γράφει ο ***Γεώργιος Καραχάλιος***

Είναι ψυχοσάββατο, πριν 35-40 χρόνια, και ο αείμνηστος Νικολούδης Χαράλαμπος (Πάμπος κυπριακά), με τα δύο του παιδιά 5 και 7 ετών, παρευρίσκεται στον χώρο όπου θα ετελείτο το Τρισάγιο υπέρ αναπαύσεως των ψυχών των πεσόντων Στρατιωτικών στους διαφόρους πολέμους του Έθνους. Προ της ενάρξεως της τελετής ένα από τα παιδιά του παρετήρησε σε ένα μνήμα πως έγραφε «Άγνωστος Στρατιώτης», ότι είχε πλαστικά άνθη, ενώ τα υπόλοιπα είχαν φρέσκα και ρώτησε, τι θα πει «Άγνωστος Στρατιώτης» και εάν ήταν φτωχός και γι' αυτό δεν του είχαν φρέσκα λουλούδια.

Ο πατέρας αιφνιδιάστηκε από την ερώτηση και, αφού του εξήγησε τι είναι «Άγνωστος Στρατιώτης» και τι δικαιούται, τον **διαβεβαίωσε πως τον επόμενο χρόνο αυτός ο Στρατιώτης θα έχει το καλύτερο μνήμα**.

Τελειώνοντας η τελετή του Τρισαγίου ο Πάμπος μετέβη στη Μεραρχία, επισκέφθηκε τον Στρατηγό, Διοικητή της Μεραρχίας, και τον ενημέρωσε πως επιθυμεί να διαθέσει τα χρήματα που απαιτούνται, προκειμένου να ανεγερθεί Ηρώο, στο οποίο και να αναγράφει το εξής:

«ΘΝΗΤΟΙ ΤΟΙΣ ΑΘΑΝΑΤΟΙΣ ΓΟΝΥ ΚΛΙΝΑΤΕ».

«Θέλω Στρατηγέ», του λέει, «να διδάξω τα παιδιά μου». Ο στρατηγός του είπε πως για το κόστος θα μπορεί σε μια-δύο ημέρες να τον ενημερώσει αλλά θα πρέπει το ΓΕΣ να εγκρίνει την αποδοχή της προσφοράς. Μετ' ολίγας ημέρας τον ενημέρωσαν πως έγινε δεκτή η αποδοχή και το κόστος ανέρχεται σε 25.000 δρχ.

Ο αείμνηστος Πάμπος έδωσε 50.000 δραχμές αντί για 25.000 με την παράκληση να γίνει το μνημείο όσο γίνεται καλύτερο. Μετ' ολίγας ημέρας ανεχώρησε για την πατρίδα του, την Κύπρο. Επεκοινώνησε όμως από την Κύπρο, ρώτησε για το θέμα και οι υπεύθυνοι τον διαβεβαίωσαν ότι το Ηρώο ολοκληρώθηκε.

Έλειψε για επαγγελματικούς λόγους στην Αφρική, από την οποία επέστρεψε μετά από 22 χρόνια. Επισκέφθηκε την Ελλάδα και με λαχτάρα πήγε στο Στρατιωτικό Νεκροταφείο να καμαρώσει το έργο του αλλά διεπίστωσε πως δεν είχε γίνει τίποτε! Απογοητευμένος επισκέφθηκε τον Στρατηγό Διοικητή της Μεραρχίας, εκείνης της εποχής, ο οποίος, όπως και το επιτελείο του, δε γνώριζαν τίποτε περί του θέματος. Ο συμπολίτης μας κ. Παναγιώτου Γεώργιος, με τον οποίο έχει συγγενική σχέση, στον οποίο εκδήλωσε την πικρία και απογοήτευσή του, του συνέστησε να επισκεφθεί τον Πρόεδρο των Αποστράτων Αξιωματικών Ν. Έβρου, λέγοντάς του πως ίσως «του βρει την άκρη».

Εκείνη την εποχή ήμουν εγώ πρόεδρος. Με επισκέφθηκε και μόλις άκουσα την ιστορία, **μόνο που δεν έπαθα εγκεφαλικό!** Προσπάθησα αμέσως να τον διαβεβαιώσω πως είναι αδύνατον να έχει γίνει κατάχρηση. Ίσως να έχει γίνει κακή χρήση των χρημάτων και επειδή εκείνη την εποχή γίνονταν οι προαγωγές, αποστρατείες και οι μεταθέσεις, ίσως να μην έγινε ενημέρωση περί του σκοπού των χρημάτων από τον αποχωρήσαστα

στον παραλαβόντα και να διετέθησαν τα χρήματα κάπου αλλού για να τα ξεφορτωθεί ο αρμόδιος χειριστής. «Άφησέ το σ' εμένα κ. Νικολούδη», του λέω, «θα το ψάξω και μόλις βρω την άκρη θα σε ειδοποιήσω».

«Πήρα σβάρνα» τη Μεραρχία και τα Στρατόπεδα. Σε δύο-τρεις ημέρες βρήκα πως στην έδρα του Τάγματος Μηχανικού της Μεραρχίας, που είναι ο αρμόδιος φορέας των κατασκευών, στο Στρατόπεδο ΖΗΣΗ, **υπάρχει ένα Ηρώο**, του οποίου τον χρόνο κατασκευής και τον σκοπό του ουδείς εγνώριζε, που σημαίνει πως έγινε για να διατεθούν τα χρήματα και μόνο. Ήταν σχετικά καινούργιο.

Ειδοποίησα τον αείμνηστο Χαράλαμπο Νικολούδη και πήγαμε μαζί, όπου είδε το Ηρώο και επείσθη, όπως τον είχα διαβεβαιώσει, πως είναι αδύνατον να έχει γίνει κατάχρηση. Έτσι ησύχασα γιατί επείσθη ότι ο Στρατός είναι όπως ο Λαός και η Πατρίδα τον θέλει. Τον ρώτησα στη συνέχεια αν έχει κανένα αποδεικτικό στοιχείο, που να φαίνεται η δωρεά και μου προσκόμισε ευχαριστήριο επιστολή τού τότε Σωματάρχου του Δ.Σ.Σ., αειμνήστου Αντιστρατήγου Παπακωνσταντίνου.

Συνέταξα μια εμπεριστατωμένη αναφορά εκθέτοντας τα γεγονότα, επισυνάπτοντας την ευχαριστήριο επιστολή και εισηγούμενος την ανάγκη **οπωσδήποτε ικανοποιήσεως του σκοπού διαθέσεως των χρημάτων** και την αποκατάσταση της τρωθείσης Τιμιότητος και Ηθικής του Σώματος των Αξιωματικών των Ενόπλων Δυνάμεων στη συνείδηση του Δωρητή (απολύτως δικαιολογημένα), παρά τις ευαισθησίες, τον σεβασμό και την αγάπη του προς το Σώμα των Αξκων των Ενόπλων Δυνάμεων και την Πατρίδα γενικότερα.

Ευαισθητοποιηθείς ο παραλήπτης της εισηγήσεως Στρατηγός διοικητής του ΔΣΣ, συμπατριώτης μας κύριος Γαλάνης Αθανάσιος, διέθεσε το απαιτούμενο κόστος και εξεπληρώθη η επιθυμία του αειμνήστου Δωρητή αλλά και εκαλύφθη μια μεγάλη παράλειψη της υπηρεσίας.

Εύχομαι στα παιδιά του να είναι υπερήφανα για τον Πατέρα τους, να του μοιάσουν στα συναισθήματα της φιλοπατρίας και να τον έχουν ως παράδειγμα στη ζωή τους. Ας είναι ελαφρό το χώμα του Έβρου, της ασπίδας του Έθνους, που τον σκεπάζει.

Καραχάλιος Γεώργιος
Υπτγος (ΤΘ) ε.α.
εξ Αρχαίας Ολυμπίας Ηλείας
Δηλώσας προ 45 ετών ότι
πεθαίνοντας, θα ταφεί στα ιερά χώματα
της ασπίδας του Έθνους, του Έβρου.

Φόρος τιμής στους Θρακιώτες αγωνιστές της Ελευθερίας

Ο Υφυπουργός Εξωτερικών Άκης Γεροντόπουλος, βρέθηκε στο Μεσολόγγι και επισκέφθηκε τον Ιερό Χώρο της Θυσίας των Ηρώων της Εξόδου όπου και ξεναγήθηκε στον Κήπο Ηρώων. Στη συνέχεια απότισε φόρο τιμής και εναπόθεσε λίγα λουλούδια στο Μνημείο των Θρακών που συμμετείχαν στους αγώνες των Μεσολογγιτών.

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΜΑΣ

Τριήμερη εκδρομή στα Ιωάννινα, Ζαγοροχώρια και Μέτσοβο

Γράφει η ***Γεωργία Καραμανίδου***

Τρεις ημέρες μετά τον εορτασμό της 28ης Οκτωβρίου πραγματοποιήθηκε η εκδρομή μελών και φίλων του Συλλόγου μας στα Γιάννενα. Το βάρος των κοινωνικών και των προσωπικών προβλημάτων δεν ανέστειλε τη συμμετοχή μας. Πόσες άλλωστε ευκαιρίες απομένουν για να μοιραστούμε παρόμοιες στιγμές; Οι ευκαιρίες μικραίνουν καθώς εμείς μεγαλώνουμε. Οι αποσκευές μας αλλάζουν. Εκτός από την καλή μας διάθεση παίρνουμε μαζί μας σακούλες γεμάτες με φάρμακα, βοηθητικά μπαστουνάκια, πονεμένες αρθρώσεις...

Παρασκευή 31 του Οκτώβρη πήραμε από την Αθήνα τον δρόμο για τα Γιάννενα. Απολαύσαμε το μεσημεριανό μας στο παραθαλάσσιο χωριό Μενίδι, διασχίσαμε τη γέφυρα του Ρίου και συνεχίσαμε το ταξίδι, μέχρι που φθάσαμε στον προορισμό μας.

Το τέλος της ημέρας μας βρήκε αποκαμωμένους στο φιλόξενο ξενοδοχείο των Ιωαννίνων (πρώην Ξενία).

Την επόμενη ημέρα επισκεφθήκαμε το ηρωικό Καλπάκι, γνωστό για την ιστορία του κατά τον Β' Παγκόσμιο πόλεμο. Εκεί η 8η Μεραρχία Ηπείρου, με επικεφαλής τον Υποστράτηγο Κατσιμήτρο Χαράλαμπο, αναχαίτισε την ιταλική εισβολή και συνέτριψε τις ιταλικές δυνάμεις στην περίφημη μάχη του Καλπακίου (Νοέμβρης του 1940).

Ακολούθησε προσκύνημα στο Πολεμικό Μουσείο, απέναντι από το οποίο στέκονται υπερήφανες οι προτομές του Στρατάρχου Παπάγου, του Βασιλέως Γεωργίου του Β' και του Ιωάννου Μεταξά, του τότε Πρωθυπουργού που αποκρίθηκε στο παράλογο αίτημα των Ιταλών, για παράδοση τμημάτων του Ελληνικού εδάφους, με ένα ηχηρό «ΟΧΙ». Στο διάγγελμα που απηύθυνε προς τον Ελληνικό λαό, κάλεσε το Έθνος να εγερθεί σύσσωμο και να αγωνισθεί, για να αποδειχθεί αντάξιο της ελευθερίας που εξασφάλισαν οι προπάτορες. Όταν εκλήθη να υπογράψει τα Διατάγματα Επιστρατεύσεως, υπέγραψε και προσέθεσε: "Ο Θεός σώζοι την Ελλάδα" (Ο Θεός ας ζώσει την Ελλάδα). Η συνέχεια τον δικαίωσε. Ο Θεός έσωσε το Έθνος που ήταν διατεθειμένο να δώσει τη ζωή για την ελευθερία...

Διαβαίνοντας το κατώφλι του Μουσείου αισθανθήκαμε ρίγη συγκίνησης, καθώς αντικρύσαμε το ομοίωμα του Στρατηγού Κατσιμήτρου, του Συνταγματάρχη Μαυρογιάννη, του Ταγματάρχη Κωστάκη, πλήθους Λοχαγών, Υπολοχαγών και απλών Στρατιωτών, καθώς και οπλισμού, στολές, φωτογραφίες...

Η περιήγηση που ακολούθησε συνέβαλε στη συναισθηματική μας αποφόρτιση.

Περνώντας από τα γραφικά χωριά Αρίστη και Μονοδένδρι, κατευθυνθήκαμε προς το φαράγγι του Βίκου, το βαθύτερο φαράγγι του κόσμου, σύμφωνα με το βιβλίο των ρεκόρ Guiness. Εκεί η θέα είναι πανοραμική.

Η ομορφιά και η δύναμη της φύσης προκαλούν δέος. Επιστρέφοντας στα Γιάννενα σταματήσαμε στα Άνω Πεδινά, όπου γευτήκαμε γιαννιώτικες λιχουδιές και μετσοβίτικα εδέσματα. Λίγο αργότερα επιβιβαστήκαμε σε καραβάκι και περιηγηθήκαμε τη Λίμνη Παμβώτιδα (τη λίμνη της κυρα-Φροσύνης). Μέσα στην αγκαλιά της βρί-

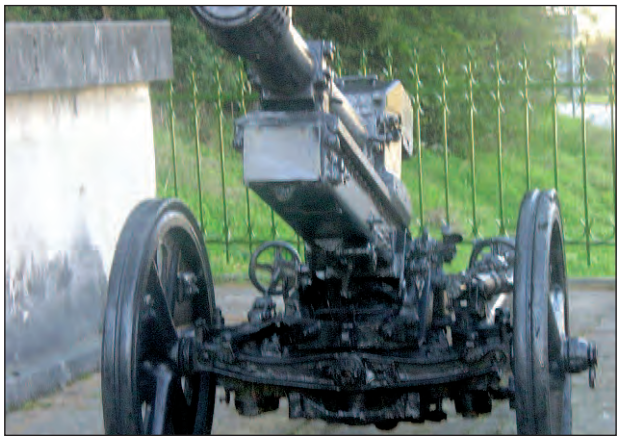

σκεται η νησίδα στην οποία στεγάζεται το λαογραφικό Μουσείο Αλη-Πασά. Στο μουσείο εκτίθενται αντικείμενα της προεπαναστατικής περιόδου. Έξω από το μουσείο δεσπόζει πλάτανος ηλικίας 700 ετών και γύρω του υπάρχουν σπήλαια, στα οποία κατέφευγαν οι κάτοικοι του νησιού κατά τους βομβαρδισμούς του Β' Παγκοσμίου πολέμου.

Το πρωί της Κυριακής (τρίτης και τελευταίας ημέρας της εκδρομής μας) μας βρήκε στο χωριό Μπιζάνι Ιωαν-

νίνων. Εκεί η αγάπη του εικαστικού Παύλου Βρέλλη για τον λαό που, σύμφωνα με τα δικά του λόγιια, βροντοφώναξε προς όλους τους λαούς της γης: «Η Ελλάδα ποτέ δεν πεθαίνει!», γέννησε το Μουσείο Ελληνικής Ιστορίας. Τα εκθέματά του είναι κέρινα ομοιώματα που αφηγούνται με τον δικό τους μοναδικό τρόπο την ιστορία ηρώων της προεπανάστασης, της επανάστασης του 1821 και του Β' Παγκοσμίου πολέμου.

Επόμενος σταθμός του ταξιδιού μας ήταν το Λαογραφικό Μουσείο και η Πινακοθήκη Αβέρωφ Τοσίτσα, στο κέντρο του Μετσόβου. Στο Λαογραφικό Μουσείο παραδοσιακά διακοσμητικά και χρηστικά αντικείμενα ζωντάνεψαν μπροστά στα μάτια μας την καθημερινή ζωή της περιόδου 1650-1850. Στην Πινακοθήκη είχαμε την ευκαιρία να θαυμάσουμε αριστουργήματα της νεοελληνικής Τέχνης, έργα των Λύτρα, Γύζη, Βολανάκη, Χατζηκυριάκου-Γκίκα και πολλών άλλων..

Αυτός ήταν ο τελευταίος σταθμός της πολιτισμικής μας περιήγησης. Ο δρόμος της επιστροφής πέρασε από τους επιβλητικούς βράχους των Μετεώρων και στάθηκε στην Καλαμπάκα, όπου και γευματίσαμε. Η ομορφιά της Ελληνικής φύσης και ο πλούτος της Ελληνικής ιστορίας είχαν αναπτερώσει το ηθικό μας. Η ατμόσφαιρα μέσα στο λεωφορείο, που μας οδήγησε στην Αθήνα, θύμιζε σχολική εκδρομή. Με εφηβικό ενθουσιασμό συνοδέψαμε την κιθάρα του κ. Αλεξιάδη στις μουσικές γειτονιές του τόπου μας. Έτσι ξεχάστηκαν για λίγο οι πονεμένες αρθρώσεις, οι σακούλες με τα φάρμακα, τα βοηθητικά μπαστουνάκια, οι παράλογοι φόροι, οι δυσκολίες που περάσανε, οι δυσκολίες που έρχονται και οι ευκαιρίες που, όσο εμείς μεγαλώνουμε, μικραίνουν...

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ ΓΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ

1	Γκιρτζή-Τσιτσοπούλου Αλίκη Εις μνήμην του από έτους αποθανόντος αδελφού της Παναγιώτη Γκιρτζή	€ 100,00
2	Δημητριάδου-Ζηκίδου Βασιλική Εις μνήμην γονέων	€ 50,00
3	Διαμαντής Κώστας Εις μνήμην αδελφών Αδαμαντίου και Δήμου	€ 100,00
4	Καλόγηρος Αργύρης Εις μνήμην γονέων (Από τον Ιούλιο)	€ 50,00
5	Μινάρδος Θωμάς Εις μνήμην γονέων του	€ 50,00
6	Μινάρδος Θωμάς Εις μνήμην αδελφού του	€ 50,00
7	Μπουμπόπουλος Βασίλειος Εις μνήμην συζύγου του Σμαραγδής Κεκέ	€ 100,00
8	Μπράμος Ιωάννης Εις μνήμην γονέων του Ναπολέοντος Μπράμου & Κυριακής Δημητριάδου	€ 50,00
9	Νένδος Κυριάκος Εις μνήμην του πατέρα του Παναγιώτη	€ 30,00
10	Ορδουμπουζάνη Γωγώ Εις μνήμην αδελφής της Αθανασίας	€ 100,00
11	Παλαμίδα Ελπίδα Εις μνήμην Αλεξάνδρας Σπετσιώτη & Λίτσας Χατζηδοξαρή	€ 50,00
12	Τολούδη Στέλλα Εις μνήμην συζύγου	€ 50,00
13	Τσεσμελής Δημήτριος Εις μνήμην γονέων	€ 30,00

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΜΑΣ

Η συνεστίασή μας

*Γράφει η **Υβόννη Δαϊδου***

Κάθομαι και αναρωτιέμαι. Τι είμαστε τελικά; Ένας σύλλογος ή μια ζεστή παρέα Αλεξανδρουπολιτών που δε χάνουμε ευκαιρία για να συναντηθούμε;

Το διαπίστωσα και στη θαυμάσια εκδρομή μας στα Γιάννενα, κατά την οποία ήμασταν μια εποχούμενη παρέα και είχαμε μετατρέψει το πούλμαν σε τόπο διασκέδασης. Το είδα και στη συνεστίασή μας της 28ης Νοεμβρίου στο ***"Στέκι του Αρσένη"*** όπου πήγαμε όχι για να φάμε και να πιούμε αλλά για να γιορτάσουμε τα τριάντα χρόνια από την ίδρυση του Συλλόγου μας και την έκδοση του πεντηκοστού τεύχους του "Φάρου της Αλεξανδρούπολης" του περιοδικού μας.

Τελικά και καλοφάγαμε, γιατί ομολογουμένως το φαγητό ήταν πολύ καλό και άφθονο και καλοήπιαμε. Το κρασί προσφέρθηκε σε ειδική εμφιάλωση-έκπληξη από τον συμπολίτη μας Ευάγγελο Βογατσά. Η καλαίσθητη ετικέτα σε κάθε φιάλη είχε τον τίτλο και το λογότυπο του Συλλόγου μας. Τον ευχαριστήσαμε για την προσφορά του και με λόγια αλλά κυρίως με έργα, αφού δεν αφήσαμε ούτε σταγόνα στο μπουκάλι. Τα 9 μπουκάλια

"έφυγαν" μαζί με 9 συνδαιτυμόνες κατευχαριστημένα και γεμάτα πάλι από κρασί, προσφορά του κέντρου.

Με το που συγκεντρωθήκαμε, το στέκι γέμισε με το γνωστό σούσουρο που δημιουργείται, όταν συναντιώνται γνωστά και αγαπητά πρόσωπα.

Περισσότεροι βέβαια οι ωριμότεροι, λιγότεροι οι νεώτεροι αλλά με το ίδιο κέφι όλοι. Από την ιδρύτρια του Συλλόγου μας κ. Πέπη Ανίνου-Πινάτζη και την παρέα της (Γεροντόπουλος, Μασούρας, οικογένεια Γκαρδιακού κ.λπ.), τον πρώτο χορηγό του περιοδικού μας κ. Φουρνατζόπουλο και την παρέα των συμμαθητών του (Τώνης, Πότης, Μπάμπης κ.λπ. - συμμαθήτριες δεν λέμε!...) μέχρι τον τελευταίο αφιχθέντα, τον νεανικότατο Χάρη Παπουτσάκη και την εκλεκτή παρέα του. Ήταν και η εκλεκτή παρέα του συνεργάτη μας Ζαφείρη (Τόλης, Ρούλα, Χριστόδουλος, κ.ά.).

Με ευχαρίστηση διαπιστώσαμε για μία ακόμη φορά ότι πολλοί εκ των συμπολιτών μας έχουν διαπρέψει και διαπρέπουν ακόμη κοινωνικά και επαγγελματικά.

Ειδωθήκαμε, τα είπαμε και η ευχαρίστηση ήταν έκδηλη στα πρόσωπά μας. Για λίγο σοβαρευτήκαμε, όταν ο πρόεδρός μας Π. Παρασκευόπουλος μας μίλησε για τη διπλογιορτή που ήταν η αιτία της συνεστίασης.

Και μετά, η μουσική και το τραγούδι από την *"ορχήστρα της παρέας"* που δε χρειάστηκε τίποτα περισσότερο από μια κιθάρα και ένα μπουζούκι. Άντε, ίσως έλειπε μια φυσαρμόνικα, για να ευλογήσω και τα γένια μας.

Γέμισε η αίθουσα με ήχους και τραγούδια που τα ακούσαμε και τα χορέψαμε τότε που ήμαστε νεότεροι και που τα τραγουδάμε ακόμα.

Συγκινηθήκαμε, ήρθαμε στο κέφι και σηκώθηκαν οι κυρίες και γέμισαν την πίστα με ομορφιά και με χάρη, με το λίκνισμά τους. Και όταν η ορχήστρα έπιασε τα ζεϊμπέκικα και η κατάσταση σοβάρεψε, οι κυρίες δεν έκαναν πίσω. Μαζί τους σηκώθηκε ο Φουρνατζόπουλος και έφερε τις βόλτες του με μαεστρία και τέμπο, θυμίζοντάς μας το ρηθέν από τον πολύ Μπιθικώτση που είχε πει: *«Ωσάν ανεβαίνουν στην πίστα οι κυρίες να χορέψουν ζεϊμπέκικο, κάνουν ιεροσυλία.»* Άποψη του Μπιθικώτση. Οι δικές μας οι κυρίες χόρεψαν και το ζεϊμπέκικο και εισέπραξαν επάξια το χειροκρότημά μας.

Όσο για τα χασάπικα, ανάμεσα στους άλλους, τα χόρεψε και ο πρόεδρός μας, ψηλός, ευθυτενής, καμαρωτός, σαν τον "Φάρο" μας, που τη συγκέντρωσή μας και το γλέντι μας τα οφείλουμε στον εορτασμό του πεντηκοστού τεύχους του.

Χρόνια του πολλά!

Να αξιωθεί και άλλα πολλά τεύχη.

Χρόνια πολλά και σε εμάς, να είμαστε καλά και να γιορτάσουμε κι άλλες πολλές τέτοιες επετείους.

ΘΡΑΚΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ

Η Αλεξανδρούπολη του Μεγάλου Αλεξάνδρου

Γράφει η ***Αλεξάνδρα Μποτονάκη***

Αφορμή για να γραφεί και να δημοσιευθεί αυτό το κείμενο υπήρξε μια πληροφορία ότι γνωστή δημοσιογράφος αναφέρθηκε στο όνομα της ιδιαίτερης πατρίδας μας, της Αλεξανδρούπολης, αναλύοντας και την προέλευση του ονόματός της. Πληροφόρησε λοιπόν τους ακροατές της ότι η ονομασία της πόλης μας παραπέμπει στη μνήμη του Μ. Αλεξάνδρου της Μακεδονίας. Εξ άλλου είναι τόσο ελκυστικό σήμερα να αναφέρεσαι σε καθε τι που θυμίζει Μέγα Αλέξανδρο, Αμφίπολη κ.λπ.!

Και άλλη πρόκληση οδήγησε τη γράφουσα να ασχοληθεί με τη σχεδόν επίσημη παλαιότερη αλλά λανθασμένη ερμηνεία: η διαπίστωση ότι στους οδοδείκτες της παραλιακής λεωφόρου αναγράφεται "οδός Αλεξάνδρου''. Τίνος Αλεξάνδρου; Είναι φυσικό, συνειρμικά, η σκέψη ενός επισκέπτη της πόλης να οδηγείται στον Μέγιστο Αλέξανδρο και όχι στον νεαρό βασιλιά του 20ού αι. Αλέξανδρο Α'.

Και επειδή η αναφορά στην Αμφίπολη και στην γύρω περιοχή της είναι πολύ της «μόδας», πληροφορούμε τους αναγνώστες, σύμφωνα με τη βιβλιογραφία που παραθέτουμε, ότι όντως ο Μ. Αλέξανδρος ίδρυσε πόλη

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΙΣ. Αὕτη ἔκειτο ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Μαίδων ἤ Μαιδάρων, ὅπως τοὺς ἀποκαλεῖ ὁ Πλούταρχος (Βίος Ἀλεξάνδρου, 9) Θρακικοῦ λαοῦ κατοικοῦντος **παρὰ τὸν Στρυμόνα** καὶ τὰς μεσημβρινὰς ὑπωρείας τοῦ ὄρους Σκομίου καὶ Ὀρβύλου (Θουκυδ. Β,93 Στράβ. VIII, 331, 36), ὅπου ἡ σημερινή περιοχή τοῦ Πετριτσίου Μελενίκου. [1]

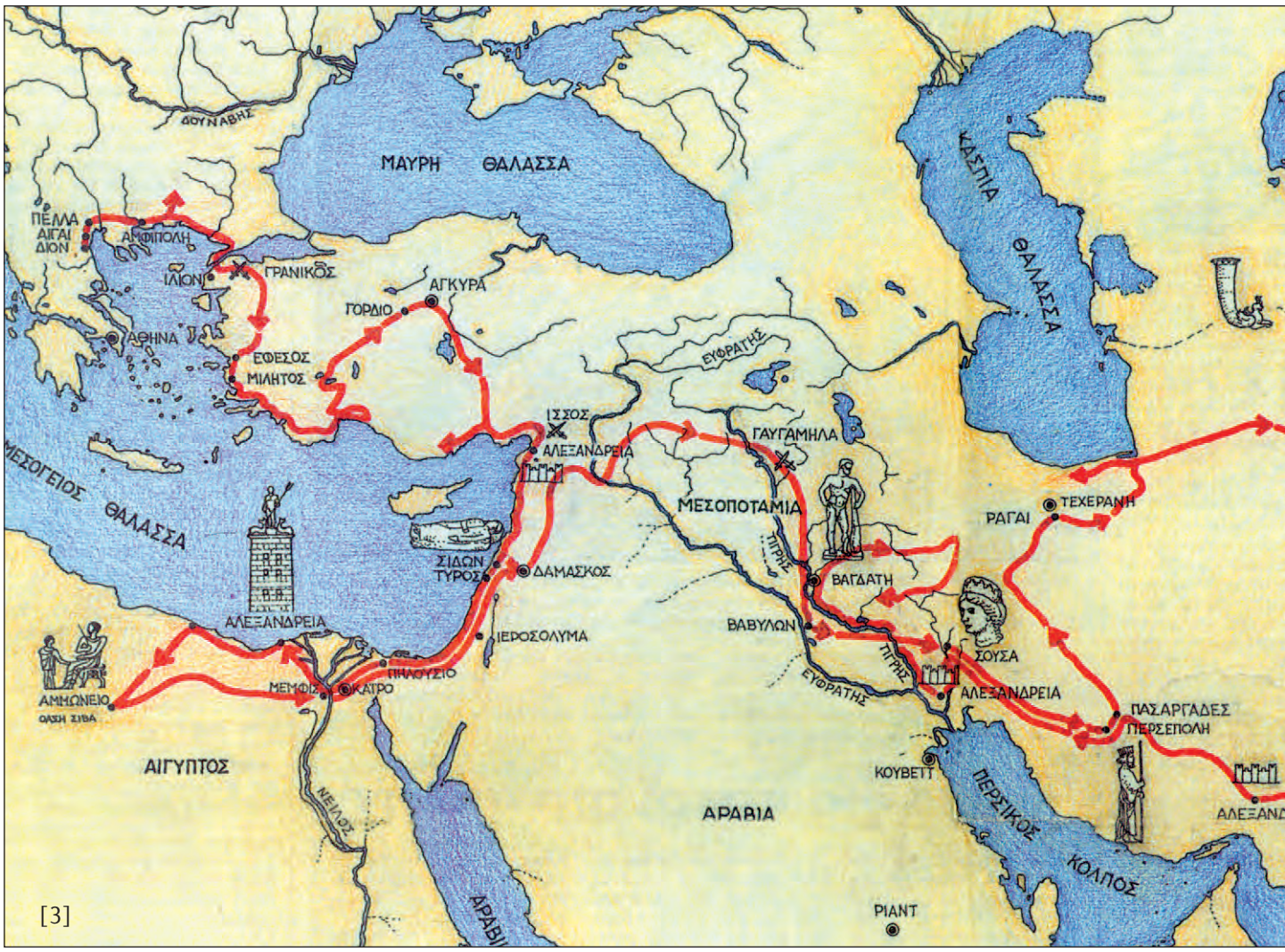

[3]

> Κατὰ τὸν Πλούταρχον, ὅταν ὁ Φίλιππος ἐξεστράτευσε κατὰ τοῦ Βυζαντίου, ἀφῆκεν ἐν Θεσσαλονίκῃ τὸν Ἀλέξανδρον ἄγοντα τό δέκατον ἕκτον τῆς ἡλικίας του. Οἱ Μαῖδοι ἀναθαρρήσαντες τότε ἐκ τῆς ἀπουσίας ταύτης τοῦ Φιλίππου καὶ νομίσαντες ὅτι ἔχουν ἀπέναντί των ἄπειρον καὶ ἀνήλικον νεανίαν, ἐπανεστάτησαν κατὰ τῶν Μακεδόνων. Ἀλλ᾽ ἐπελθὼν κατ᾽ αὐτῶν ὁ Ἀλέξανδρος τὸ 319 π.Χ. αὐτοὺς μὲν ἐξεδίωξε, καταλαβὼν δὲ τὴν πρωτεύουσαν αὐτῶν καὶ μετοικήσας ἐκεῖ μικτὸν πληθυσμὸν μετωνόμασεν αὐτὴν ἐκ τοῦ ὀνόματός του Ἀλεξανδρούπολιν. [1]

που ονομάσθηκε Αλεξανδρούπολη στην περιοχή όπου ήταν εγκατεστημένο Θρακικό φύλο, οι **Μαίδοι ή Μαίδαροι**, κοντά στον Στρυμόνα, κάπου στο σημερινό Πετρίτσι.

Ο Πλούταρχος στους «Βίους Παράλληλους» και στη βιογραφία του Μ. Αλεξάνδρου, δηλαδή πέντε αιώνες μετά (2ος αι. μ.Χ.) σημειώνει ότι **70 πόλεις φέρουν το όνομα του Αλεξάνδρου, από τη Μακεδονία μέχρι την Ινδία, κυρίως ως "Αλεξάνδρεια"**.

Η Αλεξανδρούπολη του Στρυμόνα πιθανόν να είναι η πρωτεύουσα των Μαίδων **Ιαμφορίνα**, στην κατάληψη της οποίας από τον Φίλιππο Γ', το 311 π.Χ., αναφέρονται και άλλοι Έλληνες και Λατίνοι συγγραφείς, όταν και πάλι οι ανεξάρτητοι και πολεμικότατοι Μαίδοι, «Μαίδων άγρια φύλα», επαναστάτησαν κατά των Μακεδόνων.

Κάπου κοντά στη σημερινή Τασκένδη, στη μεγαλύτερη πόλη του Ουζμπεκιστάν, έχει φθάσει το 329 π.Χ. ο Αλέξανδρος με τον στρατό του. Ο τόπος φάνηκε σπουδαίος και αποφάσισε να ιδρύσει εκεί μια πόλη, στο ποτάμι που χώριζε τους Σογδιανούς από τους Σκύθες. Θα χρησίμευε ως οχυρό απέναντι στην ορμή των Σκυθών αλλά και ως στρατιωτική βάση για προέλαση στη χώρα τους.

Προσέξτε πώς η ιδιοφυΐα του διορατικού ηγέτη οργάνωσε την όλη δημιουργία της πόλης.

Ο ίδιος, επί 20 ημέρες παρακολούθησε παλαίμαχους Μακεδόνες και μισθοφόρους, δέχθηκε και ντόπιους να μείνουν στην πόλη, θυσίασε στους θεούς και οργάνωσε αγώνες. **Έτσι γεννήθηκε η εσχάτη Αλεξάνδρεια, στην άκρη του κόσμου**.

Πριν από αυτήν όμως έκτισε και πολλές άλλες πόλεις που πήραν το όνομά του και εξασφάλιζαν τα ανατολικά και βορειοανατολικά σύνορα. Γνωστές και οι πόλεις που ίδρυσε μετά από μεγάλες νίκες ή σε σπουδαίες θέσεις (ποταμούς) ή ακόμη και δέλτα ποταμών, όπου δεν κινδύνευαν από προσχώσεις, και φυσικά η Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου (331-330 π.Χ.), το μεγάλο σταυροδρόμι στην ανατολική ακτή της Μεσογείου.

> Δεν είναι τυχαίο ότι σχεδόν αποκλειστικά οι Αλεξάνδρειες που ίδρυσε ο ίδιος ο νεαρός βασιλιάς κατανέμονται στις περιοχές του Αφγανιστάν, του Πακιστάν, των Ινδιών και της κεντρικής Ασίας. Γενικά είναι οι πόλεις που εξασφάλιζαν τα ανατολικά και βορειοανατολικά σύνορα και αυτές που έκαναν γνωστό στους μακρινούς ανατολίτες τον τρόπο της προηγμένης αστικής ζωής των Ελλήνων. [3]

Οι επίγονοι, πριν ονοματίσουν με το δικό τους όνομα τις νέες πόλεις που ίδρυσαν (π.χ. ο Αντίοχος την Αντιόχεια, ο Σέλευκος τη Σελεύκεια κ.λπ.) εξακολούθησαν να δίνουν το όνομα του Αλεξάνδρου σε νέες πόλεις.

Πάντως η δική μας Αλεξανδρούπολη δεν έχει καμία σχέση με όλα αυτά που αναφέραμε παραπάνω. Ας αρκεσθούμε στη μνήμη του άτυχου νεαρού βασιλιά της σύγχρονης Ελλάδας, που πέρασε από τη μικρή πολίχνη με το τούρκικο όνομα, τον Μάιο του 1920, και της έδωσε το ελληνικό όνομά του.

Έτσι, για να μην παραβιάζουμε την αλήθεια της Ιστορίας με επιπολαιότητα!

Βιβλιογραφία και πηγές

1. Αχιλλέας Σαμοθράκης, *Λεξικόν γεωγραφικόν και ιστορικόν της Θράκης*. Εταιρεία Θρακικών Μελετών, σελ. 57-58.
2. Κων/νος Κουρτίδης, *Ιστορία της Θρακης - Από των αρχαιοτάτων χρόνων μέχρι το 46 μ.Χ.*
3. Εφημερίδα «Καθημερινή», 12 Μαρτίου 1995, Δημ. Παντερμαλή: *Οι 70 πόλεις του Αλεξάνδρου*.
4. *Πρόσωπα και Μορφές της Αλεξανδρούπολης, Αλέξανδρος Α'*, σελ. 113-124, έκδοση του Συλλόγου μας, 2008.

ΞΕΧΩΡΙΣΤΟΙ ΣΥΜΠΟΛΙΤΕΣ

ΑΝΔΡΕΑΣ ΤΣΟΛΑΚΗΣ

Από την κακαβιά... ως το ...Σατομπριάν

Γράφει ο ***Γεώργιος Ι. Μηνόπουλος***

Η καθημερινότητα, η επανάληψη των ίδιων περίπου γεγονότων με ρυθμούς ομοιόμορφους , αμβλύνει την παρατήρηση με αποτέλεσμα να μας διαφεύγουν γεγονότα και πρόσωπα τα οποία θα άξιζε να τύχουν της ιδιαίτερης προσοχής μας. Και όμως υπάρχουν τέτοιοι άνθρωποι οι οποίοι μεγαλώνουν μαζί μας , δραστηριοποιούνται ανάμεσά μας και δυσκολευόμαστε να προσέξουμε τη διαφορετικότητά τους και τη δική τους συμβολή στο συνάνθρωπο και στον τόπο τους.

Μια τέτοια προσωπικότητα υπήρξε ο Ανδρέας Τσολάκης, συμπολίτης και φίλος σε πολλούς από εμάς, ο οποίος βγήκε από νωρίς στη βιοπάλη, έκανε επάγγελμα και σκοπό της ζωής του το Σέρβις (service) στην εστίαση, το σπούδασε, το υπηρέτησε, το δίδαξε και τελικά το ανέδειξε ως προσφορά στον συνάνθρωπο, μάλιστα σε μια εποχή κατά την οποία, ενώ όλοι ομιλούμε για την ανάπτυξη του τουρισμού στη χώρα μας συγχρόνως φοβούμαστε μήπως τυχόν γίνουμε οι σερβιτόροι (γκαρσόνια) της Ευρώπης.

Ο Ανδρέας γεννήθηκε και μεγάλωσε στην Αλεξανδρούπολη. Ο μικρότερός του αδελφός, ο Γιάννης, στρατιωτικός ιατρός, σε σύντομο βιογραφικό του που ευγενικά μας παραχώρησε, γράφει:

«Γεννήθηκε στην Αλεξανδρούπολη στις 27-11-1939 και απεβίωσε στη γενέτειρά του την 1-7-2009. Ήταν ο μεγαλύτερος από σύνολο 4 αδελφών. Με το θάνατο του πατέρα ήταν το στήριγμα και προστάτης της οικογένειας εργαζόμενος ως βοηθός σε διάφορες δουλειές και σε ηλικία 16 ετών ως ψαράς, φθάνοντας μέχρι τη Θεσσαλονίκη.

Φοίτησε στη Θεσσαλονίκη σε μονοετή Σχολή Τουριστικών Επαγγελμάτων, δουλεύοντας παράλληλα στου «Λουμίδη» και στο Τουριστικό Περίπτερο της Ειδομένης.

Επέστρεψε στην Αλεξανδρούπολη όπου εργάσθηκε στα «Αστέρια» του Στράτου Κουτσουμπίδη (μετέπειτα «Αργώ»), στην ταβέρνα «Κληματαριά» και στο Motel Astir, γνωρίζοντας την Ελβετίδα, μετέπειτα σύζυγό του, που του ετοίμασε τα απαραίτητα έγγραφα για να μεταβεί στην Ελβετία».

Σχεδόν συνομήλικοι, ζήσαμε τα χρόνια της 10ετίας του 50 και των αρχών του 60, έχοντας στην παρέα μας και τον Ανδρέα. Άλλα χρόνια, άλλες εποχές. Η πόλη μας μικρή, συμμαζεμένη, όλοι γνωστοί μεταξύ μας, εμείς τα «παιδιά» ξεδιπλώναμε διστακτικά τα όνειρά μας. Οι έγνοιες μας το παιχνίδι και τα μαθήματα στο Σχολείο. Προσπάθεια για να πετύχουμε οι «καλοί μαθητές » το άριστα στη βαθμολογία στο Σχολείο, γεγονός δύσκολο και όχι συχνό, ενώ άλλοι (υπήρχαν και αυτοί), λιγότερο τυχεροί, στη βιοπάλη, για να εξασφαλίσουν τον επιούσιο.

Παρά τη δύσκολη οικονομική κατάσταση της εποχής δε μας έλειπε το κέφι και το γλέντι, κυρίως ως φοιτητών, όποτε βρισκόμασταν στην Αλεξανδρούπολη, κατά τις διακοπές των εορτών και του καλοκαιριού. Στέκι μας τα «Αστέρια» και σερβιτόρος μας ο Ανδρέας. Πρόθυμος και χαμογελαστός μας εξυπηρετούσε και, όταν φθάναμε στο κέφι, καθόταν στην παρέα μας και γινόταν ένα με μας. Το ευχαριστιόταν και το ευχαριστιόμασταν. Προς το τέλος, την ώρα της γλυκειάς μελαγχολίας, έπιανε τη φυσαρμόνικα και, μελωδικά, μας μετέφερε σε ρομαντικούς κόσμους. Με λίγα... περνούσαμε ωραία.

Κάποτε ο Ανδρέας χάθηκε από την πόλη. Η φήμη έλεγε ότι πήγε στην Ελβετία για σπουδές! Τι Ελβετία και τι σπουδές; Ο αδελφός του σημειώνει στο βιογραφικό:

«Σπούδασε τουριστικές επιστήμες φθάνοντας στην κορυφή των αντίστοιχων Σχολών παίρνοντας διπλώματα Maitre D'hotel και Chef de Rang. Ομιλούσε όπως τη μητρική του γλώσσα Γερμανικά και Γαλλικά και πολύ καλά Αγγλικά.

Το εστιατόριο Fishstube στη Ζυρίχη επάνω στη λίμνη. Εδώ ο Ανδρέας άρχισε ως σερβιτόρος και επέστρεψε αργότερα ως maitre d'hotel (chef de service). (Σύγχρονη φωτογράφηση από Αλεξανδρουπολίτη επιστήμονα που διαπρέπει στη Ζυρίχη).

Στη Θεσσαλονίκη, με τον Ντίνο Ηλιόπουλο.

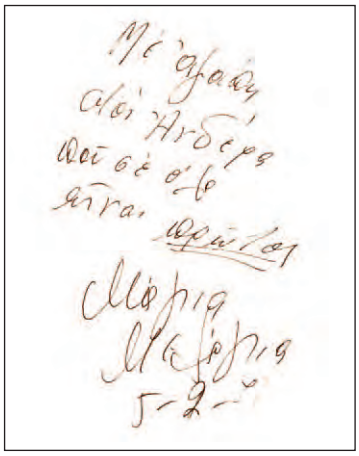

Στη Θεσσαλονίκη, με τη Μάγια Μελάγια. Οπισθογράφηση της φωτο από τη γνωστή καλλιτέχνιδα: «Με αγάπη στον Ανδρέα που σε όλα είναι πρώτος.»

Ήταν επικεφαλής στα μεγαλύτερα και γνωστότερα Τουριστικά-Ξενοδοχειακά συγκροτήματα Ζυρίχης - Λωζάννης - Παρισίων και Βιέννης. Στις γνωριμίες του συγκαταλέγονται εκλεκτά μέλη της πολιτικής, επιστημονικής, κοινωνικής, καλλιτεχνικής και επιχειρηματικής κοινότητας που διέρχονταν από τα παραπάνω ΚΕΝΤΡΑ (Καραμανλής - Αβέρωφ - Παπανδρέου - Kissinger, Helmunt Schmidt, von Brown και άλλοι). Για όλους αυτούς ήταν ο καλύτερος πρεσβευτής της Ελλάδας και ιδιαίτερα της πόλης που αγάπησε και λάτρευε».

Όταν ο Ανδρέας συμπλήρωσε τον κύκλο του στην Ελβετία επέστρεψε στην Ελλάδα, στη Θεσσαλονίκη, το 1976. Για μια πενταετία λειτούργησε με μεγάλη επιτυχία το restaurant «CHEZ-ANDRE», στην περιοχή της Καλαμαριάς, με εκλεκτή ελληνική και ξένη πελατεία.

Ο αδελφός του συνεχίζει :

«Η νοσταλγία όμως της πόλης που αγαπούσε τον τράβηξε τελικά κοντά της. Στο ιδιόκτητο κτήμα του (αγορασμένο από τα χρόνια της ξενιτιάς), έχτισε το όνειρο της ζωής του, το «CHEZ-ANDRE», σ' ένα ελαιόφυτο παραθαλάσσιο κτήμα στην Αγία Παρασκευή Μάκρης, προκαλώντας θαυμασμό και επαίνους για το «εγχείρημα» να ανοίξει μια τέτοια επιχείρηση σε παραμεθόριο περιοχή».

Και έτσι ήταν! Παλιοί του φίλοι και νέα πελατεία τοπική αλλά και επισκέπτες του τόπου απλοί και επώνυμοι, τον τίμησαν με τη συχνή παρουσία τους, για αρκετά χρόνια.

Η επιβάρυνση της υγείας του (χρόνια πνευμονοπάθεια) τον ανάγκασαν να αποσυρθεί από την ενεργό δράση· δεν έμεινε όμως αδρανής. Θέλησε να μας αφήσει κληρονομιά τις αγάπες και τις εμπειρίες της ζωής του, τις οποίες κατέγραψε σε ένα βιβλίο 120 σελίδων. Το εξέδωσε με δική του επιβάρυνση – αρνήθηκε την οικονομική βοήθεια που του προτείναμε από την «Υπερνομαρχία» στην οποία τότε υπηρετούσαμε. Ζήτησε μόνο τη συνδρομή μας στην παρουσίαση του βιβλίου στο χώρο του Μουσείου Αρχαιοφίλων, τις εκδηλώσεις του οποίου τιμούσε με τη συχνή παρουσία του. Και έτσι έγινε!

Το εξώφυλλο του βιβλίου

Βιβλίο πολύχρωμο, αφηγηματικό, αυτοβιογραφικό, με αναφορές στις δύο από τις τρεις μεγάλες του αγάπες: τη θάλασσα και το service-μαγειρική. Με τρόπο απλό τα παντρεύει όλα αρμονικά, από την Απολλωνιάδα και το Δέλτα του Έβρου με την «κακαβιά» μέχρι την Ελβετία και το «Chateaubriand με τη σάλτσα Bernaise». Στο ενδιάμεσο παραθέτει με γλαφυρό τρόπο συνταγές μαγειρικής, πολυποίκιλες και συγχρόνως απλές έτσι ώστε να είναι εφαρμόσιμες και γι' αυτό χρήσιμες. Και πολλές έγχρωμες φωτογραφίες από τις συνταγές, τη θάλασσα και τους χώρους εργασίας του με πολλούς επώνυμους, έλληνες και ξένους οι οποίοι τον τίμησαν με την παρουσία και τη φιλία τους. Στην τρίτη αγάπη του, την Αλεξανδρούπολη δεν κάνει πολλές αναφορές· ολόκληρο όμως το αφήγημα, όπως και η ζωή του, διαπνέονται από το άρωμα του γενέθλιου τόπου.

Ο Ανδρέας Τσολάκης, ο Αντρέας, ο Andre και στου «Chez Andre». Ενας άνθρωπος με στόχους που από τη βιοπάλη άνοιξε δρόμους μόνος του και έκανε επάγγελμά του την προσφορά υπηρεσίας στη διασκέδαση του συνανθρώπου.

Αναπαύεται στα χώματα της Μάκρης. Ο τόπος είναι ψήλωμα και από κει μπορεί να αγναντεύει την Αλεξανδρούπολη,τις παραλίες με τους τουρίστες και τη θάλασσα, το απέραντο Θρακικό πέλαγος. Ευφραίνεται... ή ίσως και να μελαγχολεί γιατί το «service» στην Αλεξανδρούπολη δεν ανέβηκε στο επίπεδο που επεδίωκε και επιθυμούσε.

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΘΡΑΚΩΝ

Παναγία η Τριφώτισσα στη Θεσσαλονίκη

Επιμέλεια: ***Πασχάλη Χριστοδούλου***

Η ιερή ιστορική και θαυματουργή εικόνα της Αινίτικης ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΤΗΣ ΤΡΙΦΩΤΙΣΣΑΣ μεταφέρθηκε εφέτος για πρώτη φορά στη Θεσσαλονίκη, με την ευκαιρία του εορτασμού της μνήμης του Πολιούχου Αγίου Δημητρίου και της επετείου της απελευθέρωσης της πόλης από τον τουρκικό ζυγό.

Πρόκειται για μία βυζαντινή εικόνα του 13ου αι., προερχόμενη από την Αίνο της Ανατολικής Θράκης, η οποία μετά τη Μικρασιατική τραγωδία και την εκκένωση της Ανατολικής Θράκης από τους Χριστιανούς με την ανταλλαγή των πληθυσμών, φυλάσσεται πλέον στον Ιερό Μητροπολιτικό Ναό του Αγίου Νικολάου Αλεξανδρούπολης.

Η Παναγία ΜΗ(ΤΗ)Ρ Θ(Ε)ΟΥ Η ΤΡΙΦΩΤΙΣΣΑ, με γλυκύτατη έκφραση χαρμολύπης, εικονίζεται σε χαμηλό ανάγλυφο (βάθος 0,02) μετωπική, στον τύπο της Οδηγήτριας, υποβαστάζοντας τον Ιησού Χριστό στο καλυμμένο με το ωμοφόριο αριστερό της χέρι, ενώ με το δεξί δείχνει τον Υιό Της. Ο Χριστός, ως παιδίον, σοβαρός εικονίζεται σε υψηλότερο ανάγλυφο (βάθος 0,03) καθισμένος στο αριστερό χέρι της Μητέρας Του και κρατώντας κλειστό ειλητάριο. Η εικόνα προοιωνίζει ότι θα εδίδασκε δωδεκαετής "εν τω ναώ" τους γέροντες διδασκάλους του Ισραήλ και θα τους εξέπληττε με τη σοφία των αποκρίσεών του (Λουκ. κεφ. β' 41-52).

Τα ωραία και ωοειδή πρόσωπα, με μια ανεπαίσθητη μελαγχολία, οι ευκρινείς πτυχώσεις των ενδυμάτων, οι ελλειψοειδείς κόρες των ματιών, οι αχνορόδινες φωτοσκιάσεις στα πρόσωπα και η παντελής έλλειψη κάθε επίπεδης επιφάνειας στις μορφές μάς δίδουν ένα τέλειο συνδυασμό γλυπτικής και ζωγραφικής της μεσοβυζαντινής περιόδου.

20/10/2014. Υποδοχή της εικόνας "Παναγίας της Τριφώτισσας" στη Θεσσαλονίκη

Τα χρώματα είναι γήινα, υπέροχα: πορτοκαλί του μανδύα του Ιησού και πράσινο του ενδύματος της Θεοτόκου, χρυσό το φωτοστέφανο, πράσινο το εσωτερικό ένδυμα του Ιησού και πράσινο η βάση της εικόνας, όλα αυτά σε μια πανέμορφη διαδοχή. Εξαιρετικές και οι πτυχώσεις του ενδύματος της Παναγίας, ως επίσης έξοχα τα χρώματα της σάρκας των παρειών και του λαιμού.

Τα μεγάλα αμυγδαλωτά μάτια της Παναγίας της έδωσαν το ασυνήθιστο επίθετο «Τριφώτισσα», επειδή συγκεντρώνουν επάνω τους την ένταση της μορφής της.

Η Παναγία η Τριφώτισσα είναι θαυματουργή εικόνα και θεράπευε τις παθήσεις των ματιών. Οι εργαζόμενοι στις αλυκές αλατιού της Αίνου σχεδόν τυφλώνονταν από την αντανάκλαση του φωτός και κατέφευγαν στην Παναγία την Τριφώτισσα να τους θεραπεύσει. Και η Παναγία τους σπλαχνιζόταν και τους θεράπευε.

Ονομάζεται Τριφώτισσα, γιατί, από όποια θέση κι αν τη δεις, νομίζεις ότι σε παρακολουθεί και σε βλέπει κατάματα, σου φαίνεται ότι με ένα τρίτο μάτι σε κοιτάζει, βρισκόμενο κάπου ανάμεσα στα δύο. Είναι αυτό το "τρίτο" μάτι του εσωτερικού φωτισμού, για το οποίο μιλούν οι πνευματικοί άνθρωποι που έχουν "Θεού σοφίαν".

Η εικόνα αυτή που έφεραν οι πρόγονοί μας από την Αίνο, το αριστούργημα της Βυζαντινής τέχνης, πριν μερικά χρόνια ήταν παραρριγμένη στον νάρθηκα. Επιτέλους τώρα βρίσκεται στην περίοπτη θέση, δεξιά, μετά την είσοδο στο ναό.

Η έλευση της κειμηλιακής ιεράς εικόνας της Παναγίας της Τριφώτισσας στη Θεσσαλονίκη προς ευλογία και αγιασμό των πιστών, πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια του συνεορτασμού της Παναγίας με τον Μεγαλομάρτυρα Άγιο Δημήτριο. Πρόκειται για αρχαίο έθος της τοπικής Εκκλησίας που αναβιώνει με επιτυχία τις τελευταίες δεκαετίες.

Η υποδοχή της ιεράς και θαυματουργού εικόνας, την οποία συνόδευσε ο **Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Αλεξανδρούπολης κ.κ. Άνθιμος,** πραγματοποιήθηκε τη **Δευτέρα 20 Οκτωβρίου 2014 και ώρα 6.00 μ.μ.** στον προαύλιο χώρο του Ιερού Ναού Πολιούχου Αγίου Δημητρίου, από τον **Παναγιώτατο Μητροπολίτη Θεσσαλονίκης κ.κ. Άνθιμο** και ακολούθως τελέσθηκε επίσημη Δοξολογία για την άφιξη της ιεράς εικόνας, η οποία παρέμεινε στον Ναό του Μεγαλομάρτυρος έως την **Κυριακή 2 Νοεμβρίου**.

Η παρουσία της κειμηλιακής και θαυματουργού αυτής ιεράς εικόνας αποτελεί ιστορικό γεγονός και εξαιρετική τιμή και ευλογία για τον λαό της Θεσσαλονίκης.

ΣΑΤΙΡΑ ΚΑΙ ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ

Ευχετήριες κάρτες από τον Γρηγόρη Γεωργίου για

Καλή Χρονιά

με αισιοδοξία

και
ελπιδοφόρες
προοπτικές

Με
αγάπη
Το Δ.Σ.

Η ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗ ΤΟΥ ΧΘΕΣ

Από τα Αρχιγένεια Εκπαιδευτήρια Επιβατών στα Πανεπιστημιακά τμήματα Δημοτικής Εκπαίδευσης της Αλεξανδρούπολης

Γράφει ο ***Θεόδωρος Ορδουμποζάνης***

Το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, μιας από τις τέσσερις Πανεπιστημιακές Σχολές που λειτουργούν στην πόλη μας, στα πλαίσια του Δημοκρίτειου Πανεπιστήμιου Θράκης, έχει βαθειές τις ρίζες του στα μέσα του 18ου αιώνα και αφετηρία μια πόλη της Ανατολικής Θράκης, τους Επιβάτες (σημερινή ονομασία στα Τουρκικά Σελίμπασα, Selimpaça), που βρίσκεται στις όχθες της Προποντίδας και σε απόσταση 15 περίπου χιλιομέτρων ανατολικά της Σηλυβρίας, αλλά και σε ένα μεγάλο Έλληνα Θρακιώτη, τον Σαράντη Αρχιγένη. Το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του ΔΠΘ είναι συνέχεια της Ζαριφείου Παιδαγωγικής Ακαδημίας η οποία αποτελεί την εξέλιξη του Αρχιγένειου Διδασκαλείου Επιβατών Ανατολικής Θράκης και του Διδασκαλείου Αλεξανδρούπολης. Είναι μια ιστορία 160 περίπου χρόνων, την οποία θα προσπαθήσουμε, σε συντομία, να σκιαγραφήσουμε.

Η ιστορία ξεκινά το **1857**, όταν ο Σαράντης Αρχιγένης και η σύζυγός του Ελένη, αποσπώντας άδεια από τον Σουλτάνο, κατάφεραν να ανοίξουν ένα ελληνικό διδασκαλείο Θηλέων στους Επιβάτες, κατά το πρότυπο του Αρσακείου των Αθηνών, το πρώτο στην Ιστορία της γυναικείας εκπαίδευσης του Ελληνισμού της Διασποράς, και το πρώτο Διδασκαλείο μετά τη Μεγάλη του Γένους Σχολή. Επρόκειτο για μια σχολή με εσωτερική φοίτηση, η οποία δεχόταν κάθε χρόνο 40 άπορα κορίτσια, που σπούδαζαν εντελώς δωρεάν και αποφοιτούσαν ως δασκάλες, με την υποχρέωση να στελεχώσουν αργότερα τα ελληνικά δημοτικά σχολεία της Κωνσταντινουπόλεως, της Ανατολικής Θράκης και της Μικράς Ασίας. Με την αποφοίτησή τους από τη Σχολή, προικίζονταν από τον Αρχιγένη με το ποσό των 5.000 γροσίων, ποσό διόλου ευκαταφρόνητο για την εποχή εκείνη.

Τα Εκπαιδευτήρια στεγάζονταν σε 5 μεγαλόπρεπα κτήρια (Αίθουσα Δεξιώσεων και κοιτώνες καθηγητών, Παρθεναγωγείο, Οικοτροφείο, Νηπιαγωγείο και Αστική Σχολή) μέσα σε περιφραγμένο οικόπεδο 5 στρεμμάτων, στο ανατολικό άκρο της κωμόπολης. Όλα τα κτήρια

Άποψη των Επιβατών από τη θάλασσα

Μαθήτριες του Αρχιγενείου Παρθεναγωγείου Επιβατών στο "έμβασμα" της Σχολής, κατά τα τέλη του 19ου αιώνα. Στα δεξιά διακρίνεται η Διευθύντρια της Σχολής Μαριωρίτσα Παπαδοπούλου.

(Φωτογραφία από Αρχείο Ε.Λ.Ι.Α.)

κτίσθηκαν με έξοδα του Αρχιγένη, ο οποίος διέθεσε και τη γη, την οποία και δώρισε με συμβολαιογραφική πράξη. Τα εγκαίνια έγιναν στις 14 Οκτωβρίου του 1857 από τον Πατριάρχη Ιεροσολύμων Κύριλλο Β΄. Το 1869 στα Αρχιγένεια Εκπαιδευτήρια συμπεριελήφθηκε και το Ελένειον Ελληνικόν Εκπαιδευτήριον. Και τα δύο τέθηκαν υπό την Υψηλή Προστασία του Οικουμενικού Θρόνου.

Με διαθήκη του, ο Αρχιγένης κληροδότησε στα Εκπαιδευτήρια ολόκληρη την κινητή και ακίνητη περιουσία του, ώστε να μην χρειαστεί ποτέ να ζητηθούν δίδακτρα από τις σπουδάστριες. Κατά τη διάρκεια δε της μακράς λειτουργίας τους, από τις τάξεις του βγήκαν χιλιάδες δασκάλες οι οποίες διακρίνονταν για την κατάρτισή τους κυρίως στα θεολογικά μαθήματα, στα αρχαία ελληνικά και στην ψαλτική τέχνη.

Ο τραγικός Επίλογος του 1922 και η μεταφορά τους στην Αλεξανδρούπολη.

Το 1921 διευθυντής των Αρχιγενείων αναλαμβάνει ο Θεόδωρος Κάστανος, ένας από τους σημαντικότερους εκπαιδευτικούς της σύγχρονης ελληνικής ιστορίας. Δυστυχώς όμως, οι ιστορικές συγκυρίες δεν τον άφησαν να ολοκληρώσει το έργο της αναδιοργάνωσης των Εκπαιδευτηρίων, αφού η διαταγή του Ελληνικού Στρατηγείου για την άμεση εκκένωση της Ανατολικής Θράκης από τον Ελληνικό Πληθυσμό τον υποχρέωσαν να μεταφέρει το Ίδρυμα, αρχικά στην Παλιά Ορεστιάδα (Κάραγατς), και έπειτα στην Αλεξανδρούπολη, στην οποία, μαζί με το Ζάππειον Ανώτερον Παρθεναγωγείον Αδριανουπόλεως σχημάτισαν το "Διδασκαλείο Αλεξανδρουπόλεως".

Κανονισμοί των Αρχιγενείων Εκπαιδευτηρίων (1901) και του Οικοτροφείου των Εκπαιδευτηρίων (1913)

Αμέσως μετά τη Μικρασιατική καταστροφή (Αύγουστος - Σεπτέμβριος 1922) η Ανατολική Θράκη εκχωρήθηκε από τις Μεγάλες Δυνάμεις στους Τούρκους. Με τη λήξη των ενδεκάμηνων περίπου διαπραγματεύσεων της Λωζάννης και την υπογραφή της σχετικής συνθήκης, η Ανατολική Θράκη και τα νησιά Ίμβρος και Τένεδος αποδίδονταν οριστικά στους Τούρκους και τα όρια της Ελλάδος περιορίζονταν ως τον ποταμό Έβρο, με εξαίρεση μιας περιοχής απέναντι από την Αδριανούπολη, όπου τα ελληνικά σύνορα δεν έφθαναν μέχρι την κοίτη του Έβρου, για την ασφάλεια της Αδριανούπολης. Τα Αρχιγένεια Εκπαιδευτήρια των Επιβατών αμέσως μετά τη Μικρασιατική καταστροφή (Σεπτέμβριος 1922) έκλεισαν, ενώ στο ενδεκάμηνο διάστημα των διαπραγματεύσεων της Λωζάννης ο Διευθυντής του Αρχιγένειου Διδασκαλείου Θεόδωρος Κάστανος, φεύγοντας από τους Επιβάτες, που είχαν περιέλθει στους Τούρκους, πήγε στην Παλαιά Ορεστιάδα (Κάραγατς), ακολουθούμενος και από μερικές μαθήτριες, μεταφέροντας εκεί τα Παρθεναγωγεία της Αδριανουπόλεως και εκπαίδευσε μια ακόμη σειρά διδασκαλισσών και νηπιαγωγών, μέχρι την υπογραφή της συνθήκης της Λωζάννης, οπότε αναγκάσθηκε να αφήσει και τη δεύτερη αυτή προσπάθεια. Κατά το 1923, μετά την παράδοση της Παλαιάς Ορεστιάδας στους Τούρκους, αμφότερα τα σχολεία, με απόφαση της Γενικής Διοίκησης Θράκης μεταφέρθηκαν στην Αλεξανδρούπολη για να συνεχίσουν τη λειτουργία τους ως Διδασκαλείο Θράκης.

Ουσιαστικός ιδρυτής και θεμελιωτής του Διδασκαλείου Αλεξανδρούπολης ήταν ο Θεόδωρος Κάστανος[1].

Ο Σαράντης Αρχιγένης

Ο Σαράντης Αρχιγένης, Έλληνας Καθηγητής της Ιατρικής Σχολής Κωνσταντινουπόλεως και Εθνικός Ευεργέτης, υπήρξε μια από τις εξέχουσες προσωπικότητες του Ελληνισμού της Κωνσταντινουπόλεως. Γεννήθηκε στους Επιβάτες της Προποντίδας το 1809. Μικρός έμεινε ορφανός από πατέρα, τον οποίο δολοφόνησαν Τούρκοι στρατιωτικοί. Έτσι αναγκάσθηκε να εγκαταλείψει τα όνειρα για σπουδές και να κάνει διάφορες δουλειές, προκειμένου να βοηθήσει τα πενιχρά οικονομικά της οικογενείας του. Η φιλομάθεια όμως του μικρού Σαράντη Αρχιγένη προσέλκυσε την προσοχή του καθηγητή της Μεγάλης του Γένους Σχολής Νικολάου Λογάδη. Μετά την αποφοίτησή του δίδαξε για δύο χρόνια στην

Μαθήτριες του Διδασκαλείου Αλεξανδρούπολης σε αναμνηστική φωτογραφία. Στο πίσω μέρος της φωτογραφίας υπάρχει χειρόγραφη σημείωση: «Με τις αγαπημένες μου συμμαθήτριες για να τις θυμάμαι. Τελευταίος χρόνος του σχολείου μου πειά... Δασκάλες είμαστε όλες παρά 6 μήνες... όχι παραπάνω. Κυριακή στις 9 του Φλεβάρη του 1930».

1. Στο βιβλίο του Συλλόγου Αλεξανδρουπολιτών Αττικής «Πρόσωπα και Μορφές της Αλεξανδρούπολης» θα βρείτε εκτενή αναφορά στις σελ. 13-23 γύρω από την ιστορία της Ακαδημίας Αλεξανδρούπολης και στις σελ. 97-105 μονογραφία του μεγάλου Δάσκαλου Θεόδωρου Κάστανου..

Φωτογραφία του γιατρού Σαράντη Αρχιγένη και της συζύγου του Ελένης πριν το 1873

Αδριανούπολη και στη συνέχεια διετέλεσε σχολάρχης της Ελληνικής Σχολής Φιλιππουπόλεως.

Μετά τη λήξη της θητείας του, αποφάσισε να εγκαταλείψει τη διδασκαλία και να σπουδάσει ιατρική στο Παρίσι, αποσπώντας αυτοκρατορική υποτροφία. **Το 1843 αναγορεύτηκε διδάκτορας της Ιατρικής Σχολής των Παρισίων**, έχοντας αποσπάσει τους επαίνους των καθηγητών του. Κατά την παραμονή του στο Παρίσι έγραψε πρακτικά ιατρικά εγχειρίδια, τα οποία αποδείχθηκαν εξαιρετικά χρήσιμα την εποχή εκείνη, ενώ εφηύρε και το **ψαλίδι της αμυγδαλεκτομής**. Την ίδια χρονιά επέστρεψε στην Κωνσταντινούπολη μαζί με τον φίλο και προστάτη του, Πρέσβη της Υψηλής Πύλης στο Παρίσι Μουσταφά Ρεσίτ Πασά, τον οποίο είχε σώσει από βέβαιο θάνατο. Ο Ρεσίτ πασάς παρουσίασε τον Αρχιγένη στον σουλτάνο με τα καλύτερα λόγια, αν και η φήμη του είχε προηγηθεί πριν από αυτόν. **Τιμήθηκε με τον τίτλο του Πασά και διορίστηκε καθηγητής της Έδρας της Παθολογίας και της Χειρουργικής της αυτοκρατορικής Ιατρικής Σχολής της Κωνσταντινουπόλεως και Ιατρός των Ανακτόρων**.

Τιμήθηκε με πλήθος παρασήμων, μεταξύ των οποίων και ο Ανώτερος Ταξιάρχης του τάγματος του Σωτήρος το 1864 από τον Βασιλιά της Ελλάδος Γεώργιο Α΄, για το γενναίο ποσό με το οποίο ενίσχυσε την κατασκευή της Ακαδημίας Αθηνών, τη δωρεά βιβλίων στη βιβλιοθήκη της πόλης και εν γένει για την προσφορά του στην εκπαίδευση του Ελληνισμού της Διασποράς.

Το 1857 ίδρυσε στην ιδιαίτερη πατρίδα του, τους Επιβάτες, όπως προαναφέραμε, πρότυπο Διδασκαλείο θηλέων, το Αρχιγένειον Παρθεναγωγείο, το οποίο περιελάμβανε Νηπιαγωγείο, Αστική Σχολή και Διδασκαλείο. Το Παρθεναγωγείο αυτό δεχόταν μόνο ορφανές και άπορες κορασίδες, οι οποίες μορφώνονταν αμισθί, και κατά την αποφοίτησή τους προικοδοτούνταν με το ποσό των **5.000 γροσίων**. Με τη φροντίδα και την ηθική υποστήριξη και της συζύγου του Ελένης Φενερλή το Παρθεναγωγείο σε λίγα χρόνια έγινε ένα τεράστιο εκπαιδευτικό συγκρότημα έκτασης πέντε στρεμμάτων, κατά τα πρότυπα των Ανωτάτων Εκπαιδευτηρίων της Ευρώπης. Ο Αρχιγένης πέθανε πρόωρα στις 10 Σεπτεμβρίου του 1873 στην Κωνσταντινούπολη, και ετάφη κατά επιθυμία του στο προαύλιο των Αρχιγενείων. Με διαθήκη, κληροδότησε στα Αρχιγένεια Εκπαιδευτήρια όλη την περιουσία του, η οποία τότε ανερχόταν στο ποσό των **33.000 χρυσών λιρών Τουρκίας**, ώστε να μη χρειαστεί ποτέ να ζητηθούν δίδακτρα από τις μαθήτριες.

Εκτός από τα Αρχιγένεια Εκπαιδευτήρια, τα οποία υπήρξαν το έργο που απορρόφησαν το μεγαλύτερο τμήμα της περιουσίας του, ο Αρχιγένης έκανε γενναίες δωρεές στην Ακαδημία Αθηνών, στη Σχολή Ιωαννίνων και σε άπειρα σχολεία τα οποία ίδρυσε σε διάφορα χωριά τα οποία στερούνταν εκπαίδευσης, στην Ανατολική Θράκη και την υπόλοιπη Ελλάδα. Διετέλεσε πρώτος Πρόεδρος του Φιλεκπαιδευτικού Συλλόγου Κωνσταντινουπόλεως και πρωτοστάτησε από τη θέση που κατείχε, στη συλλογή πόρων για την ίδρυση σχολείων όπου κρινόταν αναγκαίο.

Ο Σαράντης Αρχιγένης αναγνωρίστηκε από τους συγχρόνους του ως ένας από τους σπουδαιότερους Εθνικούς Ευεργέτες του Γένους. Η προσφορά του δεν εστιάστηκε μόνο στην αστείρευτη φιλανθρωπία και το πλούσιο συγγραφικό του έργο, αλλά και στο ακατάπαυστο ενδιαφέρον του για το κτίσιμο νέων σχολείων όπου υπήρχε Ελληνική Κοινότητα.

Το σπουδαιότερο δημιούργημά του υπήρξαν τα Αρχιγένεια Εκπαιδευτήρια, απ' όπου έβγαιναν δασκάλες με την υποχρέωση να μεταβούν στην πατρίδα τους και να ιδρύσουν σχολείο, τα έξοδα της ανέγερσης του οποίου πολλές φορές αναλάμβανε ο ίδιος, όταν η τοπική Κοινότητα δεν ήταν σε θέση να ανταπεξέλθει σε τέτοιο εγχείρημα.

Η Ζαρίφειος Παιδαγωγική Ακαδημία Αλεξανδρούπολης, λειτουργούσε συνεχώς μέχρι το έτος **1985**, με μόνη διακοπή το διάστημα της Γερμανοβουλγαρικής κατοχής (1941-1944). Εν τω μεταξύ κατά το σχολικό έτος 1966-1967 προστέθηκε και το Τμήμα Νηπιαγωγών, μονοετούς φοίτησης το οποίο επίσης στεγάζεται στο ίδιο κτήριο. Το **1986** αναβαθμίζεται σε Πανεπιστημιακή Σχολή και ιδρύεται και λειτουργεί το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης και το Τμήμα Προσχολικής Αγωγής του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης με έδρα την Αλεξανδρούπολη και το ακαδημαϊκό έτος 1966-1967 έχουμε την εισαγωγή των πρώτων φοιτητών. Συγχρόνως οι πανεπιστημιακές αυτές σχολές αποκτούν και νέες κτηριακές εγκαταστάσεις στη Ν. Χιλή.

ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ

Φίλιππος Μανουηλίδης: Ο Θρακιώτης επιφανής πολιτικός που ξεχάστηκε

*Γράφει ο **Θεόδωρος Ορδουμποζάνης***

Στη νεότερη ιστορία της Θράκης, Ανατολικής και Δυτικής (αναφερόμαστε στον 20ό αι.), ξεχωρίζουν μερικές προσωπικότητες που έδρασαν δυναμικά στον τότε παραπαίοντα ακόμη Ελληνικό χώρο και βοήθησαν με πολλούς τρόπους την ιδιαίτερη πατρίδα τους και οπωσδήποτε τους συμπατριώτες τους.

Ο συνεργάτης μας Θεόδωρος Ορδουμποζάνης συγκέντρωσε στοιχεία ενός απ' αυτούς, του Φίλιππου Μανουηλίδη, και ευγενικά μας τα παραχώρησε, για να ενημερωθούν οι φιλίστορες αναγνώστες του περιοδικού μας σχετικά με την προσφορά αυτής της προσωπικότητος.

Σ.Ε.

ΜΕΡΟΣ Β΄

Στον Ελληνοϊταλικό πόλεμο του 1940 φονεύεται ο γιος του Αθανάσιος, δικηγόρος και δημοσιογράφος, που υπηρετούσε στο Αλβανικό μέτωπο ως έφεδρος Ανθυπολοχαγός και ο οποίος τιμήθηκε μετά θάνατον με το Χρυσό Μετάλλιο Ανδρείας.

Κατά την διάρκεια της κατοχής βρίσκεται στην Αθήνα και ενεργοποιείται στη συλλογή και διανομή τροφίμων στους Εβρίτες πρόσφυγες της πρωτεύουσας. Στον Έβρο οι κάτοικοι της τότε λεγομένης «Ελεύθερης Ζώνης», του Έβρου, συγκινημένοι από το δράμα της πείνας των αδελφών Θρακών προσφύγων της Αθήνας, στέλνουν δωρεά φορτία τροφίμων (καλαμπόκι, σιτάρι, όσπρια κ.ά.) για να τους βοηθήσουν. Τα τρόφιμα αποθηκεύονται σε κάποιο κατάστημα της οδού Μητροπόλεως και τη διαχείριση-διανομή διενεργεί Επιτροπή στην οποία συμμετέχει και ο Φίλιππος Μανουηλίδης με Πρόεδρο τον αείμνηστο Μητροπολίτη Αλεξανδρουπόλεως Ιωακείμ Καβύρη. Εκεί λοιπόν, στο πατάρι της αποθήκης, όπου βρισκόταν η επιτροπή διανομής, ο Φίλιππος Μανουηλίδης ενθυμείται το γιατρό και παλιό Γερουσιαστή του Έβρου **Κωνσταντίνο Κουρτίδη**[1] που δυστυχούσε κάπου στην Αθήνα και προτείνει να αναζητηθεί και να σταλεί και σε αυτόν ποσότητα τροφίμων, ιδέα που ασπάζεται η επιτροπή· ενεργοποιείται το «Θρακικό Κέντρο» για την ανεύρεσή του και εκτελείται από τον παλιό βιβλιοπώλη της πόλης μας, έφηβο τότε, **Ελευθέριο Γιαννώτα**[2].

Μεγάλη όμως είναι και η συμβολή του στην προετοιμασία της άφιξης στην Αθήνα τον Οκτώβριο του 1944 της κυβέρνησης Εθνικής Ενότητας υπό τον Γεώργιο Παπανδρέου, η οποία βρισκόταν ακόμη στην Καζέρτα της Ιταλίας. Διορίζεται τριμελής επιτροπή αποτελούμενη από τους Φίλιππο Μανουηλίδη, Ιωάννη Ζεύγο και Θεμιστοκλή Τσάτσο, η οποία αναλαμβάνει να προετοιμάσει το

Διανομή τροφίμων στη Γερμανοκρατούμενη Αθήνα

1. Ο Κ. Κουρτίδης, γιατρός, φιλόλογος και λόγιος του 2ού αι. συνέγραψε το βιβλίο *«Ιστορία της Θράκης»* (1932), το οποίο χρησιμοποιούμε συχνά ως πηγή. (Αδριανούπολη 1870 - Αθήνα 1944)
2. Ο Ελευθέριος Γιαννώτας ήταν πατέρας του μέλους του Συλλόγου μας Ελένης Γιαννώτα-Καρτσακλή.

έδαφος για την ασφαλή άφιξη της σχηματισθείσης στο εξωτερικό ελληνικής κυβέρνησης και την τήρηση της τάξης. Από τα χαράματα της 12ης Οκτωβρίου οι τρεις τους είχαν εγκατασταθεί στα παλαιά ανάκτορα –σήμερα Βουλή των Ελλήνων– και συντόνιζαν τις εξελίξεις σε συνεργασία με τον αντιστράτηγο Παναγιώτη Σπηλιωτόπουλο, ο οποίος ανέλαβε στρατιωτικός διοικητής Αθηνών, τον συνταγματάρχη Παυσανία Κατσώτα και τον αστυνομικό διευθυντή Άγγελο Εβερτ. *«Ο βραχνάς της σκλαβιάς ετελείωσε στην Αθήνα. Ο Λαός, ο ηρωικός Λαός των Αθηνών, γιορτάζει αδελφωμένος τη λευτεριά του»* έγραφε ο Φίλιππος Μανουηλίδης ως εκπρόσωπος της Τριμελούς Επιτροπής στο πρώτο τηλεγράφημά του προς την κυβέρνηση.

2 Οκτωβρίου 1944. Τα Γερμανικά στρατεύματα αποχωρούν από την Αθήνα και ο λαός ξεχύνεται στους δρόμους με Ελληνικές σημαίες για να πανηγυρίσει για τη λευτεριά του.

Μετά την απελευθέρωση σχηματίζεται στις **18 Οκτωβρίου 1944** η Κυβέρνηση Εθνικής Ενότητας υπό τον Γεώργιο Παπανδρέου, ως συνέχεια της εξόριστης Κυβέρνησης που κατά τη διάρκεια της κατοχής βρισκόταν στο εξωτερικό. Λίγες ημέρες πριν, στις **9 Οκτωβρίου 1944**, είχε διαλυθεί και η Πολιτική Επιτροπή Εθνικής Απελευθέρωσης (η λεγόμενη «Κυβέρνηση του βουνού»). Η ορκωμοσία των υπουργών σε ελεύθερο ελληνικό έδαφος έγινε στις **23 Οκτωβρίου 1944** και σ' αυτήν συμμετέχει ως *«δεύτερος τη τάξει»* **Υπουργός Εσωτερικών ο Φίλιππος Μανουηλίδης**. Στις εκλογές της **31ης Μαρτίου 1946** εκλέγεται βουλευτής Έβρου του Εθνικού Κόμματος Ελλάδος του Γεωργίου Παπανδρέου και ορκίζεται ως Υπουργός Υγείας και Κοινωνικών Υπηρεσιών στις **27 Ιανουαρίου 1947** μέχρι **17 Φεβρουαρίου 1947** με Πρωθυπουργό τον Δ. Μάξιμο. Επανεκλέγεται βουλευτής Έβρου με το κόμμα του Γεωργίου Παπανδρέου στις εκλογές της **5ης Μαρτίου 1950** και στις εκλογές της **9ης Σεπτεμβρίου 1951**. Κατά το διάστημα αυτό διετέλεσε Υπουργός Εθνικής Άμυνας από **15 Απριλίου 1950** μέχρι **21 Αυγούστου 1950** στην κυβέρνηση του Νικολάου Πλαστήρα.

Στις εκλογές της **16ης Νοεμβρίου 1952**, αν και πρώτος με τον συνδυασμό των Φιλελευθέρων - ΕΠΕΚ με 12.306 σταυρούς, δεν επανεκλέγεται βουλευτής, αφού λόγω του εκλογικού πλειοψηφικού συστήματος, όλες τις έδρες στον Νομό Έβρου πήρε ο συνδυασμός του Ελληνικού Συναγερμού του Στρατηγού Παπάγου. Αυτό αποτέλεσε και την αιτία να αποχωρήσει από την πολιτική και **να ασχοληθεί με το «Θρακικό Κέντρο», το οποίο υπό την ηγεσία του μεγαλουργεί**.

Προικίζει φτωχές Θρακιώτισσες στη Δυτική Θράκη, βοηθά Δήμους και Κοινότητες που έχουν ανάγκη, βραβεύει μαθητές και μαθήτριες Δημοτικών και Γυμνασίων που έχουν διακριθεί για το ήθος και την επιμέλεια, ενισχύει οικονομικά ευαγή Ιδρύματα της περιοχής (ορφανοτροφεία, γηροκομεία) και βοηθά ποικιλοτρόπως πτωχούς Θράκες. Για τον λόγο αυτό το Θρακικό Κέντρο, σε ένδειξη τιμής και ευγνωμοσύνης για το μεγάλο του έργο και την εν γένει προσφορά του στη Θράκη τον ανακήρυξε ισόβιο επίτιμο Πρόεδρο και Μέγα αυτού Ευεργέτη.

Πάντοτε οραματιζόταν τη συνένωση όλων των Θρακικών Σωματείων της Αμερικής και πιστοί αφηγητές αυτών των πεποιθήσεών του είναι τα συνεχή άρθρα του στους τόμους των «Θρακικών» υπό τον τίτλο «Προς τον Απόδημον Ελληνισμόν». **Πίστευε πως μόνο ένας συμπαγής Οργανισμός θα ήταν δυνατό να μεγαλουργήσει στα ξένα και να διαιωνιστεί έτσι η συνέχεια της ελληνικότητας της Θράκης**.

Ο Φίλιππος Μανουηλίδης πέθανε το **1965** στην Αθήνα. Σήμερα τον θυμούνται μόνο κάποιοι από τους παλαιότερους κατοίκους του Έβρου. Οι νεότεροι τον αγνοούν!

Η ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗ ΤΟΥ ΧΘΕΣ

Ονόματα οδών της Αλεξανδρούπολης

Αλλαγές, σχόλια και προτάσεις

Γράφει ο ***δρ. Πασχάλης Χριστοδούλου***

Η δημοσίευση της εμπεριστατωμένης εργασίας του δρ. Πασχάλη Χριστοδούλου που ακολουθεί δεν έχει σκοπό να σας ενημερώσει απλώς για τις ονομασίες των οδών της Αλεξανδρούπολης ή για την αναπτυσσόμενη έκτασή της. Υπάρχουν πολύ κατατοπιστικά έντυπα, που έχουν εκδοθεί από την Περιφέρεια, τον Δήμο, τη Νομαρχία.

Στόχος μας είναι να δούμε τις αλλαγές των ονομάτων, να αναζητήσουμε ίσως το γιατί έγιναν αυτές οι αλλαγές, να προσδιορίσουμε την ιστορική αξία για την πόλη αυτή των ονομάτων και τέλος να επισημάνουμε τα ουσιαστικά λάθη της αναγραφής αυτών των ονομάτων στους οδοδείκτες.

Στο τεύχος αυτό ολοκληρώνουμε τις παρατηρήσεις, τα ερωτήματα και τις προτάσεις του γράφοντος και παρακαλούμε για τις δικές σας παρατηρήσεις και προτάσεις.

Σ.Ε.

ΜΕΡΟΣ Β΄

στ. Αλλαγή ονόματος δρόμων ατυχής έγινε π.χ. μεταπολεμικώς στην Αθήνα, όταν η Πανεπιστημίου και η Σταδίου μετονομάστηκαν σε Τσώρτσιλ και Ρούζβελτ. Μετά όμως επανήλθε η παλαιά ονομασία. Η οδός Πανεπιστημίου μετονομάστηκε αργότερα σε Βενιζέλου, όμως την αποκαλούν Πανεπιστημίου.

Στη Θεσσαλονίκη μετονομάστηκε η οδός Ανθέων σε Γεωργίου Παπανδρέου, ο κόσμος όμως χρησιμοποιεί την παλαιά ονομασία επειδή είναι συντομότερη.

Υπάρχουν πάμπολλα παρόμοια παραδείγματα ιδίως στις μεγάλες πόλεις Αθήνα και Θεσσαλονίκη.

ζ. Οι κάτοικοι της Αλεξανδρούπολης ήσαν περίπου **7.000** το **1911**. Το 1920 ήσαν 6.963, προστέθηκαν 6.205 πρόσφυγες και το 1922 έγιναν 13.168. Το 1951 ήσαν 16.632, έφθασαν τους 18.712 το 1961, τους 22.996 το 1971, τους 34.535 το 1981, τους 36.994 το 1991 και τους 48.885 το 2001.

Το 1927 που εκδόθηκε ο χάρτης Ι του Αθανασίου Σπανού δε θα πρέπει να υπερέβαιναν οι κάτοικοι τους 14.000.

Αξιοσημείωτο είναι ότι δυτικά στον χάρτη Ι το όριο κατοικιών είναι το γυμναστήριο, βορειοδυτικά ο ανοικτός χείμαρρος που μετά ένα μέρος του καλύφθηκε. Βόρεια το όριο κατοικιών είναι ο παλαιός Σιδηροδρομικός Σταθμός και ανατολικά ένας συνοικισμός αθιγγάνων και Λαχανόκηπος. Τα νέα νεκροταφεία είναι αρκετά μακριά, ενώ τώρα στον χάρτη ΙΙ περιβάλλονται από κατοικίες.

Ο πληθυσμός της πόλης (2014) θα πρέπει να προσεγγίζει τους 70.000 κατοίκους, δεδομένου ότι στον Δήμο Αλεξανδρούπολης έχουν συμπεριληφθεί η Ν. Χιλή, η Μάκρη, ο Μαΐστρος, ο Απαλός και τα Λουτρά.

η. Στη σύγκριση των ονομάτων των δρόμων διαπιστώνω ότι στην ονομασία Λεωφόρος Βασ. Αλεξάνδρου παραλείπεται από τον συντάκτη του χάρτη ΙΙ ο χαρακτηρισμός Βασιλέως.

Η οδός Προύσσης και η οδός Ραιδεστού επανεμφανίζονται στον χάρτη ΙΙ στο βόρειο μέρος, στην επέκταση της πόλης.

Ορισμένοι δρόμοι, όπως η Σκρα, δεν αναφέρονται στον χάρτη ΙΙ, ενώ αναφέρεται η βραχεία οδός Σπανού (Αθανασίου) κοντά στην Ακαδημία.

Η Αδριανουπόλεως στον χάρτη Ι έγινε Δικαστηρίου και η χρήση της λέξης Αδριανούπολη έγινε στον νέο δρόμο βόρεια του 1ου Δημοτικού Σχολείου που συναντάται με την Ιωακείμ Καβύρη και Εθνικής Αντίστασης.

θ. Για σύγκριση παραθέτω το πρώτο σχέδιο της πόλης που σχεδίασαν Ρώσοι τεχνικοί (1877).

ι. Θέματα για περαιτέρω μελέτη: α) Διερεύνηση των αρχείων του Δήμου Αλεξανδρούπολης για να διαπιστωθεί σε ποιες συνεδριάσεις ελήφθησαν αποφάσεις για τις ονομασίες των δρόμων της Αλεξανδρούπολης και ποίοι ήσαν τότε Δήμαρχοι και ποίοι οι εισηγητές. β) Δημοσίευση στον «Φάρο της Αλεξανδρούπολης» κειμένου για ορισμένους που τιμώνται με ονομασία δρόμου στην πόλη μας και δεν έχει μέχρι στιγμής αναφερθεί η ιστορία τους.

ια. Παραθέτω κατάλογο με πρόσωπα και μορφές της Αλεξανδρούπολης που προέρχονται από το ομώνυμο βιβλίο (2008), που αναφέρονται στους δρόμους του χάρτη ΙΙ και πρόσωπα που δεν αναφέρονται στον εν λόγω χάρτη.

ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ	ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ
ΖΑΡΙΦΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΛΕΟΝΤΑΡΙΔΗΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ
ΣΠΑΝΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	ΦΑΡΔΥΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
ΜΑΖΑΡΑΚΗΣ ΑΙΝΙΑΝ ΚΩΝ/ΝΟΣ	ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ ΙΩΑΚΕΙΜ
ΑΛΤΙΝΑΛΜΑΖΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ	ΣΑΜΟΘΡΑΚΗΣ ΑΧΙΛΛΕΑΣ
ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ ΙΩΝ	ΚΑΣΤΑΝΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Α΄	ΤΑΜΒΑΚΙΔΗΣ ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΣ
ΠΟΙΜΕΝΙΔΗΣ ΑΓΓΕΛΟΣ	ΜΑΜΕΛΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ
ΦΙΛΙΠΠΙΔΗ ΕΛΕΝΗ	ΚΑΛΠΑΚΑΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ
ΧΑΤΖΗΣΑΒΒΑ-ΦΩΤΙΟΥ ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ	
ΚΟΣΜΑΣ ΦΩΤΗΣ	

ιβ. Βιβλιογραφία

1. *Μεγάλη Ελληνική Εγκυκλοπαίδια, Αθήνα 1925*
2. *Εγκυκλοπαιδικόν Λεξικόν ΗΛΙΟΣ, Αθήνα 1951*
3. *Εγκυκλοπαίδεια ΠΑΠΥΡΟΣ, LAROUSSE, BRITANNICA, Αθήνα 2007*
4. *Πρόσωπα και Μορφές της Αλεξανδρούπολης (19ος-20ός αι.), έκδοση Π.Ψ.Σ. Αλεξανδρουπολιτών Αττικής, 2008.*

ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΑ

Η κατάσταση της παιδείας στην περιοχή Αλεξανδρούπολης στις αρχές του 20ού αιώνα

(Από ανέκδοτη έκθεση του Ίωνα Δραγούμη, υποπροξένου του Υποπροξενείου Δεδέαγατς - Αλεξανδρούπολης)

*Γράφει ο **Χρήστος Γ. Ανδρεάδης***

Ερευνώντας τα απόρρητα αρχεία του Υπουργείου Εξωτερικών (ΥΠ.ΕΞ) για τη σύνταξη του βιβλίου μου «Ο Κορυτσάς και Πρεμετής Φώτιος Καλπίδης (1862-1906), ο Πόντιος εθνομάρτυς ιεράρχης - πρώτο θύμα του μακεδονικού αγώνα», συνάντησα στην ακατάτακτη σειρά των εγγράφων και το έγγραφο αυτό, το οποίο, παραμένοντας ως τώρα ανέκδοτο, εκδίδουμε δημοσιεύοντάς το στις φιλόξενες στήλες του περιοδικού «Ο Φάρος της Αλεξανδρούπολης», σχολιάζοντάς το καταλλήλως για τα άκρως ενδιαφέροντα θέματα που θίγει.

Το έγγραφο βρέθηκε στο φάκελο με τα στοιχεία Α.Υ.Ε. 1907, αακ Κ και έχει ως εξής:

ΜΕΡΟΣ Β΄

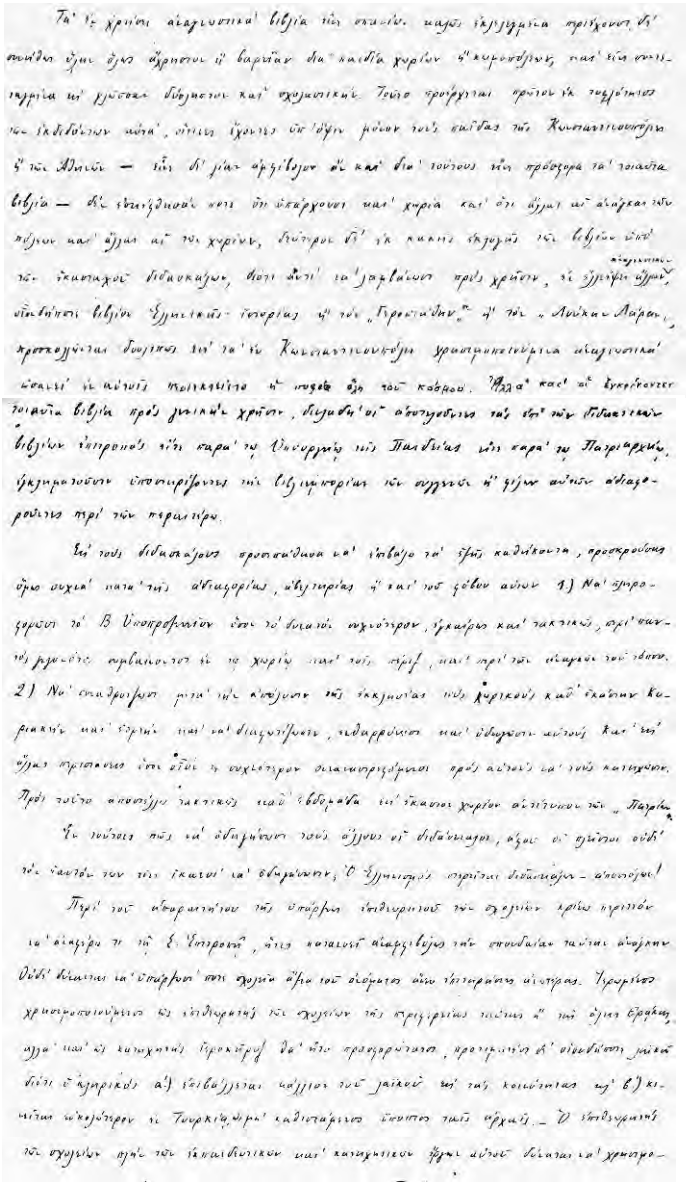

Τά ἐν χρήσει ἀναγνωστικά βιβλία εἶναι καλῶς ἐκλελεγμένα, περιέχουσι δέ συνήθως ὕλην ὅλως ἄχρηστον ἤ βαρεῖαν διά παιδία χωρίων ἤ κωμοπόλεων, καί εἶναι συντεταγμένα εἰς γλώσσαν δύσληπτον καί σχολαστικήν. Τοῦτο προέρχεται πρῶτον ἐκ τυφλότητος τῶν ἐκδιδόντων αὐτά, οἵτινες, ἔχοντες ὑπ' ὄψιν μόνον τοῦς παῖδας τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἤ τῶν Ἀθηνῶν -εἶναι δέ λίαν ἀμφίβολον ἄν καί διά τούτους εἶναι πρόσφορα τά τοιαῦτα βιβλία-, δέν ἐσκέφθησαν ποτέ ὅτι ὑπάρχουσι καί χωρία καί ὅτι ἄλλαι αἱ ἀνάγκαι τῶν πόλεων καί ἄλλαι αἱ τῶν χωρίων, δεύτερον δέ ἐκ κακῆς ἐκλογῆς τῶν βιβλίων ὑπό τῶν ἑκασταχοῦ διδασκάλων, διότι ἀντί νά λαμβάνωσι πρός χρῆσιν, ἐν ἐλλείψει ἄλλων ἀναγνωστικῶν, οἱονδήποτε βιβλίον ἑλληνικῆς ἱστορίας ἤ τόν «Γεροστάθην» ἤ τόν Λούκην Λάραν, προσκολλῶνται δουλικῶς εἰς τά ἐν Κωνσταντινουπόλει χρησιμοποιούμενα ἀναγνωστικά, ὡσανεί ἐν αὐτοῖς περικλείετο ἡ σοφία ὅλη τοῦ κόσμου. Ἀλλά καί οἱ ἐγκρίνοντες τοιαῦτα βιβλία πρός γενικήν χρῆσιν, δηλαδή οἱ ἀποτελοῦντες τάς ἐπί τῶν διδακτικῶν βιβλίων ἐπιτροπάς, εἴτε παρά τῷ Ὑπουργείῳ τῆς Παιδείας εἴτε παρά τῷ Πατριαρχείῳ, ἐγκληματοῦσιν ὑποστηρίζοντες τήν βιβλιεμπορίαν τῶν συγγενῶν ἤ φίλων αὐτῶν, ἀδιαφοροῦντες περί τῶν περαιτέρω.

Εἰς τούς διδασκάλους προσεπάθησα νά ἐπιβάλω τά ἐξῆς καθήκοντα, προσκρούσας ὅμως συχνά κατά τῆς ἀδιαφορίας, ἀβελτηρίας ἤ καί τοῦ φόβου αὐτῶν: 1ον) νά πληροφορῶσι τό Β.Ὑποπροξενεῖον ὅσον τό δυνατόν συχνότερον, ἐγκαίρως καί τακτικῶς, περί παντός γεγονότος συμβαίνοντος ἐν τῷ χωρίῳ καί τοῖς πέριξ, καί περί τῶν ἀναγκῶν τοῦ τόπου, 2ον) νά συναθροίζωσι μετά τήν ἀπόλυσιν τῆς ἐκκλησίας τούς χωρικούς καθ' ἑκάστην Κυριακήν καί ἑορτήν καί νά διαφωτίζωσιν, ἐνθαρρύνωσι καί ὁδηγῶσιν αὐτούς. Καί εἰς ἄλλας περιστάσεις ὅσον οἷόν τε συχνότερον συναναστρεφόμενοι πρός αὐτούς καί τούς κατηχῶσι. Πρός τοῦτο ἀποστέλλω τακτικῶς καθ' ἑβδομάδα εἰς ἕκαστον χωρίον ἀντίτυπον τῶν «Πατρίων».

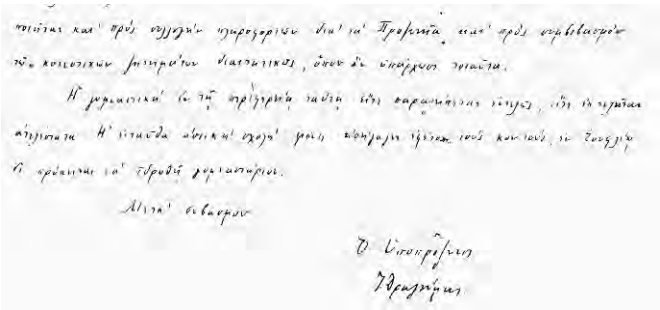

Ἐν τούτοις, πῶς νά ὁδηγήσωσι τούς ἄλλους οἱ διδάσκαλοι, ἀφοῦ οἱ πλεῖστοι οὐδέ τόν ἑαυτόν των εἶναι ἱκανοί νά ὁδηγήσωσιν; Ὁ Ἑλληνισμός στερεῖται διδασκάλων - ἀποστόλων!

Περί τοῦ ἀπαραιτήτου τῆς ὑπάρξεως ἐπιθεωρητοῦ τῶν σχολείων κρίνω περιττόν νά ἀναφέρω τι τῇ Σ. Ἐπιτροπῇ, ἥτις κατανοεῖ ἀναμφιβόλως τήν σπουδαίαν ταύτην ἀνάγκην. Οὐδέ δύνανται νά ὑπάρξωσί ποτε σχολεῖα ἄξια τοῦ ὀνόματος ἄνευ ἐπιτηρήσεως ἀνωτέρας. Ἱερωμένος χρησιμοποιούμενος ὡς ἐπιθεωρητής τῶν σχολείων τῆς περιφερείας ταύτης ἤ τῆς ὅλης Θράκης, ἀλλά καί ὡς κατηχητής ἱεροκήρυξ θά ἦτο προσφορώτατος, προτιμητέος δέ οἱουδήποτε λαϊκοῦ διότι ὁ κληρικός α) ἐπιβάλλεται κάλλιον τοῦ λαϊκοῦ εἰς τάς κοινότητας καί β) κινεῖται εὐκολώτερον ἐν Τουρκίᾳ, ὡς μή καθιστάμενος ὕποπτος ταῖς ἀρχαῖς. Ὁ ἐπιθεωρητής τῶν σχολείων πλήν τῶν ἐκπαιδευτικῶν καί κατηχητικῶν ἔργων αὐτοῦ δύναται νά χρησιμοποιεῖται καί πρός συλλογήν πληροφοριῶν διά τά Προξενεῖα καί πρός συμβιβασμόν τῶν κοινοτικῶν ζητημάτων διαιτητικῶς, ὅπου ἄν ὑπάρχωσι ταῦτα.

Ἡ γυμναστική ἐν τῇ περιφερείᾳ ταύτῃ εἴτε παραλείπεται ἐντελῶς εἴτε ἐκτελεῖται, ἀτελέστατα. Ἡ ἐνταῦθα ἀστική σχολή μόνη εἰσήγαγεν ἐφέτος τούς κοντούς, ἐν Σουφλίῳ δέ πρόκειται νά ἱδρυθῇ γυμναστήριον.

Μετά σεβασμοῦ, Ὁ Ὑποπρόξενος
Ἴ. Δραγούμης

ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Ιδιαιτέρως προσκρούει στα **αναγνωστικά βιβλία** που είναι συνταγμένα σε γλώσσα σχολαστική, γιατί οι εκδότες αυτών νομίζουν ότι έχουν να αντιμετωπίσουν μαθητές μεγαλουπόλεων, όπως η Κωνσταντινούπολη και η Αθήνα, ενώ αποτείνονται σε παιδιά μικρών χωριών με στενότατο ορίζοντα, για τα οποία καταλληλότερος είναι ο «**Γεροστάθης**» και ο «**Λουκής Λάρας**».

Επανερχόμενος στους δασκάλους, που τόσο τον ενδιαφέρουν για το λειτούργημα που εξασκούν και την ξεχωριστή τους θέση μέσα στο κοινωνικό σύνολο, συνιστά κατ' αρχάς να έρχονται συχνότερα σε **επικοινωνία με το Υποπροξενείο** για την επίλυση διαφόρων ζητημάτων που ανακύπτουν, ιδιαιτέρως μάλιστα τονίζοντας ότι είναι πολύ ωφέλιμο κάθε Κυριακή ή γιορτή μετά την απόλυση της εκκλησίας να συναναστρέφονται με τους κατοίκους των χωριών, διαφωτίζοντάς τους σχετικά με διάφορα θέματα και προπαντός **εξυψώνοντας το εθνικό τους φρόνημα**. Με άλλον τρόπο ο Δραγούμης προσπαθεί να τονώσει τη θέση του δασκάλου, παρομοιάζοντάς τον με έναν απόστολο που μεριμνά για τα εθνικά θέματα ως **εθναπόστολος**.

Τέλος επισημαίνει ότι απαραίτητος θεωρείται για την όλη εκπαιδευτική κατάσταση ο **επιθεωρητής των σχολείων**, διότι χωρίς επιτήρηση του έργου των δασκάλων και της παιδείας γενικά ματαιοπονούμε και τίποτα δεν μπορεί να επιτευχθεί, ιδιαιτέρως μάλιστα όταν είναι και **ιερωμένος (κληρικός)**, διότι ευκολότερα μπορεί να κινείται μέσα στα χωριά, ενώ τον λαϊκό επιθεωρητή τον υποπτεύονται περισσότερο οι Τούρκοι. Κλείνοντας την έκθεσή του δεν παραλείπει να αναφερθεί και στο **μάθημα της γυμναστικής**, που το θεωρεί σημαντικό, ένα μάθημα που τόσες υπόνοιες δημιουργούσε στους Τούρκους ως προανάκρουσμα επαναστατικής διαπαιδαγωγήσεως, ένα μάθημα που τότε είχε μόλις αρχίσει να διαδίδεται και στην περιφέρεια του Υποπροξενείου με την **ίδρυση γυμναστηρίου** στο Σουφλί.

Υπογραμμίζοντας τα κύρια σημεία της εκθέσεως του Δραγούμη, φρονούμε ότι ήταν μια ξεχωριστή προσωπικότητα με σπάνιες αρετές, ένας γνήσιος Έλληνας, άνδρας όχι μόνο πολιτικός, αλλά και έμπειρος στοχαστής με σπάνια σε εθνική ανάταση κείμενα, ένας άνθρωπος με ποικίλα χαρίσματα που λίγοι μπορούσαν να τον καταλάβουν για τα εθνικά του φρονήματα, ο άνθρωπος εκείνος που δίκαια τον μοιρολόγησε και ο εθνικός μας ποιητής Κωστής Παλαμάς με τον άδικο χαμό του, γράφοντας:

Λευκή, ας βαλθή όπου έπεσες κολώνα (όπως έπεσες γραφή να μην το λέη...)
λευκή, με της Πατρίδας την εικόνα, Μόνο εκείνη ταιριάζει να σε κλαίη βουβή, μαρμαρωμένη να σε κλαίη.

ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΝ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

13.) Ἐν τῷ σχολείῳ διδάσκονται τὰ ἑξῆς μαθήματα.

α'. Γλῶσσα Ἑλληνική. Ἀνάγνωσις καὶ κατανόησις πλείστων Ἑλλήνων συγγραφέων, ἀρχαίων καὶ βυζαντινῶν καὶ ὀλίγων νεωτέρων. Ἀνάγνωσις καὶ τῆς Γραφῆς. Ἐκθέσεις.

β'. Ἱστορία Ἑλληνική, ἀρχαία, βυζαντινή, νεωτέρα, ἰδίᾳ ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἱστορίαν τῶν περιοίκων ἐθνῶν. Βιογραφίαι μεγάλων ἀνδρῶν τῶν λοιπῶν ἐθνῶν.

γ'. Ἱστορία τῆς τέχνης, ἰδίᾳ τῆς Ἑλληνικῆς, ἀρχαίας καὶ βυζαντινῆς.

δ'. Ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία, ἰδίᾳ ἐν σχέσει πρὸς τοὺς ἀποστόλους, τὰ μοναχικὰ τάγματα, τοὺς ἱεραποστόλους. Προνόμια τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας.

(Απόσπασμα, Αρχείο Ιωάννη Μαζαράκη-Αινιάνος)

Ἰ. Δραγούμης

ΑΝΑΜΝΗΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ

Αφιέρωμα στα 90 χρόνια της Ορεστιάδας μας

Ο Ορέστης μας

Γράφει ο ***Γιώργος Ψύλλας***

ΜΕΡΟΣ Β'

Δεν τον πήγε κατ' ευθείαν στον "Τριπόταμο" σημείο ο Αινίτης καπετάνιος του Έβρου ποταμού, ο Πολύφημος. Χαζός δεν ήταν!

Σου λέει, άμα πάω τον ψόφιο κατ' ευθείαν στον "Τριπόταμο", θα κάνει το μπάνιο του, να ξεπλυθεί από τις Ερινύες, θα θάψει κάπου παραδίπλα έναν θεμέλιον λίθον, που θα γράφει «την πόλιν ταύτην Ορέστης Αγαμέμνονος ωκοδόμησεν» κατά πως του ζήτησε το Μαντείο των Δελφών και μην τον είδατε μετά, καπνός θα γίνει μην και χάσει τον θρόνο του στις Μυκήνες! Αμ, δε! "Θα του ψήσω το χέλι στα χείλη! Άμα δεν τον κάνω Θράκα, «Τριπόταμο» δεν βλέπει".

Όπως πήραν να ανεβαίνουν τον Έβρο ποταμό, με την ποταμόβαρκα του Πολύφημου, άρχισε και η κατήχηση του Ορέστη, για τα "θρακικά".

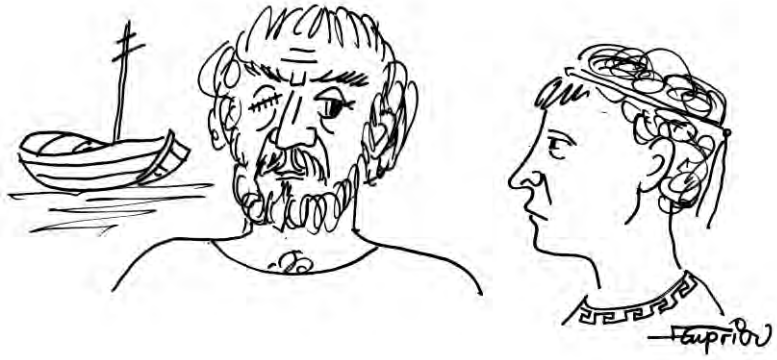

"Δε με λες, ρε πρίγκηψ! Πώς λέτε εσείς οι Αχαιοί το..."

Τον τάιζε χέλια και γουλιανούς. Τον πότιζε στυφό κρασάκι του Δορίσκου. Τον σταματούσε στα τσαρδάκια των ψαράδων του Έβρου και μπεκροπίνανε με τουρσιά και κυνήγια. Το τι στιφάδο έφαγε ο Ορέστης, δεν λέγεται. Κι από πάνω, όταν τα βράδια η αντάμωση έφτανε στο τσακίρ κέφι, βγαίνανε οι πίπιζες σε τρελούς σκοπούς θρακιώτικους, που δεν τους αντέχει ούτε ο ίδιος ο Διόνυσος και πιάνεται κι αυτός στους βακχικούς χορούς των ντόπιων, να ξεδώσει. Τον τρέλαναν τον καημένο τον Ορέστη! "Ω! Μα τον Δία!", έκανε επικλήσεις, μπας και του φύγει η βαρυστομαχιά και κλείσει μάτι ...αλλά... είχε και τον Πολύφημο από δίπλα να του θυμίζει "Ψιτ! Παλικάρι! Ο Δίας για τις Μυκήνες! Εδώ μόνο τον Ερμή παρακαλάμε. Πόσες φορές να σε το πω;"

Κάπου εκεί στον Άρδα, δεν τον πήγε πιο βόρεια να τελειώνουνε. Τον έστριψε δυτικά και χώθηκαν στην Ροδόπη. Και από κει, στον Αίμο και στον Θρακικό Πόντο και μέχρι τον Βόσπορο. Αμάν! Τι ήθελε να τον πάει στον Βόσπορο; Ο Ορέστης έπαθε περιβαλλοντικό έρωτα. "Εδώ να λουστώ. Εδώ να κτίσω! Το μέρος μου! Δεν πάω πουθενά".

Είδε κι έπαθε να τον ξεκολλήσει ο Πολύφημος! "Κοίτα να σε πω κάτι, ρε Αχαιέ. Αυτό το μέρος το 'πιασε ο ίδιος ο θεός και μην το σκέφτεσαι"

"Εγώ κύριε, Πολύφημε..."

"Εγώ και ξερός! Πρώτα-πρώτα ρε, δε βλέπεις; Σε φαίνεται για τριπόταμο σημείο;"

"Αληθώς, ουχί!"

"Ουχίξινος! Άντε πάμε κι έχουμε δρόμο ακόμη"

Έναν χρόνο τον γύριζε στη Θράκη, από τον Ίστρο και μέχρι τη θάλασσα, από τον Στρυμόνα και μέχρι τον Βόσπορο, έπρεπε να τον βαφτίσει πρώτα στο μεδούλι των Θρακών και μετά να λουστεί και να χτίσει πόλη.

Κάποτε τον έφτασε στο τριπόταμο. Έβρος, Άρδας, Τούντζας! Μεγαλείο!

"Βούτα!"

"Αύτανδρος;"

"Ρε, άϊ στον εξαποδώ, μ' έπρηξες με τις ελληνικούρες σου! Τσίτσιδος! Βούτα!", ούρλιαξε και του έδωσε μια κλωτσιά! Κλωτσιά αγανάκτησης.

Πλύθηκε, ξεπλύθηκε από τις αμαρτίες του και ο Πολύφημος τον πήγε παραδίπλα, στο πιο όμορφο κομμάτι του τριπόταμου να χτίσει την πόλη, που έλεγε ο χρησμός.

"Έξοχον ένα μέρος!"

"Χτίζε κι άσε τα φυσιολατρικά σου. Πάω να σε φέρω κτιστάδες", τον είπε ο Πολύφημος.

Σε λίγο καιρό, στο μέρος φύτρωσε θαρρείς, μια πόλη όνειρο. Θα ήταν γραμμένο απ' τους θεούς, να γίνει μια πρωτεύουσα του κόσμου. Στα βαφτίσια της, πρόκαμε ο Πολύφημος και βροντοφώναξε το όνομά της "ΟΡΕΣΤΙΑΔΑ!", μήπως και ο βασιλόπαις την ονόμαζε Αγαμεμνονιάδα! Φρίκη!

Η Ιστορία δεν λέει αν ο Ορέστης του Αγαμέμνονα, έφυγε από την πόλη του.

Αφού δεν λέει, λέω εγώ, πως δεν έφυγε ποτέ από την Ορεστιάδα του. Και η ψυχή του, όταν θα πέθανε, στην πόλη του θα έμεινε, να την προσέχει. Δεν φεύγουνε απ' τον παράδεισο για παλάτια, που βρωμάνε θάνατο.

Η Ορεστιάδα του υπάρχει ακόμη. Πέρασε η «Ιστορία» των αιώνων από πάνω της, μα... άντεξε και θ' αντέχει και στο μέλλον. Τι κι αν άλλαξε ονόματα και την είπανε Αδριανούπολη και τώρα την λένε Εντίρνε; Ζει και βασιλεύει. Κι όταν η κακιά μας μοίρα, μας έδιωξε από κοντά της, σταθήκαμε κατάματα απέναντί της, δίπλα της, να την βλέπουμε μέρα και νύχτα ολοζώντανη, με όση στοργή κοιτά κατάματα η κόρη τη γερόντισσα μάνα της. Κι εκεί, από ενενήντα χρόνια τώρα, χτίζουμε νέο κόσμο, νέα όνειρα, φυτεύουμε το καλό δέντρο του μέλλοντος, πιστοί στο όνομά της. Νέα Ορεστιάδα!

Και μου 'ρχεται μια μυρωδιά ανατολής από καιρό! Ένα άρωμα ελπίδας. Ο Έβρος κι αν είναι σύνορο λαών, σήμερα είναι. Αύριο... Αύριο ποιος ξέρει; Μπορεί να γίνει πάλι δρόμος προκοπής της Θράκης. Άλλωστε, πώς γίνεται να βλέπω ακόμη στα νταλιάνια της Αίνου, όρθιο πάνω στην νταρντάνα του τον μυθικό καπτάν Πολύφημο και να βαστά μια ζυγαριά, της Ιστορίας τη ζυγαριά και με λέει: "Κοίτα Αλεξανδρουπολίτη! Τα τάσια της ζυγαριάς μια γέρνουν από δω, αύριο όμως θα γέρνουν από κει! Έτσι πες τους".

Χρόνια αιώνων να ζεις και να προκόβεις αγαπημένη μας Νέα Ορεστιάδα, σαν τη μάνα σου!

Χαιρετώ σας.

Ανακοίνωση

Η κ. Τζούλια Φανφάνη-Μαλακόζη προσφέρθηκε ευγενικά να εξυπηρετήσει τους παραλήπτες του περιοδικού μας, της Αλεξανδρούπολης, οι οποίοι επιθυμούν να καταθέσουν τη χορηγία τους ώστε να συνεχισθεί η έκδοση του περιοδικού μας.

Θα δέχεται στο Ιστορικό Μουσείο της Αλεξανδρούπολης κάθε Τετάρτη, Πέμπτη, Παρασκευή και Σάββατο πρωί, ώρες 10:30-14:00. Τηλ.: 25510 28926

Τηλέφωνο οικίας κ. Φανφάνη: 25510 26247

Κινητό: 6974 596155

Κοινωνικά

• Αναγγέλλουμε τον θάνατο του **Βασίλη Αγγελίδη**, έγκριτου μέλους της τοπικής κοινωνίας (ιδρυτής - διευθυντής της Φιλαρμονικής του Δήμου Αλεξανδρούπολης), καθώς και της αγαπημένης και χιλιοταλαιπωρημένης **Κικής Μουρίκα** ως επίσης και της γλυκύτατης **Μαρίνας Γερέλκεν-Θεοδώρου**.

Θερμά συλλυπητήρια στους οικείους τους.

Οι εν Αθήναις συμμαθητές τους

• Το πρώτο 10ήμερο Δεκεμβρίου 2014 έφυγε από κοντά μας η **Έφη Πανταζή** του Νικολάου, ετών 55. Η εκλιπούσα υπήρξε τακτικό μέλος του Συλλόγου μας και μετείχε συχνά σε πολλές εκδηλώσεις.

Στην αδελφή της και στους λοιπούς συγγενείς τα ειλικρινή μας συλλυπητήρια.

Διόρθωση

Στο προηγούμενο τεύχος και στο άρθρο του Βασίλη Σαραφιανού *"Τα κυνήγια, οι κυνηγοί και τα «ντουφέκια» στη μεταπολεμική Αλεξανδρούπολη"*, μεταξύ των παλαιών γνωστών κυνηγών αναφέρθηκε λάθος το όνομα Κώστας Αυγελίδης αντί του ορθού **Κώστας Αυγετίδης**.

Ο Κώστας Αυγετίδης, που έφυγε από τη ζωή πριν από μόλις δύο χρόνια, υπήρξε το τελευταίο μεγάλο ντουφέκι της Αλεξανδρούπολης.

Στην παρέα των κυνηγών διακρίνουμε τον Άγγελο Ποιμενίδη, τον Κυριάκο Βογιατζή, τον Β. Πρωτοσυγγέλου και τον Ευάγγελο Τσιακίρη.

Ανακοίνωση

Αγαπητοί αναγνώστες

Σας ενημερώνουμε ότι τα αποτελέσματα από τους δύο διαγωνισμούς, που "προκηρύξαμε'' μέσα στα πλαίσια του διπλού εορτασμού του Συλλόγου μας, θα ανακοινωθούν στο επόμενο τεύχος, Ιανουαρίου - Φεβρουαρίου - Μαρτίου 2015.

Η μετάθεση αυτή έγινε με σκοπό να παρατείνει την προθεσμία υποβολής μέχρι και τέλος Δεκεμβρίου 2014.

Η Συντακτική Επιτροπή

Η ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗ ΤΟΥ ΧΘΕΣ

Ευάγγελος Β. Βελισσαρόπουλος

Ειδικός Παιδίατρος

Γράφει η ***Φωτεινή Βελισσαροπούλου***

Συμμετέχοντας στο θέμα ***"Ιατροί και θεραπευτικά μέσα στην Αλεξανδρούπολη τα πρώτα μεταπολεμικά χρόνια"***, σκιαγραφώ τον πατέρα μου με ό,τι αυτό συνεπάγεται, δηλαδή έντονες συναισθηματικές διακυμάνσεις, αναμνήσεις μιας άλλης εποχής, μισού αιώνος πίσω και έρευνα - ψάξιμο σχολαστικό σε διπλώματα, λογοτύπους, φωτογραφίες, γράμματα κ.λπ.

Ο πατέρας μου ήταν γέννημα-θρέμμα Αθηναίος. Κατά συνέπεια σπούδασε Ιατρική με αφάνταστες στερήσεις στο Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο της Αθήνας και πήρε το πτυχίο του στις 10.5.1937, μόλις είκοσι τεσσάρων ετών. Τα έτη 1948 έως 1950 πήρε την ειδικότητα του Παιδιάτρου, όντας ήδη οικογενειάρχης με τρία παιδιά.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ
ΕΙΔΙΚΟΣ ΠΑΙΔΙΑΤΡΟΣ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΙΣ

ΤΗΛΕΦ. 7-87

Η μητέρα του Τριανταφυλλιά, γεννημένη στη Σαμοθράκη με καταγωγή από τη Φιλιππούπολη της Ανατολικής Ρωμυλίας (το γένος Παπαγιάννη) είχε σπουδάσει στο Ζαρίφειο Διδασκαλείο της πόλεως εκείνης και ήταν εξαιρετική δασκάλα. Αναπολώ τα συναρπαστικά παραμύθια που διηγείτο.

Το 1951 εγκατασταθήκαμε μονίμως στην Αλεξανδρούπολη. Πήγαινα στην Τρίτη Δημοτικού. Ήταν ήσυχη επόχή μετά τα αφόρητα δεινά της προηγούμενης δεκαετίας, με την πόλη ειδυλλιακή, τον κόσμο καλό, δημιουργικό και αγωνιστή στον δύσκολο αγώνα της επιβίωσης. Στην επαρχία, στα χωριά επικρατούσε φτώχεια, άγνοια, αμάθεια αλλά και αξιοπρέπεια.

Η άφιξη του Παιδιάτρου αντιμετωπίσθηκε από πολλούς συναδέλφους με αντιπαλότητα λόγω της ειδικότητας του νέου γιατρού που αποσπούσε μεγάλο μέρος πελατείας, των παιδιών δηλαδή. Αυτό ξεπεράστηκε συν τω χρόνω λόγω της ύπαρξης των ειδικών περγαμηνών του πατέρα μου.

Την εποχή εκείνη η κατοικία του γιατρού συνυπήρχε με το ιατρείο. Χρέη γραμματέως και τηλεφωνήτριας επιτελούσε η σύζυγος ή το μεγαλύτερο παιδί. Δεν υπήρχε το σημερινό ωράριο επισκέψεων. **Ο γιατρός ήταν "παντός καιρού", διαθέσιμος μέρα-νύχτα, όταν τον καλούσε το καθήκον**. Επίσης το θέμα της αμοιβής των γιατρών για "εν ιατρείω", "κατ' οίκον" και μεταμεσονύχτιες επισκέψεις, δεν είχε θεσμοθετηθεί ακόμη από τον Ιατρικό Σύλλογο Αθηνών. Διευθετήθηκε αργότερα. Μεταφορικό μέσο τη δεκαετία του '50 για τον επαρχιακό γιατρό ήταν το ποδήλατο ή το παϊτόνι, αμάξι με άλογο. Το αυτοκίνητο σπάνιζε.

Η πελατεία περιελάμβανε όλα τα κοινωνικά στρώματα: εγγράμματους, αγράμματους, αμαθείς, χωρικούς, μουσουλμάνους, Σαρακατσάνους, ακόμη και διερχόμενους ξένους τουρίστες από τη Θράκη. Ο γιατρός έπρεπε να είναι βασικά επικοινωνιακός, κατανοητός, υπομονετικός και προσηνής. Τον θυμάμαι συχνά με ανοιχτό το παιδιατρικό σύγγραμμα να διαβάζει και να εξηγεί στους γονείς τα συμπτώματα και τις θεραπευτικές μεθόδους.

Συνταγογραφούσε καλά φάρμακα με μέτρο. Ήταν φοβερά σχολαστικός με τους κανόνες υγιεινής και απολύμανσης. Κάτι που μου κληροδότησε και έκανε φοβερή εντύπωση στον περίγυρό μου. Στις διαγνώσεις του, ιδιαίτερα

23/5/1948. Στο Νοσοκομείο Παίδων Αθήνα, με τους συναδέλφους του.

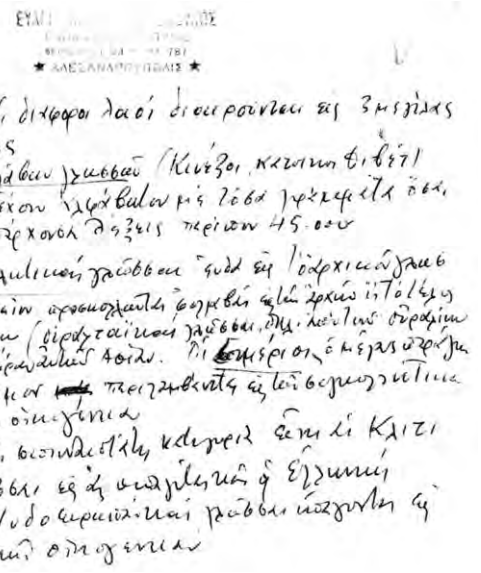

Ο γραφικός του χαρακτήρας

στα δύσκολα περιστατικά, ήταν αλάνθαστος. Καταπιανόταν με απελπιστικές καταστάσεις παιδιών και μόνο, όταν οι υποδομές της πόλης δεν βοηθούσαν, δεν υπήρχαν τα μέσα, έστελνε πάραυτα τους γονείς με το παιδί στο Νοσοκομείο των Παίδων στην Αθήνα, για τη σωτηρία. Έκανε και μεταγγίσεις.

Ως άνθρωπος ήταν τακτικός, συνεπής, έντιμος, μελετηρός με πάρα πολλά ενδιαφέροντα για την κλασική μουσική, λογοτεχνία, θέατρο και το ποδόσφαιρο (ήταν φανατικός Παναθηναϊκός). Είχε βέβαια και τις ιδιορρυθμίες του, όπως όλοι οι γιατροί άλλωστε.

Στα σαράντα πέντε χρόνια που απουσιάζω από τη Θράκη συνάντησα και συναντώ πολλούς Θρακιώτες, Σαμοθρακίτες, γνωστούς και αγνώστους που θυμούνται πάντοτε τον γιατρό με αγάπη, με σχόλια του τύπου «μας μάλωσε», «με βοήθησε πολύ», «με έσωσε», «ήταν καταδεκτικός», ήταν «ο γιατρός των παιδιών και των... εγγονών μου στη Θεσσαλονίκη».

Δυο-τρεις συμμαθητές του είχαν γίνει καθηγητές Πανεπιστημίου. Το θέμα το σχολίαζε αδιάφορα, μάλλον σκωπτικά, λόγω της γνωστής αναξιοκρατίας εν Ελλάδι από καταβολής... κόσμου.

ΔΩΡΕΕΣ ΚΑΙ ΧΟΡΗΓΙΕΣ

1	Αγγελίδης	Αθανάσιος	€ 30,00
2	Αγγελίδης	Απόστολος	€ 50,00
3	Αγγελίδης	Νικόλαος	€ 20,00
4	Αγγελίδου - Σίμου	Βασιλική	€ 50,00
5	Αγγελοπούλου	Ιφιγένεια	€ 50,00
6	Αϊβατζίδου	Μαρία	€ 20,00
7	Ακριβός	Ιωάννης	€ 20,00
8	Αλιφεράκη/Βένου	Πολύμνια	€ 40,00
9	Ανεστοπούλου	Διονυσία	€ 20,00
10	ΑΝΩΝΥΜΗ	Αθήνα	€ 30,00
11	Αποστολίδου	Άννα	€ 40,00
12	Ασκητή	Παρασκευή	€ 50,00
13	Βαβελίδης	Δημήτριος	€ 20,00
14	Βαντή	Ρηγούλα	€ 20,00
15	Βαρβέρη-Κράουζε	Μαρία	€ 30,00
16	Βατίτση	Ευγενία	€ 20,00
17	Βαφειάδου	Ιωάννα	€ 20,00
18	Βαχαρόπουλος	Κλεόβουλος	€ 50,00
19	Βουζούβαλη	Σοφία	€ 20,00
20	Βουτσάς	Ιωάννης	€ 20,00
21	Βραχιολίδης	Ιωάννης	€ 20,00
22	Γιαννούλη-Παπαθωμά	Αικατερίνη	€ 50,00
23	Γιαννούτσου	Ευγενία	€ 50,00
24	Γκαμπράνης	Δημήτριος	€ 20,00
25	Γκατζογιάννης	Κωνσταντίνος	€ 20,00
26	Δασκαλόπουλος	Γεώργιος	€ 15,00
27	Δελήγαγας	Απόστολος	€ 20,00
28	Ευφραιμίδης	Ηρακλής	€ 20,00
29	Ηλιοπούλου	Φωτεινή	€ 50,00
30	Θηβαίου-Σεργιάδου	Ινώ	€ 100,00
31	Ιωαννίδου	Ευδοξία	€ 50,00
32	Ιωαννίδου-Τόλκα	Ερμίνα	€ 30,00
33	Ιωαννίδου-Φίλη	Αθανασία	€ 50,00
34	Ιωάννου	Παναγιώτης	€ 20,00
35	Καλλίδου	Ευαγγελία	€ 20,00
36	Καλόθετος	Κωνσταντίνος	€ 20,00
37	Καραγιαννίδου-Παπαϊωάννου	Ευανθία	€ 50,00
38	Καράμπαλη	Αλέκα	€ 20,00
39	Καράμπαλη-Μουλατσιώτου	Άννα	€ 20,00
40	Καράμπαλης	Βασίλειος & Δέσποινα	€ 70,00
41	Καρινιωτάκης	Κώστας	€ 20,00
42	Καρύδη	Αικατερίνη	€ 20,00
43	Καστελιώτη-Φελά	Ελισάβετ	€ 20,00
44	Κατιρζίδης	Δημήτριος	€ 100,00
45	Κεβρεκίδης	Γεώργιος	€ 50,00
46	Κεραμιδάρης	Ευρυβιάδης	€ 50,00
47	Κεσίσογλου	Ιωάννης	€ 50,00
48	Κοντοπούλου	Ευγενία	€ 20,00
49	Κοσμίδου-Κωνσταντινίδου	Αναστασία	€ 30,00
50	Κοτσαμπάση	Ρίτα	€ 20,00
51	Κοτσώνη	Δώρα	€ 15,00
52	Κουϊνέλη	Χρυσούλα	€ 20,00
53	Κουραντζής	Χρήστος	€ 50,00
54	Κουτρούλας	Βασίλειος	€ 50,00
55	Κριτού-Καρανάσιου	Αγγελική	€ 20,00
56	Κριτού-Λάγια	Ελπίδα	€ 20,00
57	Κωνσταντοπούλου	Αδριανούλα	€ 20,00
58	Λευθεριώτης	Ευστάθιος	€ 20,00
59	Λυμπόπουλος	Αναστάσιος	€ 100,00
60	Λυμπόπουλος	Θέμης	€ 100,00
61	Μανίκα-Ασπρίδου	Σοφία	€ 100,00
62	Μασούρας	Χάρης	€ 50,00
63	Μηνόπουλος	Γεώργιος	€ 100,00
64	Μιχαήλ	Δημήτριος	€ 50,00
65	Μόσιαλου	Άννα	€ 20,00
66	Μουζακίτης	Αθανάσιος	€ 20,00
67	Μπάμιος	Κωστας	€ 20,00
68	Μπαξεβάνη	Ευλαβία	€ 20,00
69	Μπιλιμπίνης	Ξάνθιππος & Ελένη	€ 50,00
70	Ξενουδάκη	Νίτσα	€ 20,00
71	Ξυράφη	Βασιλική	€ 20,00
72	Παλαμίδα	Ελπίδα	€ 50,00
73	Παμπορίδης	Δημήτριος	€ 30,00
74	Παμπορίδης	Στέφανος	€ 30,00
75	Παπαδανιήλ-Τσογκαράκη	Χρυσούλα	€ 30,00
76	Παπαδόπουλος	Αχιλλέας	€ 20,00
77	Παπαδόπουλος	Απόστολος	€ 15,00
78	Παπαδόπουλος	Δημήτριος	€ 20,00
79	Παπαφράγκος	Παναγιώτης	€ 30,00
80	Παπαχρήστου	Χρήστος	€ 50,00
81	Παυλίδου	Χρύσα	€ 25,00
82	Πολυχρονίου	Σοφία	€ 20,00
83	Πουλιάδου	Άσπα	€ 50,00
84	Ρακιτζή-Καλφοπούλου	Λιθαρή	€ 20,00
85	Ρούμπου	Αικατερίνη	€ 40,00
86	Σαλαμούρης	Πλάτωνας	€ 40,00
87	Σιτμαλίδης	Ευάγγελος	€ 50,00
88	Σταματοπούλου	Χρυσάνθη	€ 50,00
89	Σωτηριάδης	Στρατής	€ 20,00
90	Τζιμοτούδης	Παναγιώτης	€ 20,00
91	Τσακίρη - Καραμιχάλη	Καίτη	€ 20,00
92	Τσιντίρης	Κωνσταντίνος	€ 50,00
93	Τσιφουτίδης	Θεόκλητος	€ 20,00
94	Τσομπανίδου	Στέλλα	€ 50,00
95	Τσότρας	Νικόλαος	€ 100,00
96	Φαράτσης	Ιωάννης	€ 100,00
97	Φιλιππίδου	Θεογνωσία	€ 200,00
98	Φραγκίδης	Παναγιώτης	€ 50,00
99	Χατζημουρατίδου	Ματίνα	€ 50,00
100	Χριστοδούλου	Πασχάλης	€ 50,00

ΚΟΙΤΑΖΟΝΤΑΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΙΣΩ

«Πατριδογραφία»

Γιαλό-γιαλό από τη γειτονιά των σύγχρονων Ικάρων ως την περιοχή της Σπηλιάς του παμπάλαιου Πολύφημου

Γράφει ο ***Γιώργος Χατζηανδρέου***

ΜΕΡΟΣ Β΄

Προχωρώντας δυτικώτερα, μέχρις εκεί που εκβάλλει το ποταμάκι του Μαΐστρου «Καραμάνος», ο βυθός έχει αποκτήσει τέτοια ποικιλία μορφών που γίνεται φιλόξενος για διάφορα ψάρια της ακτής και όστρακα όπως: μύδια, πορφύρες, κοχλιούς, ναυτίλους, πεταλίδες και διάφορα άλλα είδη· ακόμη και «σκαλτζίνια», τους καρκινοειδείς... καταληψίες των άδειων οστράκων, που το πίσω μαλακό τους τμήμα ήταν πρώτης τάξεως δόλωμα. Δεν απουσίαζαν φυσικά και οι αχινοί, που οι χαβιαρωμένοι είχαν επάνω τους τα γνωστά ενδεικτικά βοτσαλάκια. Μόνο που για το μάζεμά τους, στα κάπως βαθύτερα νερά, χρειαζόταν βάρκα με γυαλί και «αχινολόγο»· χειροποίητο εργαλείο από μακρύ καλάμι που η βάση του χωρίζεται (με δύο βαθειές μαχαιριές) σε τέσσερις λάμες, μήκους μιας σπιθαμής τουλάχιστον, ώστε με παρεμβολή και δέσιμο ενός βότσαλου να μένουν μισάνοιχτες σχηματίζοντας μια αρπάγη αχινού με σφήνωμα.

Στα αβαθή νερά υπήρχαν ριζωμένοι στα βραχάκια «κολυφάδες» (γαλίπες ή θαλάσσιες ανεμώνες) επικίνδυνοι σαν τσούχτρες, που μόλις πλησιάσεις κάτι στα πολύχρωμα τοξικά πλοκάμια τους τα εξαφανίζουν μαζεύοντάς τα αστραπιαία. Γνωστά και συνηθισμένα πράγματα· το άγνωστο και ασυνήθιστο όμως είναι ότι, με σχετικά εύκολο καθάρισμα και μαρινάρισμα, γίνονται με χυλό... απίστευτης νοστιμιάς τηγανίτες, για ρακομεζές. Το μάζεμά τους γίνεται προσεκτικά με πηρούνι.

Στις ίδιες πέτρες και βραχάκια του βυθού της ακτής φιλοξενούνται και δύο ειδών καβούρια. Οι μακροπόδαροι μικρόσωμοι, γυαλιστεροί και σβέλτοι «τσαγανοί» με τις μακριές και επικίνδυνες δαγκάνες, και τα μεγάλα βραδυκίνητα μαλιαρά «παγούρια», (βασιλικά καβούρια) που δεν έχουν τίποτε να ζηλέψουν από τους αστακούς σε γευστικότητα. Το κυνήγι τους, μάζεμα στην πραγματικότητα, ήταν μια ευχάριστη απασχόληση και η νοστιμιά των μαγειρεμένων ανάλογη των αστακών, όταν γινόταν με τον ίδιο τρόπο, αλλά πολύ μεγαλύτερη, όταν ψήνονταν στη σχάρα· ακόμη και οι τσαγανοί στη... σούβλα έσπαζαν μύτες και εύφραιναν γλώσσα. Η μέθοδος συλλογής τους στο ίδιο μέρος εξαρτιόταν από τη φάση της παλίρροιας που επικρατούσε.

Όταν είχε πλημμυρίδα, συνήθως τα πρωινά, το κυνήγι τους ήταν δύσκολο μέσα στο νερό κάτω από τις πέτρες ή ανάμεσά τους, όταν είχε αεράκι με προβληματική ορατότητα. Σιγά-σιγά όμως με την πείρα που απέκτησα έκανα ένα πολύ απλό εργαλείο (ένα σύρμα χονδρό που κατέληγε σε Γ) και μ' αυτό σκάλωνα τις πέτρες και τις κουνούσα. Αν υπήρχε από κάτω κάβουρας, έβγαινε ενοχλημένος και έτρεχε φοβισμένος να ξανακρυφτεί αλλού· όταν δεν τα κατάφερνε, στεκόταν απέναντι ηρωικά και με τις δαγκάνες του σε αμυντική έκταση, σηκωνόταν στα πίσω πόδια του. Τότε έβαζα μπροστά του την άκρη Γ του σύρματος και, αν το δάγκωνε, αστραπιαία τον έρριχνα στο δοχείο που τους μάζευα· αν δεν δάγκωνε το σύρμα, τότε με μεγάλη προσοχή και γρήγορη κίνηση τον έπιανα από επάνω με την παλάμη ανάμεσα στις ανοιχτές δαγκάνες. Απέφευγα να τους καμακώνω γιατί με το τρύπημα έσπαζε το κέλυφός τους και, στο ψήσιμο

ή βράσιμο, διέρρεε η παχύρρευστη σάρκα τους. Αν καμμιά φορά τύχαινε θηλυκός με αυγά στην αναδιπλωμένη φαρδιά ουρά του, στο κάτω μέρος του, τον ξανάρριχνα στη θάλασσα. Οι αρσενικοί έχουν στενή και μυτερή αναδιπλωμένη ουρά από κάτω.

Ένα πρωινό λοιπόν, ενώ έψαχνα για παγούρια με τη συρματόβεργα στο χέρι περπατώντας μέσα στο νερό μέχρι τα γόνατα, ξαφνιάστηκα από έναν δυνατό παφλασμό λίγα μέτρα παραδίπλα μου. Πρόλαβα και είδα μια γυαλιστερή σκουρόχρωμη ουρά μεγάλου ψαριού να βυθίζεται. Μετά από μερικά λεπτά συγκλονίστηκα βλέποντας, ακριβώς μπροστά μου, μισή... τσιπούρα να κατευθύνεται προς την ακτή κινώντας σαν κουπιά τα, μετά το κεφάλι, πλαϊνά πτερύγια που της είχαν μείνει, ενώ έσερνε τα ξέφτια της σάρκας της και τα παρτάλια των εντέρων και σπλάχνων της. Την πήρα στα χέρια μου και ενώ έμεινε ακίνητη μέσα στις παλάμες του, ελπίζοντας ίσως σε ευθανασία, μου φάνηκε ότι το στρογγυλό, γυάλινο και ανέκφραστο ψαρίσιο μάτι, είχε τώρα μια έκφραση ανείπωτης οδύνης και η σταγόνα του νερού που κύλισε έμοιαζε με δάκρυ. Ο ξαφνικός παφλασμός ήταν η επίθεση κυνηγόψαρου στην τσιπούρα και η αρχή της τραγικής κατάληξής της.

Ήταν μια φάση του κύκλου ζωής στο ζωικό βασίλειο· αυτό που ο άνθρωπος λέει πολύ απλά «το μεγάλο ψάρι τρώει το μικρό», χωρίς να βάζει ποτέ τον εαυτό του στη θέση του «μικρού ψαριού». Έμαθε να είναι πάντα «το μεγάλο ψάρι» που στη ζωή του τρώει χιλιάδες ψάρια, χωρίς να εξαιρεί τα πουλιά και τα άλλα ζώα κάθε μεγέθους.

Προτού παρασυρθώ σε άλλες ανώφελες σκέψεις επιτάχυνα το τέλος της τσιπούρας και «ανεπηρέαστος» προσπάθησα να συνεχίσω το ψάξιμο για καβούρια.

Όταν είχε άμπωτη, συνήθως τα μεσημέρια, με το τράβηγμα της θάλασσας έμενε εκτός νερού αλλά αρκετά υγρή, μια πλατιά ζώνη ακτής που οι περισσότερες πέτρες της έκρυβαν από κάτω παγούρια. Όταν σήκωνες την πέτρα, έβρισκες από κάτω φωλιασμένο, ακίνητο το παγούρι με μεζεμένες τις δαγκάνες μπροστά του, παρουσιάζοντας την εικόνα άψογου κουλουριού πλασμένου με περίσσια επιδεξιότητα. Το μάζεμά του βέβαια ήταν πανεύκολο πιάνοντας τις δαγκάνες του σφιχτά από την πίσω μεριά.

Ένα καλοκαιριάτικο καταμεσήμερο που πήγα να μαζέψω καβούρια, με τέτοιες συνθήκες κοντά στον Ταρσανά, μόλις καθίσαμε στα βότσαλα και άρχισα να δείχνω στη μικρούλα κόρη μου ποιες πέτρες να διαλέγει και πώς να τις ρίχνει για να κάνει «ψωμάκια», ένιωσα πίσω μου μια παρουσία (όπως διαισθανόμαστε καμμιά φορά). Στράφηκα προς τα πίσω αλλά, μη βλέποντας κανέναν παρά μόνο το ποδήλατό μου και σε απόσταση τους καλαμιώνες - φράχτες των περιβολιών, ξαναγύρισα στην αρχική ενασχόλησή μου. Η διαίσθηση όμως επέμενε και γι' αυτό ξαναγύρισα προς τα πίσω. Τότε, ανάμεσα στα βότσαλα και σε απόσταση δύο μέτρων, είδα να λαμπυρίζουν δυο κρυσταλλάκια. Μόλις έκανα μια κίνηση να πιάσω πέτρα, πετάχτηκαν μπροστά αποκαλύπτοντας ότι ήταν τα μάτια ενός αστραφτερού ασημόχρωμου φιδιού, γύρω στο ένα μέτρο, που με γρήγορη ελικοειδή κίνηση κατευθύνθηκε προς τη θάλασσα όπου και βούτηξε. Η πρώτη μου βολή εναντίον του ήταν άστοχη αλλά ξανάπιασα άλλη μία που την έρριξα, άστοχα πάλι, μόλις έβγαλε το κεφάλι του να δει μετά από 10μετρο μακροβούτι, πριν εξαφανισθεί οριστικά.

Ο πλουσιώτερος καβουρότοπος ήταν ανάμεσα στον Καραμάνο και τον Ταρσανά, στο γιαλό μπροστά από τα περιβόλια. Η θάλασσα σε μήκος ενός μιλίου περίπου, δεξιά κι αριστερά από τις εκβολές του ποταμιού, ήταν ένα φυσικό αστείρευτο... λαβρακοτροφείο. Δεν ξέρω τι ήταν αυτό που τα μάζευε εκεί αλλά καθημερινά (όταν φυσικά το επέτρεπε ο καιρός) πάνω από είκοσι βάρκες ερασιτεχνών και επαγγελματιών πυκνο-όργωναν την περιοχή, τραβώντας τις συρτές τους πάνω-κάτω συνέχεια και ποτέ δεν έφευγαν ανικανοποίητοι. Τα δίκιλα έως τετράκιλα λαβράκια ήταν συνηθισμένη ψαριά, μόνο που εκτός από τα καύσιμα είχαν και ένα άλλο τακτικό έξοδο. Προς χαράν του Δημήτρη Ματζώρου και του αδελφού του, που πωλούσαν είδη αλιείας, ο βυθός της περιοχής πρέπει να είχε αποκτήσει διακοσμητική επένδυση από τα εκατοντάδες, ίσως και χιλιάδες, «κουταλάκια» (μεταλλικά ομοιώματα ψαριών) που σκάλωναν στα βραχάκια του βυθού και κόβονταν από τις συρτές με μεγάλη συχνότητα.

Οι βάρκες τον πρώτο καιρό είχαν ως κινητήρια δύναμη τα κουπιά και τα πανιά, αλλά με το πέρασμα των χρόνων απέκτησαν μικρούς πετρελαιοκινητήρες εσωτερικής καύσεως που έκαναν το ψάρεμα πιο άνετο. Λίγο αργότερα εμφανίσθηκαν και οι εξωλέμβιες μηχανές με πρώτες τις απλές και μικρής ιπποδύναμης Εγγλέζικες SEAGULL (Γλάρος) διευκολύνοντας πιο πολύ τα πράγματα.

ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ

ΚΑΤΑΧΩΡΗΣΕΙΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΙΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ (ΓΟΝΕΙΣ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙΑ) ΠΟΥ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΣΤΗΝ ΑΤΤΙΚΗ Ή ΚΑΙ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΑ

MARIA GIASSEMAKI
ARCHITECT N.T.U. (ATHENS)

11, LEMBESSI STR, 117 42 ATHENS
TEL. (+30) 210 9231 346
Fax: (+30) 210 9231 392
Mob.: 6944 247 744
E-mail: mgias@tee.gr

ΓΙΑΣΕΜΑΚΗ ΧΑΡΑ
ΓΡΑΦΙΣΤΑΣ - ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΟΣ

ΛΕΜΠΕΣΗ 11 ΑΘΗΝΑ 117 42
ΤΗΛ. 210 9231 363 κιν. 6944 346 348
Fax: 210 9231 392

ΓΑΡΥΦΑΛΛΙΑ ΣΥΡΙΔΟΥ του ΣΠΥΡΟΥ
ΠΑΙΔΙΑΤΡΟΣ

ΘΗΣΕΩΣ 25 ΜΑΡΟΥΣΙ 151 24
ΤΗΛ. 210 6129 044 κιν. 6974 003 216

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΚΥΡΙΑΚΙΔΟΥ του ΙΩΑΝΝΗ
ΚΑΘ. ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ

ΟΥΡΑΝΟΥ 6 ΒΟΥΛΙΑΓΜΕΝΗ 166 71
κιν. 6983 930799

ΚΟΥΡΟΥΤΖΙΔΟΥ ΔΙΟΝΥΣΙΑ ΤΟΥ ΑΘΑΝ.
DENISE ELEFTHERIOU
ΣΧΕΔΙΑΣΤΡΙΑ ΜΟΔΑΣ

ΜΗΤΡ. ΙΩΣΗΦ 5 ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 546 22
ΤΗΛ. 2310 272477 FAX: 2310 273663
κιν. 6944 582 382 www.deniseEleftheriou.gr

ΜΑΡΤΙΝΗ ΚΑΛΛΙΟΠΗ
ΣΥΝΤΗΡΗΤΡΙΑ ΕΡΓΩΝ ΤΕΧΝΗΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ (ΠΕ)
ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΕΘΝΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ (ΜΑ)

ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ 3 ΣΑΡΑΝΤΑ ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ
546 36 ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
ΤΗΛ./FAX: 2310 412413 κιν. 6973 486888

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Κ. ΣΤΕΡΓΙΑΔΗΣ
ΧΕΙΡΟΥΡΓΟΣ ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΟΣ

ΒΑΣ. ΟΛΓΑΣ 6 (2ος όροφος)
Τ.Κ. 54640 ΦΑΛΗΡΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
ΤΗΛ. 2310 869588

ΑΝΔΡΙΑΝΑ ΧΑΤΖΗΑΝΔΡΕΟΥ
του ΓΕΩΡΓΙΟΥ
ΑΡΧΙΤΕΚΤΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ

ΛΟΥΚΑ ΜΠΕΛΛΟΥ 13 ΑΘΗΝΑ 115 24
210 6927 058 6973 224 639
E-mail: nchatzian@tee.gr

ΕΛ. ΣΤΑΥΡΙΑΝΙΔΗ
ΚΕΝΤΡΑ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ "ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ"
ΑΓΓΛΙΚΑ - ΓΑΛΛΙΚΑ - ΓΕΡΜΑΝΙΚΑ

1. ΕΒΡΟΥ 16 & ΑΜΑΣΕΙΑΣ ΝΕΑ ΣΜΥΡΝΗ
ΤΗΛ./FAX: 210 9316575

2.ΑΓΧΙΑΛΟΥ 23 & ΑΜΙΣΟΥ ΝΕΑ ΣΜΥΡΝΗ
ΤΗΛ./FAX: 210 9319070
www.flmellon.gr - e-mail: info@flmellon.gr

ΝΙΚΟΛΕΤΑ ΧΑΤΖΗΑΝΔΡΕΟΥ του ΓΕΩΡΓΙΟΥ
ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΟΣ

Μ. ΓΕΡΟΥΛΑΝΟΥ 13 ΑΘΗΝΑ 115 24
ΤΗΛ. 210 6916789 κιν. 6936 928534
E-mail: nicolhat@hotmail.com

ΣΠΥΡΟΣ Ε. ΛΙΒΙΕΡΑΤΟΣ
ΛΟΓΙΣΤΗΣ - ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

ΚΛΕΙΣΘΕΝΟΥΣ 15 ΑΘΗΝΑ 105 52
ΤΗΛ. 210 3248100
ΟΙΚΙΑ: ΜΙΣΤΡΙΩΤΟΥ 22 ΑΘΗΝΑ 112 55
ΤΗΛ. 210 2018092

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Κ. ΓΚΑΡΔΙΑΚΟΣ
ΧΕΙΡΟΥΡΓΟΣ ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΟΣ ΠΑΝ/ΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ
Μετεκπαιδευθείς στα ενδοστοματικά εμφυτεύματα στο DGI του Λονδίνου και στην Υποστηρικτική Αγωγή του στόματος στον ογκολογικό Ασθενή

Λ. ΒΟΥΛΙΑΓΜΕΝΗΣ 309 ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ 172 36
ΤΗΛ. 210 9754299 FAX: 210 9765433
κιν. 6944 341321 e-mail: gkardiak@otenet.gr

ΘΕΜΗΣ Α. ΛΥΜΠΟΠΟΥΛΟΣ
ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ - D.E.A PARIS II

ΤΣΙΜΙΣΚΗ 33 (8ος όρ.) 546 24 ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
ΤΗΛ. 2310 282142 κιν. 6944391166
e-mail: lymbop@hol.gr

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ Δ. ΜΑΝΤΖΟΥΝΗΣ
ΧΕΙΡΟΥΡΓΟΣ ΟΦΘΑΛΜΙΑΤΡΟΣ
ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΣ ΟΦΘΑΛΜ/ΚΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΕΛ.ΑΣ.
Λ. ΜΕΣΟΓΕΙΩΝ 163Α (3ος όρ.) 115 26 ΑΘΗΝΑ
(πλησίον Μετρό Κατεχάκη)
e-mail: arismantzounis@gmail.com
ΤΗΛ. 210 6998223, 210 6997766
FAX: 210 6997765 κιν. 6948 275909

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ
ΜΑΡΙΑΝΝΑ ΠΑΥΛΙΔΟΥ
ΖΩΓΡΑΦΟΣ
ΑΔΡΙΑΝΟΥΠΟΛΕΩΣ 106 (2ος όρ.) ΑΛΕΞ/ΠΟΛΗ
ΤΗΛ. / FAX: 25510 36856 κιν. 6945655110
e-mail: mpavlid@otenet.gr

ΧΡΗΣΤΟΣ Γ. ΠΑΠΑΧΡΗΣΤΟΥ
ΧΕΙΡΟΥΡΓΟΣ ΟΥΡΟΛΟΓΟΣ - ΑΝΔΡΟΛΟΓΟΣ
Δ/ΝΤΗΣ ΟΥΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΕΛ.ΑΣ.
Λ. ΜΕΣΟΓΕΙΩΝ 163Α (3ος όρ.) 115 26 ΑΘΗΝΑ
(έναντι Μετρό Κατεχάκη)
ΤΗΛ. 210 6998220 FAX: 210 6997765
κιν. 6948 274048
e-mail: chspap@yahoo.gr

THEODOR GIASSEMAKIS
PROJECT & CONSTRUCTION CONSULTANT
11, LEMBESSI STR, 117 42 ATHENS
TEL. (+30) 210 9231 346
Fax: (+30) 210 9231 392
Mob.: 6944 189 360
E-mail: mgias@tee.gr

ΠΟΛΥΖΩΗΣ ΜΑΚΡΑΣ του ΑΓΓΕΛΟΥ
ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΣ ΙΑΤΡΟΣ
ΕΝΔΟΚΡΙΝΟΛΟΓΟΣ
ΓΟΥΝΑΡΗ 176 ΑΝΩ ΓΛΥΦΑΔΑ 166 74
ΤΗΛ. 210 9646 995 κιν. 6944 549 654
E-mail: makras@internet.gr

ΤΕΧΝΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΑΦΩΝ ΧΟΛΟΓΟΥΝΗ
ΜΕΛΕΤΕΣ - ΕΠΙΒΛΕΨΕΙΣ - ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ
ΧΟΛΟΓΟΥΝΗΣ ΟΔ. ΔΗΜΗΤΡΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ
ΕΚΑΤΗΣ 14 ΚΥΨΕΛΗ 113 64
ΤΗΛ. 210 6142790 - 210 6140618
FAX: 210 8055638
e-mail: holojun1@otenet.gr

ΕΛΕΝΗ Φ. ΜΑΛΑΜΑ
MSc - ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ
ΜΑΖΑΡΑΚΗ 24Α (1ος όρ.) 68100 ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗ
ΤΗΛ. / FAX: 25510 84503 κιν. 6973386595

ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ
ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΜΙΧΑΗΛ ΓΑΛΕΤΖΑ
ΔΙΚΗΓΟΡΟΥ ΠΑΡ' ΑΡΕΙΩ ΠΑΓΩ
ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΩΝ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 56 (4ος όρ.) 106 78 ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ. 210 3831737 - 210 3803803
FAX: 210 3301910 κιν. 6977349339
e-mail: galetzas.e@dsa.gr

ΑΛΕΞΙΟΣ Ι. ΞΕΝΙΤΙΔΗΣ
ΜΑΙΕΥΤΗΡΑΣ ΧΕΙΡΟΥΡΓΟΣ ΓΥΝΑΙΚΟΛΟΓΟΣ
Ειδικευθείς στην Εμβρυομητρική Ιατρική
στο *Kings College Hospital Λονδίνου*
Πιστοποιημένος από το *Fetal Medicine Foundation*
• ΑΥΧΕΝΙΚΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ • Β' ΕΠΙΠΕΔΟΥ
• ΥΠΕΡΗΧΟΚΑΡΔΙΟΓΡΑΦΙΑ
• ΕΠΕΜΒΑΤΙΚΗ ΔΙΑΓΝΩΣΗ
Τσιμισκή - Φαλήρου 16 1ος όροφος Αλεξανδρούπολη
ΤΗΛ. 25510 88047 FAX: 25510 88657
κιν. 6955 69 79 77

ΜΑΡΙΑΝΘΗ Θ. ΚΑΡΑΠΙΠΕΡΗ
ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΓΡΑΦΟΣ
ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΥ 9 ΑΘΗΝΑ 106 78
ΤΗΛ. 210 3813 997, 3813 977
Fax: 210 2813 897

ΕΙΡΗΝΗ Σ. ΓΡΑΜΜΑΤΟΠΟΥΛΟΥ
ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ
ΜΑΡΑΣΛΗ 21 ΑΘΗΝΑ 106 76
ΤΗΛ. 210 7215 546 FAX: 210 7215 622
κιν. 6932 243 736
e-mail: igrammatopoulou@gvm-law.gr

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Β. ΣΚΑΒΔΗΣ
ΧΕΙΡΟΥΡΓΟΣ - ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΟΣ
Λ. ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ 270 (3ος όροφος)
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗ
ΤΗΛ. 25510 25239 κιν. 6943 165 675
e-mail: skavdis@yahoo.gr

ΓΚΑΡΔΙΑΚΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ
ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΟΣ
Λ. ΚΗΦΗΣΙΑΣ 225-227
ΤΗΛ. 6977 338808

ΠΑΝΘΡΑΚΙΚΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ
Το τμήμα των παραδοσιακών χορών της Πανθρακικής Ομοσπονδίας Νότιας Ελλάδας (ΠΑ.Ο.Ν.Ε) σας καλεί στην έναρξη της φετινής του χρονιάς. Σας περιμένουμε κοντά μας, συνεπιβάτες στο ταξίδι μας σε όλη τη Θράκη. Μαζί μας θα γνωρίσετε τα ήθη, τα έθιμα, τα τραγούδια αλλά πολύ περισσότερο τους χορούς από κάθε χωριό της πατρίδος μας.
Λειτουργούν τμήματα:
ΠΑΙΔΙΚΟ - ΕΝΗΛΙΚΩΝ (ΑΡΧΑΡΙΟ - ΠΡΟΧΩΡΗΜΕΝΟ) - ΧΟΡΕΥΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ
Καινούργια τμήματα χορού: ΠΟΝΤΙΑΚΑ - ΚΡΗΤΙΚΑ
ΕΔΡΑ ΣΧΟΛΗΣ: Λεωφ. Συγγρού 137 (5ος όροφος) Νέα Σμύρνη
ΤΗΛΕΦΩΝΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ: Γιώργος Πανζιαρίδης 6948 883771
Επιστήμη Λυμπεροπούλου 6932 301741

ΕΠΙΛΟΓΕΣ από τον Τύπο της Αλεξανδρούπολης

Επιμέλεια: Υβόννη Δαΐδου

ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΘΡΑΚΗ

02.10.2014 **Ενδιαφέρον Κυπρίων για το λιμάνι Αλεξανδρούπολης** Ο Κυπριακός Όμιλος L.P. ELLINAS περιμένει το πράσινο φως για να δημιουργήσει, στο λιμάνι, ένα από τα μεγαλύτερα κέντρα τυποποίησης και διακίνησης δημητριακών στη Μεσόγειο. Το θέμα αναμένεται να έχει ξεκαθαρίσει από πλευράς Υπουργείου Ανάπτυξης και ΤΑΙΠΕΔ μέσα στο επόμενο δίμηνο.

09.10.2014 **Ο Α. Γεροντόπουλος συγχαίρει** την Εβρίτισσα «μάνατζερ της χρονιάς» στη Γερμανία. Ο Υφυπουργός Εξωτερικών, αρμόδιος για τον Απόδημο Ελληνισμό, απέστειλε συγχαρητήρια επιστολή στην κ. Βιργινία Green-Γιοβανούδη, η οποία αναδείχθηκε «μάνατζερ της χρονιάς για το 2014» στη Γερμανία, από τον πολυεθνικό όμιλο πιστοποίησης TUV Nord. Η Ελληνίδα επιχειρηματίας κατάγεται από το χωριό Ασπρονέρι Διδυμοτείχου και η ανωτέρω διάκριση αποτελεί αναγνώριση της εξαιρετικής προσφοράς της στον τομέα της επιχειρηματικότητας και της προώθησης καινοτόμων ιδεών με την ιδιότητά της ως Προέδρου της Επιτροπής Καινοτομίας του Εμπορικού Επιμελητηρίου του Αμβούργου.

10.10.2014 **Μνημόνιο συνεργασίας Αλεξανδρούπολης - Αλεξάνδρειας** θα υπογράψουν οι Οργανισμοί Λιμένος των δύο πόλεων. Σκοπός του μνημονίου είναι η υλοποίηση μιας σειράς κοινών δράσεων στον τομέα της θαλάσσιας μεταφοράς και της λιμενικής βιομηχανίας.

21.10.2014 **Ιδρύεται στη Θράκη το Ερευνητικό Κέντρο Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης "Καραθεοδωρής"** με έδρα την Κομοτηνή. Θα περιλαμβάνει τέσσερα Ινστιτούτα με έδρες στην Αλεξανδρούπολη και στην Ορεστιάδα. Επίσης δύο Ινστιτούτα θα έχει η Ξάνθη. Έτσι ενισχύεται η Περιφέρεια ΑΜ-Θ στους τομείς της έρευνας και της τεχνολογίας.

22.10.2014 **Τα δέκα χρόνια αρχιερατίας Ανθίμου** 2004-2014: Δέκα χρόνια δημιουργίας στην ακριτική Μητρόπολη της Αλεξανδρούπολης εορτάστηκαν με τιμητική εκδήλωση - έκπληξη από ιερείς και λαό, με τη χορωδία του Αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου Θεσσαλονίκης. Όλοι του ευχήθηκαν υγεία και μακροημέρευση.

Δέκα χρόνια πό τη χειροτονία του Μητροπολίτη Αλεξανδρουπόλεως κ.κ. Ανθίμου στη Μητρόπολη των Αθηνών το 2004

28.10.2014 **Σύνδεση Αλεξανδρούπολης - Βόλου με τα ΚΤΕΛ** Μια νέα λεωφορειακή γραμμή με τα ΚΤΕΛ θα δρομολογηθεί το επόμενο χρονικό διάστημα μετά από απόφαση των Περιφερειαρχών Μαγνησίας και Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης. Τα δρομολόγια που θα συνδέουν τις δύο πόλεις θα πραγματοποιούν στάσεις σε Κομοτηνή, Ξάνθη και Καβάλα.

30.10.2014 **Ολοταχώς τα υδροδρόμια Αλεξανδρούπολης - Σαμοθράκης** Ο Οργανισμός Λιμένος Αλεξανδρούπολης οριστικοποιεί τους όρους του διαγωνισμού για την κατασκευή των υδατοδρομίων. Δρομολόγια και προς την Κωνσταντινούπολη.

06.11.2014 **Υποκατάστημα της "ROSTBANK"** στην Αλεξανδρούπολη. Την ίδρυσή του ζήτησε ο Υφυπουργός Εξωτερικών κ. Άκης Γεροντόπουλος. Η Ρωσική Τράπεζα Rostbank εξαγόρασε την Kentrbank που θα λειτουργούσε στην πρωτεύουσα του Ν. Έβρου. Θετική η ανταπόκριση των στελεχών της Τράπεζας.

18.11.2014 **Με δικό της "σπίτι" η Συνεταιριστική Τράπεζα Έβρου** Εγκαινιάσθηκε το νέο ιδιόκτητο κτήριο της Συν/κής Τράπεζας του Νομού μας, που αποτελεί κόσμημα για την Αλεξανδρούπολη. 18 χρόνια επιτυχούς λειτουργίας προς όφελος της τοπικής οικονομίας. Συνεχίζεται το όραμα των ιδρυτών της.

02.12.2014 **Διδασκαλείο για τους Μουσουλμάνους δασκάλους στην Αλεξανδρούπολη** Το Διδασκαλείο θα λειτουργήσει από το Ακαδημαϊκό έτος 2015-2016 και θα ενταχθεί στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης. Τι ορίζει το Προεδρικό Διάταγμα. Διδασκαλία και της Μουσουλμανικής... θρησκείας!!!

11.12.2014 **Θα λειτουργήσει από**

το 2015 το Μουσικό Γυμνάσιο Αλεξανδρούπολης Θα γίνει άμεσα και η πρόσληψη ειδικών καθηγητών. Αναμένεται μέχρι τέλος του χρόνου και η δημιουργία Πρότυπου Γυμνασίου. Η στέγασή του θα γίνει στους χώρους του εμβληματικού για την πόλη και ήδη υπό ανακαίνιση νεοκλασικού κτηρίου του Παλαιού Νοσοκομείου επί της οδού Ηροδότου.

ΓΝΩΜΗ

09.10.2014 **Η Γιορτή των Μεταναστευτικών Πουλιών στο Δέλτα Έβρου** Εκδηλώσεις με μεγάλη συμμετοχή μαθητών δημοτικών σχολείων και νηπιαγωγείων. Οι μικροί φίλοι της φύσης παρατήρησαν τα πουλιά στο Δέλτα και ενημερώθηκαν για την αξία του σπάνιου αυτού υγρότοπου.

10.10.2014 **Κρουαζιέρα Γερμανών στη Σαμοθράκη** Μικρό αλλά θετικό βήμα για τον τουρισμό του νησιού εκτός σεζόν. Η επιλογή του νησιού έγινε από τους ίδιους τους εκδρομείς. Το γκρουπ των 38 ατόμων προέρχεται από την πρώην πρωτεύουσα της Γερμανίας Βόννη. Η κρουαζιέρα αφορά το κεντρικό και βόρειο Αιγαίο με σταθμούς στην Ελλάδα (Πάτμο, Θεσσαλονίκη και Σαμοθράκη) αλλά και στα κοντινά παράλια της Τουρκίας, όπως το Κουσάντασι.

18.10.2014 **Δέκα χρόνια δράσης του Συλλόγου Ερασιτεχνικής Αστρονομίας Θράκης** εορτάσθηκαν με μια σημαντική εκδήλωση που είχε κεντρικό ομιλητή τον Διονύση Σιμόπουλο, επίτιμο Διευθυντή του Ευγενίδειου Πλανηταρίου. Σε μια κατάμεστη αίθουσα από μέλη του ΣΕΑΘ και λάτρεις της Αστρονομίας, παρουσίασε ομιλία με θέμα «σκοτεινή ύλη και ενέργεια».

18.10.2014 **Η Αμφίπολη αλλάζει και τον χάρτη του σιδηροδρόμου** Σκέψεις της Διοίκησης του ΟΣΕ για αλλαγή χάραξης της σιδηροδρομικής γραμμής Αλεξανδρούπολης - Αθήνας, ώστε να περνά από την Αμφίπολη. Στα πλεονεκτήματα μιας παραλιακής χάραξης της γραμμής Θεσσαλονίκης - Αλεξανδρούπολης περιλαμβάνεται και η μείωση της απόστασης κατά 150 χιλιόμετρα.

21.10.2014 **Εντυπωσίασε νεαρός μαθητής** στο 5ο Φεστιβάλ Βιομηχανικής Πληροφορικής Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης. Ο 14χρονος Καβαλιώτης Δημήτρης Χατζής κατασκεύασε τον δικό του οικιακό εκτυπωτή τρισδιάστατων αντικειμένων. Το Φεστιβάλ διοργανώνεται κάθε χρόνο από το Κέντρο Τεχνολογικής Έρευνας ΑΜ-Θ, το ΤΕΙ ΑΜ-Θ με την υποστήριξη του Επιμελητηρίου Καβάλας, της Περιφέρειας ΑΜ-Θ και του Δήμου Καβάλας. Εφέτος το επισκέφθηκαν περισσότεροι από 3.000 μαθητές γυμνασίων και λυκείων της Περιφέρειας ΑΜ-Θ.

30.10.2014 **2ος Πολυνίκης σύλλογος ο Όμιλος Φίλων Θαλάσσης Αλεξανδρούπολης** σε Διασυλλογικούς Κολυμβητικούς Αγώνες στην Αλεξανδρούπολη. 59 μετάλλια (26 χρυσά, 13 ασημένα, 10 χάλκινα) ο εντυπωσιακός απολογισμός.

30.10.2014 **Κύκλωπες Αλεξανδρούπολης ...Τα παιδιά της άμμου** θα εκπροσωπήσουν την Ελλάδα στο Champions Cup του Μπιτς Χάντμπολ, στα Κανάρια νησιά, από τις 31 Οκτωβρίου έως τις 2 Νοεμβρίου. Η ελληνική ομάδα ταξιδεύει ως πρωταθλήτρια Ελλάδος και θα δοκιμάσει τις δυνάμεις της απέναντι σε κορυφαίες ομάδες της άμμου.

07.11.2014 **Φυλλορροεί το Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης** Με τη δυνατότητα του νέου νόμου για τις μεταγραφές αποχωρούν 1.551 φοιτητές, περίπου το 40% των εισακτέων του Ακαδημαϊκού έτους που μόλις ξεκίνησε. Έκδηλη είναι η ανησυχία από τη μαζική φυγή των νέων ανθρώπων.

20.11.2014 **Το Βατικανό βράβευσε τον Αρχιμανδρίτη Απόστολο Καβαλιώτη** Ο τρίτος Έλληνας στον οποίο απονεμήθηκε το ειδικό Βραβείο Παιδαγωγικών Επιστημών. Σημαντική η δράση του και οι εκπαιδευτικές παγκόσμιες έρευνες και μελέτες για τον μητρικό θηλασμό, τον αυτισμό, τα παιδιά με αναπηρία.

22.11.2014 **Το Εθνικό Πάρκο Δάσους Δαδιάς στην έκθεση Philoxenia 2014** Επαφές με εκπροσώπους σημαντικών ταξιδιωτικών γραφείων από την Ελλάδα και το εξωτερικό. Το ευρύ κοινό ενημερώθηκε για τη μεγάλη οικολογική αξία του Εθνικού Πάρκου και τις δυνατότητες οικοτουρισμού στην περιοχή.

29.11.2014 **Ο Οργανισμός Λιμένος Αλεξανδρούπολης (Ο.Λ.Α.)** στην 8η Διεθνή Έκθεση Μεταφορών και Logistics που πραγματοποιήθηκε στην Κωνσταντινούπολη. Αναδείχθηκε η σημασία του λιμανιού της Αλεξανδρούπολης για την αγορά του κλάδου και η στρατηγική του θέση για τον τομέα των συνδυασμένων μεταφορών.

03.12.2014 **Συμμετοχή του Επιμελητηρίου Έβρου** σε συνέδριο Γυναικείας Επιχειρηματικότητας, στην Αδριανούπολη της Τουρκίας, δια του μέλους του Διοικητικού του Συμβουλίου, Ελένης Ιντζεπελίδου. Επιβεβαιώθηκε η κοινή διάθεση εξωστρέφειας και πραγματοποίησης στενότερων συνεργασιών μεταξύ γυναικών επιχειρηματιών των τριών γειτονικών κρατών.

03.12.2014 **Αλλάζει τελείως μορφή το πάρκο της Εθνικής Αντίστασης** έναντι της Ακαδημίας στην Αλεξανδρούπολη. Τα συνεργεία του Δήμου δουλεύουν πυρετωδώς για να το μεταμορφώσουν σε πάρκο των Χριστουγέννων για τις εορταστικές εκδηλώσεις.

04.12.2014 **Δημοτικό Συμβούλιο παίδων και στην Αλεξανδρούπολη** Πανηγυρική συνεδρίαση στις 15 Δεκεμβρίου με τη συμμετοχή μαθητών της Στ' τάξης Δημοτικών Σχολείων της περιοχής. Στόχος η θετική αντιμετώπιση και όσμωση με τα θέματα της πόλης από μικρές ηλικίες.

19.12.2014 **Το Δημοτικό Ωδείο τραγουδάει για τα Χριστούγεννα** Μεγάλη εορταστική συναυλία το Σάββατο 20 Δεκεμβρίου στο Δημοτικό Θέατρο Αλεξανδρούπολης με ελεύθερη είσοδο. Συμμετέχουν ο τομέας της Μουσικής Προπαιδείας, η Παιδική Ορχήστρα και Χορωδία και η Ορχήστρα και Χορωδία των εφήβων.

Μνήμες & πρόσωπα

Χειμωνιάτικες εικόνες

Οι σελίδες αυτές είναι μια πρόσκληση-πρόκληση. Στείλτε μας φωτογραφίες από το οικογενειακό σας αρχείο, σε ενότητες (π.χ. σχολική ζωή, εκδρομές, σημαντικά γεγονότα της κοινωνικής και πνευματικής ζωής της πόλης κ.ά.). Οι φωτογραφίες γράφουν ιστορία. Το θέμα της επόμενης θα είναι "Καθαγιασμός των υδάτων στο λιμάνι της Αλεξανδρούπολης".

Επιμέλεια: Π. Τσιακίρης

15 Μαρτίου 1952. Χιονοπόλεμος Μάρτη μήνα. (Αρχείο Αικατ. Ταμβακίδου)

Από τη Χριστουγεννιάτικη γιορτή της Στ' τάξεως, 24 Δεκεμβρίου 1964. Διακρίνονται οι καθηγητές Ν. Κανελλόπουλος, Βασίλης Αγγελίδης, Μαρία Δαβίσκα, ο μικρός Βασίλης Κανελλόπουλος.

Ήλιος με δόντια και η θάλασσα αγριεμένη. Βόλτα μετά το μάθημα (δεκαετία '40). (Αρχείο Ραλλούς Ζαρκάδη)

Η Υβόννη Δαΐδου, όλο νάζι, ποζάρει στα χιόνια, με τον αδελφό της Γιάννη (χειμώνας 1950).

Συνταγές (όχι μόνο Θρακιώτικες)

Επιμέλεια: Στρατούλα Κουκουρίκου

Βασιλόπιτα

Υλικά

2 κιλά αλεύρι σκληρό
600 γρ. ζάχαρη
200 γρ. μαγιά μπύρας
2 γρ. κακουλέ
2 γρ. μαχλέπι
6 βανίλιες
8 αβγά
200 γρ. βούτυρο λιωμένο
1 φλιτζάνι τσαγιού χυμό πορτοκάλι

Εκτέλεση

Σε λίγο χλιαρό νερό λιώνουμε τη μαγιά προσθέτοντας 1 κουταλιά σούπας ζάχαρη και κάνουμε έναν παχύρευστο χυλό, παίρνοντας λίγο αλεύρι από τα δύο κιλά. Κοσκινίζουμε το αλεύρι, ρίχνουμε τα μπαχαρικά και ένα κουταλάκι του γλυκού αλάτι.

Ανακατεύουμε το αλεύρι να πάνε παντού τα μπαχαρικά (κακουλέ, μαχλέπι, βανίλιες και το αλάτι). Χτυπάμε μαρέγκα τα αβγά ρίχνοντας λίγη-λίγη τη ζάχαρη, προσθέτοντας τέλος τους κρόκους. Λιώνουμε το βούτυρο, ζεσταίνουμε το γάλα και τον χυμό πορτοκάλι. Ανοίγουμε μια λακκουβίτσα με το αλεύρι, αδειάζουμε τη μαγιά, η οποία έχει φουσκώσει, τα αβγά, το γάλα και τον χυμό.

Ανακατεύουμε με κυκλικές κινήσεις όλο το μείγμα, ζυμώνουμε και αρχίζουμε να ρίχνουμε το βούτυρο λίγο-λίγο ανασηκώνοντας τη ζύμη στα πλάγια. Ζυμώνουμε μέχρι να απορροφηθεί το βούτυρο.

Ανάβουμε τον φούρνο στους 70° και βάζουμε τη λεκάνη σκεπασμένη στον φούρνο. Σε μια ώρα η ζύμη έχει τριπλασιασθεί.

Ετοιμάζουμε τέσσερα ταψιά Νο26, τοποθετώντας και πάτους από αντικολλητιό χαρτί. Ζυμώνουμε ελαφρά τη ζύμη για κάθε ταψάκι. Στρώνουμε τη ζύμη σε κάθε ταψάκι και τα βάζουμε στον φούρνο να φουσκώσουν. Χτυπάμε ένα ασπράδι με μισό κουταλάκι κρόκο. Αλείφουμε την επιφάνεια, ανεβάζουμε τη θερμοκρασία στους 170° και ψήνουμε για μισή ώρα

Νταβάς με αρνί

Υλικά

2 ½ κιλά αρνί
2 ½ κιλά φρέσκα κρεμμυδάκια
1 ½ φλιτζάνι του τσαγιού χυμό ντομάτας
½ φλιτζάνι του τσαγιού λάδι
2 κουταλιές της σούπας φρυγανιά
δυόσμο ψιλοκομμένο, αλάτι, πιπέρι

Εκτέλεση

Σε μια κατσαρόλα τηγανίζουμε τα κρεμμυδάκια, προσθέτουμε αλάτι, πιπέρι, δυόσμο, τη φρυγανιά, τον χυμό ντομάτας, αφήνουμε να πάρουν μια βράση ώστε να φύγουν τα πολλά υγρά και η σάλτσα είναι έτοιμη. Αλατοπιπερώνουμε το κρέας σε ένα ταψί ή γάστρα, βάζουμε τη σάλτσα πάνω από το κρέας, προσθέτουμε ένα ποτήρι νερό και ψήνουμε για δύο ώρες περίπου.

Μουσταλευριά από μούστο ή πετιμέζι

Υλικά

4 ποτήρια του νερού μούστο
1 ποτήρι του νερού αλεύρι (ή νισεστέ)
1 ποτήρι του νερού καρυδόψυχα
σουσάμι (προαιρετικό), κανέλα

Εκτέλεση

Διαλύουμε το αλεύρι με το μούστο και βράζουμε σε χαμηλή φωτιά, ανακατεύοντάς το συνέχεια για να μη σβωλιάσει. Όταν πάρει βράση και αρχίσει να κάνει φουσκάλες, το αδειάζουμε σε ένα πυρέξ και το στρώνουμε με το κουτάλι. Ρίχνουμε από πάνω τα καρύδια, το σουσάμι καβουρδισμένο και το αφήνουμε 3να κρυώσει.

Αν θέλουμε να φτιάξουμε με πετιμέζι, διαλύουμε δύο ποτήρια του νερού πετιμέζι με δύο ποτήρια νερό.

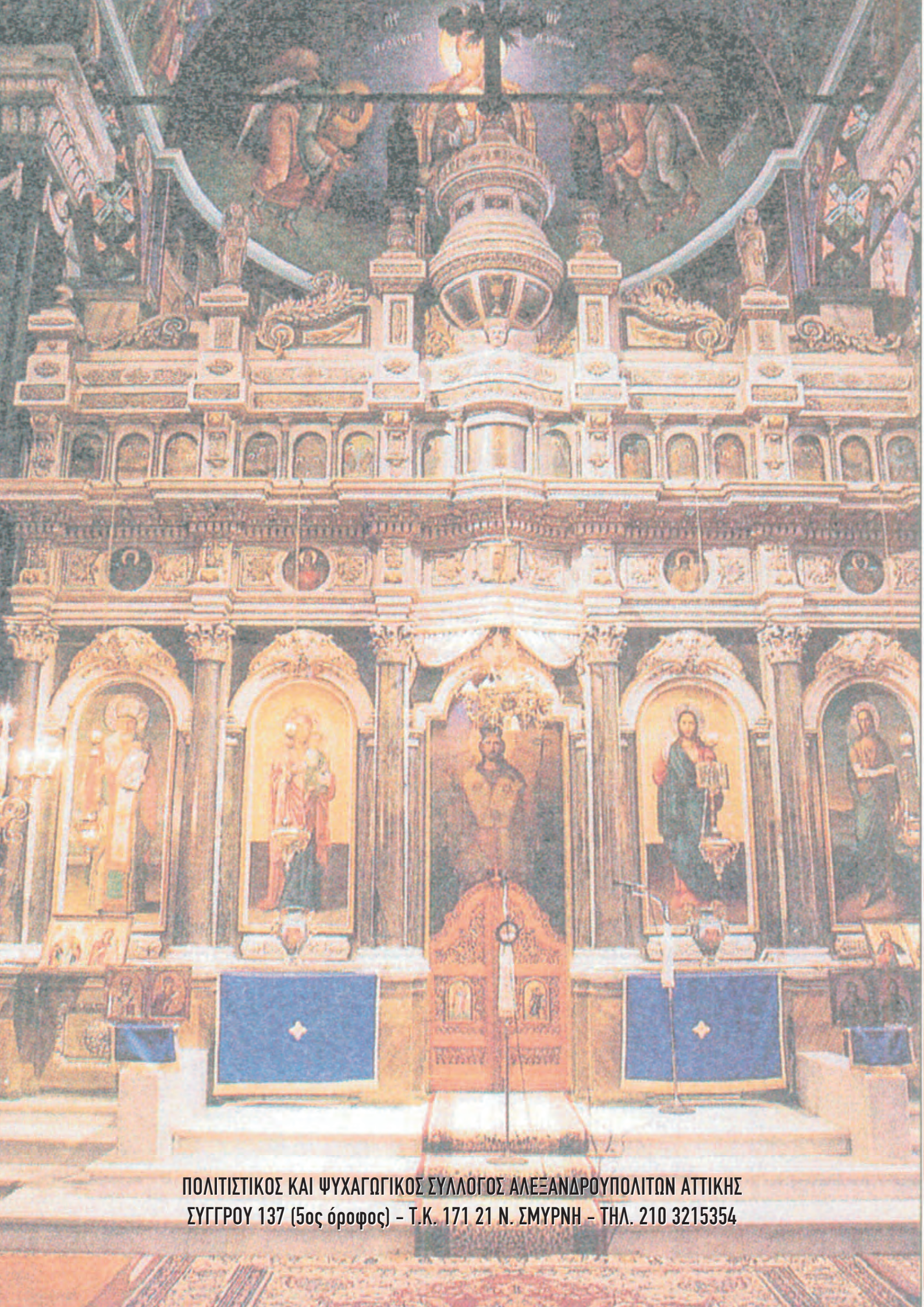

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΨΥΧΑΓΩΓΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΙΤΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΣΥΓΓΡΟΥ 137 (5ος όροφος) - Τ.Κ. 171 21 Ν. ΣΜΥΡΝΗ - ΤΗΛ. 210 3215354